

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

CRISIA

XXX

ORADEA, 2000

SUMAR

SOMMAIRE - SUMMARY - INHALT

STUDII ȘI ARTICOLE

CĂLIN GHEMIȘ, Probleme legate de chihlimbarul pre și protoistoric, <i>Problems concerning the pre and protohistoric amber</i>	9
DOINA IGNAT, Neoliticul vechi în nord-vestul României, <i>Le néolithique inférieur au nord-ouest de la Roumanie</i>	23
DRAGOȘ MĂNDESCU, Fibulele de schemă Latène în perioada timpurie a celei de a doua epoci a fierului pe teritoriul vechii Dacii, <i>The Latène shape fibulae from the early and middle phase of the second iron age in the old Dacia</i>	45
SORIN BULZAN, CĂLIN GHEMIȘ, GRUIA FAZECAȘ, Săpăturile de salvare de la Oradea – punctul Salca „Pepinieră”, <i>Rescue excavation from Oradea – Salca „Pepinieră”</i>	81
SEVER DUMITRAȘCU, Lucerna în istoria antică, <i>The lucerne in the ancient history</i>	141
IOAN CRIȘAN, Sondajul arheologic de la Abram, județul Bihor, <i>The Arheological Sounding of Abram, Bihor County</i>	151
DORU MARTA, Istoriografia cetății Oradea, <i>L'historiographie de la cité d'Oradea</i>	163
MIHAI GEORGIȚĂ, Contribuții la istoricul cetății Oradea – secolele XVIII–XIX, <i>Die Beiträge zur Geschichte der Festung – in jhr. XVIII–XIX</i>	183
BUJOR DULGĂU, Sigiliile comitatului Bihor. Comentarii și supoziții, <i>Die Siegel des Komitats Bihor Erläuterungen und Voraussetzungen</i>	207
BLAGA MIHOC, „Dedemonizarea” sau uciderea strigoilor – radiografia unui caz din Ciutelec, județul Bihor (1854), <i>La pratique du meurtre des revenants – radiographie d'un cas de Ciutelec, département de Bihor (1854)</i>	213
RADU MILIAN, Școala ortodoxă și greco-catolică în Bihor în a doua jumătate a secolului XIX, <i>L'école orthodoxe et gréco-catholique en Bihor dans la deuxième moitié du XIX-ème siècle</i>	229
LUCIAN DRONCA, Băncile din Austria și Ungaria în perioada dualismului (1867–1918), <i>The banks from Austria and Hungary during the Dualism period (1867–1918)</i>	257
TÓTH JÁNOS, Fundația de caritate Dudek din Oradea, <i>The carity foundation Dudek from Oradea</i>	273
IUDITA CĂLUȘER, Activitatea extrașcolară a corpului didactic al Școlii civile greco-catolice de fete din Beiuș (1896–1919), <i>L'activité extra scolaire du corps enseignant de l'École civile gréco-catholique pour jeunes filles de Beiuș (1896–1919)</i>	317

LUCIA CORNEA, Vechi ateliere fotografice din Oradea. Atelierul Lojanek János și atelierele succesoare. <i>Anciens ateliers photographiques d'Oradea. L'atelier Lojanek Janos et ses successeurs</i>	327
MIHAI GEORGIȚĂ, Bozóky Alajos despre criza maghiară. <i>Die ungarische Krise das Ei des Kolumbus</i>	345
ANDREEA JUDE, ALEXANDRU POP, Mobilierul unei farmacii de la începutul secolului al XX-ea, <i>L'ameublement d'une pharmacie au commencement du XX-ième siècle</i>	357
BLAGA MIHOC, Biserica greco-catolică în anii Dictatului de la Viena. Contribuții documentare, <i>L'église greco-catholique après le Diktat de Vienne. Contributions documentaires</i>	371
AUGUSTIN ȚĂRĂU, NICOLAE MIHU, Particularități ale procesului de reinstaurare a administrației românești în județul Satu Mare și Bihor, <i>Aspects Concerning Instauration of Romanian Administration in Satu Mare and Bihor County</i>	381
GABRIEL MOISA, Evoluții istoriografice transilvănene în primele decenii ale regimului comunist, <i>Evolutions historiographiques transylvaines aux premières deux décennies du régime communiste</i>	399
AUREL GOIA, Amintirile unui anonim (Preotul ortodox Aurel Goia, 1908–1978), <i>Mémoires d'un anonyme (Mémoires du prêtre orthodoxe Aurel Goia 1908–1978)</i>	419

NOTE

IOAN EMŐDI, Două topoare de cupru din nordul Bihorului, <i>Two copper axes from Bihor county</i>	443
GRUIA FAZECAȘ, Considerații privind metoda de determinare a ariei de cuprindere a unei așezări, <i>Considerations concerning site cathment analysis</i>	447
SIMONA STANCIU, Repertoriul medical din Dacia romană. Instrumentele medicale (Inventar Mobil), <i>Medical instruments discovered in Dacia</i>	457
ALEXANDRU POP, Vase farmaceutice cu un model de cartuș stil secesion, <i>Pots de pharmacie au cartouche en style secession</i>	471
RONALD HOCHHAUSER, Obiective industriale bihorene cu valoare muzeală – S.C. Spirt&Drojdje S.A., <i>Industrial objectives from Bihor county having museum values</i>	479
GABRIEL MOISA, Iulian Kune – un bihorean cu destin universal, <i>Julian Kune – un habitant de Bihor au destin universel</i>	493
VASILE TODINCA, Educația și cultura oglindite în revista „Societate de Măine”, <i>Education and culture viewed in the magazine “TOMORROW SOCIETY”</i>	499

Lucrările sesiunii

Începuturile epocii staliniste în nord-vestul României.

Recuperări istorice

- ANTONIO FAUR, Din efectele economice ale prezenței unităților militare sovietice în județul Sălaj, *Economic effects of soviet military presence in Sălaj county (October 1944–July 1945)* 505
- MIHAI D. DRECIN, Români și minoritari în procesul sovietizării nord-vestului Transilvaniei (toamna 1944–1945), *The romanians and the minorities in the transformation process of the north-west of Transylvania in a Soviet region* 511
- LUCIA CORNEA, Dispariția asociațiilor culturale tradiționale în epoca stalinistă. Studiu de caz – Dispariția „ASTREI” bihorene, *La disparition des associations culturelles traditionnelles à l'époque stalinienne. Etude de cas – la disparition de l'ASTRA de Bihor* 519
- GABRIEL MOISA, Voința poporului sau agonia presei democratice bihorene postbelice, *Voința poporului ou l'agonie de la presse démocratique de Bihor d'après-guerre* 533
- AUGUSTIN ȚĂRĂU, NICOLAE MIHU, Politici electorale practicate de către B.P.D. în alegerile din 19 noiembrie 1946, în județele Satu Mare și Bihor, *Politiques électorales pratiquées par le Bloc des Partis Démocratiques à l'occasion des élections de 19 novembre 1946 dans les départements de Satu Mare et de Bihor* 543
- NICOLAE MIHU, Aspecte ale procesului de sovietizare a învățământului românesc. Cazul elevilor disidenți din liceele Beiușului, *Gesichtspunkte über Sowjetisierungsprozeß des rumänischen Unterrichts. Der Fall der Dissidentschüler aus den Lyzeen in Beiuș* 561
- IOAN ZAINEA, Naționalizarea școlilor confesionale și particulare din municipiul Oradea (1948–1949), *Confessional and private school nationalization from Oradea city (1948–1949)* 571
- AUGUSTIN ȚĂRĂU, NICOLAE MIHU, „Îngrădirea și desființarea chiaburimii” – etapa a doua a politicii agrare a PMR, «*La restriction et la suppression de la paysannerie cossue*» – deuxième étape de la politique agraire du Parti Ouvrier Roumain 579
- IUDITA CĂLUȘER, O victimă anonimă a stalinismului, *Une victime anonyme de l'époque stalinienne* 587
- RADU MILIAN, Contribuții privind sovietizarea învățământului în Bihor între anii 1948–1959, *Contributions regarding sovietisation education policy in Bihor county between 1948–1959* 593

CONSERVARE - RESTAURARE

- OLIMPIA MUREȘAN, Două piese compozite, hanger și cuțit. Restaurare, *Two composite objects, knives. Restauration* 599

RECENZII

***, <i>Restaurare 2000</i> , Casa de Editură Venus, Iași, 2002, 393 + 26 planșe (Olimpia Mureșan)	605
Lucian Bușu, <i>Gan-bei. Speologi români în China</i> , Ed. Publiferon, București, 2001, 133 p., 10 planșe (Călin Ghemiș)	607
V. Boroneanț, <i>Arheologia peșterilor și minelor din România</i> , CIMEC, 2000, 327p., 123 planșe (Călin Ghemiș)	609
Andrzej Pydyn – <i>Exchange and Cultural Interactions. A study of long – distance trade and cross – cultural contacts in the Late Bronze Age and Early Iron Age in Central and Eastern Europe</i> , <u>BAR International Series</u> 813, 1999, (p. VIII + 87, 88 hărți, 58 fig.) (Gruia Fazecaș)	611

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

CRISIA

XXX

ORADEA, 2001

SUMAR

SOMMAIRE – SUMMARY – INHALT

STUDII ȘI ARTICOLE

D. Ignat, Arta neolitică în nord-vestul României (I), <i>L'art neolithique en nord-ouest de la Roumanie (I). La sculpture</i>	9
C. Ghemiș, G. Fazecaș, Piese de aramă recent descoperite în județul Bihor, <i>Newly discovered Copper Pinds from Bihor County</i>	23
S. Dumitrașcu, Turme și pășuni în Dacia, <i>Flocks and pastorelands in Dacia</i>	35
Lakatos A, Medalionul din epoca romană târzie de la Vâlcelele, <i>Late Roman Gold Medallion from Vâlcelele (Bihor County)</i>	41
S. Stanciu, Observații antropologice asupra resturilor osoase umane găsite la Salonta în august 2001, <i>Remarques anthropologiques sur les vestiges osseux humains trouvés à Salonta en août 2001</i>	53
I. Crișan, Zuh I., Cercetări arheologice de salvare de la Salonta (județul Bihor), <i>Les recherches archéologiques de sauvetage de Salonta (départ. de Bihor)</i>	57
D. Marta, Un cimitir medieval descoperit la Sălard (județul Bihor), <i>Un cimetière médiéval découvert à Sălard (départ. de Bihor)</i>	65
M. Georgiță, Asediul cetății Oradea (1691–1692), <i>Belagerung der Festung Grossvardein (1691–1692)</i>	71
B. Mihoc, Istoria vieții religioase a românilor din Comitatul Bihor (1692–1750), <i>Religious Life History of Romanians from Bihor County 1692–1750</i>	101
Toth J. Fundația de caritate „Csesztivo” din Oradea, <i>Charity Foundation „Csesztivo” from Oradea</i>	165
I. Călușer, B. Dulgău, Familia Gojdu. Repere genealogice, <i>Emanoil Gojdu. Repères généalogiques</i>	183
L. Cornea, Vechi ateliere fotografice. Fekete Sándor – primul artist fotograf din Oradea, <i>Anciens photographes. Sándor Fekete – Le premier artiste photographe d'Oradea</i>	207

N. Mișu, Procesul de „democratizare” a structurilor militare, între deziderat și realitate 1944–1947, <i>Der Prozeß von „Demokratisierung” der Militärstrukturen zwischen Forderung und Realität 1944–1947</i>	219
I. Zănea, Imaginea opoziției în presa „de luptă democratică” a anilor 1945–1946. Cazul cotidianului „Viața Nouă – Crișana”, <i>The Image of The Opposition in the Press for „Democratic Fight” of 1945–1946. The Case of the Daily Newspaper „Viața Nouă – Crișana”</i>	229
A. Țărău, Pruncuciderea – o reacție extremă la politica demografică comunistă, <i>Childkilling – an extreme reaction to the demographic communist politic</i>	245
G. Moisa, Schiță pentru o istoriografie a Bihorului de la iluminism la sfârșitul secolului XX, <i>An Outline of an Bihor's Historiography from Illuminism to the End of XXth Century</i>	255

NOTE

R. Milian, Din istoria învățământului: programa școlară a învățătorului Ioan Vancu (1894), <i>De l'histoire de l'enseignement de l'enseignant de l'instituteur Ioan Vancu (1894)</i>	313
A. Faur, Un document francez despre alegerile din anul 1946 în județul Cluj, <i>Un document français concernant les élections de 1946 en département de Cluj</i>	321
Hochhauser R., Obiective industriale bihorene de odinioară. Fabrica de Bere Oradea – Seleuș, <i>Industrial Sites from the Past of Bihor County. The Beer Factory Oradea – Seleuș</i>	327
O. Mureșan, Conservarea preventivă a inventarului arheologic mobil, <i>Conservation on excavation</i>	339

BIBLIOGRAFII

Lakatos A., Index „Crisia” 1991–2000	343
--	-----

ANIVERSĂRI

S. Dumitrașcu, Mihai Brudiu – a împlinit 70 de ani	373
--	-----

RECENZII

- Felix Nadar, *Cînd eram fotograf*, Traducere de Gabriela Ciubuc. Colecția „Artă și Meserie”, Editura Compania, București, 2001, 224 p. (Lucia Cornea) 379
- Al. V. Matei, I. Stanciu, *Vestigii de epoca romană (sec. II-IV p. Chr.) în spațiul nord-vestic al României*, Editura Porolissum, Zalău-Cluj-Napoca, 2000, 131 p., 44 fig., 357 pl., 19 anexe (Sorin Bulzan) 381
- Zeno-Karl Pinter, *Spada și sabia medievală în Transilvania și Banat (secolele IX-XIV)*, Editura Banatica, Reșița, 1999, 273 p. (Doru Marta) 383
- Iudita Călușer, *Episcopia greco-catolică de Oradea. Contribuții monografice*, Editura Logos '94, Oradea, 2000, 428 p. (Corneliu Crăciun) 385
- ***, „Hadak Utján” (Konferenciakötet), A Wosinsky Mór Múzeum Évkönyve, 23 (2001), (Szekszárd, 2001), 405 p. (Lakatos Attila) 388
- Suttner, Christoph Ernest, *Relația alternantă dintre Bisericile răsăritului și apusului de-a lungul istoriei bisericești*, Iași, Editura Ars Longa, 1998, 158 p. (Corina Maghear) 393

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

C R I S I A
XXXII - XXXIII

ORADEA, 2004

SUMAR

SOMMAIRE • SUMMARY • INHALT

STUDII ȘI ARTICOLE

- C. Ghemiș**, Un mormânt aparținând epocii bronzului descoperit la Diosig (jud. Bihor) • *A Bronze Age Grave found at Diosig (Bihor County)*..... 9
- G. T. Fazecaș**, Migrație și invazie în epoca bronzului din Crișana • *Immigration and Invasion in Crișana Region Bronze Age* 17
- S. Bulzan**, Un depozit ceramic descoperit în așezarea de epocă romană de la Oradea "Sere" • *Roman Age Ceramic Depot Found at Oradea "Sere"* 33
- S. Dumitrașcu**, Vânători de bouri din Crișana în secolul al XIII-lea • *Urus Hunters From Crișana in the 13th Century*..... 71
- I. Crișan, Al. Sășianu**, Târgul medieval Cefa în lumina unor descoperiri monetare • *La bourgade médiévale Cefa à la lumière des découvertes monétaires* 81
- F. Ciure**, Transilvania în lumina unor scrieri și manuscrise din biblioteca Muzeului Correr din Veneția (sec. XVI-XVII) • *Transilvania nella luce di alcuni libri e manoscritti provenienti dal Museo Correr di Venezia*..... 91
- I. Ciorba**, Efecte demografice ale marii foamete dintre anii 1813-1817 în regiunea Bihorului • *Effetti demografici della gran fame degli anni 1813-1817 nella regione di Bihor*..... 105
- C. Apati**, Consistoriul Ortodox din Oradea - oficiu administrativ și agent al modernizării (sfârșitul sec. al XVIII-lea-prima jumătate a sec. al XIX-lea) • *Le Consistoire Orthodoxe d'Oradea - office administratif et agent de la modernisation (fin du XVIIIe siècle-première moitié du XIXe siècle)* 119

- A. Apan, Alexandru Șterca Șuluțiu.** Confesiune, națiune, politică și istorie (1850-1867) • *Il mitropolita Alexandru Șterca Șuluțiu. Confesione, nazionalità, politica è storia* 129
- L. Cornea,** Vechi ateliere fotografice din Bihor • *Anciens ateliers photographiques de Bihor* 151
- R. Milian,** Învățăământul confesional din Transilvania dualistă • *L'enseignement confessionnel dans la Transylvanie dualiste* ... 177
- L. Dronca,** Înființarea și activitatea Uniunii băncilor românești din Transilvania "Solidaritatea" (1907-1918) • *The Creation and the Labour of the "Solidaritatea" Union of the Romanian Banks in Transylvania (1907-1918)* 201
- G. Moisa,** Poziția socialiștilor români din Ungaria, Transilvania și Banat față de revoluția maghiară din 1919 • *La position des socialistes roumains de l'Hongrie, Transylvanie et Banat à l'égard de la révolution hongroise de 1919* 221
- I. S. Cuc,** Reînființarea Episcopiei Ortodoxe la Oradea, *La rétablissement de l'évêché orthodoxe à Oradea* 227
- R. Românașu,** Activitatea editorială a Reuniunii culturale "Cele Trei Crișuri" în perioada interbelică • *The printing Activity of the Reunion "Cele Trei Crișuri" During the Interwars Period* 231
- I. Călușer, A. Ilea,** Biblioteca publică din Oradea în perioada 1920-1930. Începuturile bibliotecii românești • *La bibliothèque publique d'Oradea entre 1920 et 1930. Les débuts de la bibliothèque roumaine* 247
- C. Maghear,** O conferință protopopească privind pericolul iminent al comunismului • *Una conferenza arcivescovi sul pericolo imminente del comunismo* 273
- A. Țărău,** Reforma agrară din anul 1945 - preambulul procesului de colectivizare a agriculturii românești • *La réforme agraire de 1945- le début du procès de collectivisation de l'agriculture roumaine* ... 287
- N. Mihu,** Criza "Transilvaniei de Nord" - august 1944 - martie 1945 • *La crise de "Transylvanie de Nord" - Août 1944 - Mars 1945* ... 315

- C. Tișe**, "Actio-Catolica" mijloc de rezistență a Bisericii Catolice împotriva regimului comunist din România • "*Actio-Catolica*" - *moyen de résistance de l'Eglise Catholique contre le régime communiste en Roumanie*. 349

CONSERVARE - RESTAURARE

- O. Mureșan**, Câteva considerații privind coroziunea și conservarea metalului etnografic (I) • *Some Consideration about Corrosion and Conservation of the metallic Folk Objects* 355
- R. Hochhauser**, Cronica primei sesiuni internaționale de arheologie industrială din România • *La chronique de la première session internationale d'archéologie industrielle de roumanie* 359

RECENZII

- Keith Hitchins**, *Afirmarea națiunii: Mișcarea națională românească din Transilvania 1860-1914*, București, 2000, 391 p. (Adrian Apan) 367
- Stejărel Olaru**, *Cei cinci care au speriat Estul. Atacul asupra Legației RPR de la Berna (februarie 1955)*, Editura Polirom, Iași, 2003, 289 p. (Gabriel Moisa) 369

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

CRISIA

XXXIV

ORADEA, 2006

SUMAR

SOMMAIRE - SUMMARY - INHALT

STUDII ȘI ARTICOLE

I. Crișan, G. Fazecaș, Săpăturile de salvare din punctul Oradea-Salca, <i>Archaeological excavations from Oradea "Metro"</i>	7
C. Ghemiș, V. Sava, Descoperiri arheologice aparținând culturii Coțofeni din Peștera Moanei (com. Șuncuiuș, jud. Bihor), <i>Archaeological Finds from Moanei Cave belonging to Coțofeni Culture</i>	19
Emödi J., Descoperiri de la sfârșitul epocii bronzului din Bihor (Corrigenda), <i>Late Bronze Age Discoveries in Bihor County</i>	33
G. T. Fazecaș, D. Marta, O colecție arheologică inedită – „Zakáras Ștefan” din Valea lui Mihai, <i>A New Archaeological Collection – "Zakáras Ștefan" from Valea lui Mihai</i>	35
S. Bulzan, C. Ghemiș, Cercetări arheologice în așezarea dacică de la Hodoș „Malomdomb” (Dâmbul Morii), <i>Dacian Late Latène Settlement Discovered at Hodoș "Malomdomb", Bihor County</i>	47
S. Dumitrașcu, Creștinismul apostolic și răspândirea lui, <i>The Apostolic Christianity and its Spreading</i>	73
I. Crișan, Un mormânt din necropola satului medieval Rădvani, <i>Une tombé de la nécropole du village médiévale Rădvani (Dép. de Bihor)</i>	77
D. Ignat, D. Marta, Cuptoare medievale descoperite la Oradea, <i>Medieval Age Owens from Oradea</i>	87
Fl. Dudaș, Identificarea unei traduceri din opera lui Samuil Micu, <i>L'Identification d'une traduction de l'oeuvre de Samuil Micu</i>	103
M. Georgiță, Istoriografia iluministă despre impactul Reformei asupra românilor din Transilvania, <i>Inlighting Historiography About the Impact of Reformation Over the Romanians in Transilvania</i>	119
Emödi J., Istoria cărămizii în Bihor, <i>The History of Bricks in Bihor County</i>	133
R. Miliian, Contribuții documentare la cunoașterea luptei pentru dezvoltarea învățământului românesc (prima jumătate a secolului XIX), <i>Documentary Contributions to the Knowledge Romanian Education Development (First half of XIX Century)</i>	151
Al. Pop, Vechi vase farmaceutice orădene în Colecția de Istorie a Farmaciei a Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei, <i>Anciens pots de pharmacie d'Oradea dans</i>	

<i>la Collection d'Histoire de la Pharmacie du Musée National de l'Histoire de Transylvanie de Cluj-Napoca</i>	155
Fl. Dudaș, În legătură cu cel mai vechi anuar al gimnaziului din Beiuș, <i>About the Oldest Year Book of the High School of Beiuș</i>	171
I. Călușer, Biblioteca Liceului român unit de fete din Beiuș 1896–1948, <i>La Bibliothèque roumaine du Lycée uniate pour filles de Beiuș (1896–1948)</i>	179
C. Mălinaș, Medalia ca document de bibliotecă (I), <i>La médaille comme document de bibliothèque</i>	195
L. Cornea, Din istoricul fotografiei turistice în Bihor, <i>De l'histoire de la photographie touristique en Bihor</i>	237
I. Zănea, Contribuția județului Bihor la plata datoriei de război a României în anul întâi al aplicării Convenției de Armistițiu cu națiunile Unite (12 IX 1944–12 IX 1945), <i>Bihor County Contribution to Romania War Debt Payment During the First Year of the Armistice Convention Application (12 IX 1944–12 IX 1945)</i>	253
A. Faur, Contribuții documentare la cunoașterea realităților maramureșene (august–decembrie 1945), <i>Documentary Contributions to the Real Knowledge of Maramureș</i>	263
C. Crăciun, Aspecte din activitatea politică a Biroului Județean Bihor al P.C.R., în campania electorală a anului 1946, <i>Aspects de l'activité politique de l'Office Départemental de Bihor du Parti Communiste Roumain durant les élections de 1946</i>	277
A. Tărău, Procesul de desființare a Partidului Național Țărănesc în contextul escaladării „războiului rece” – studiu de caz: județele din nord-vestul României, <i>The Suppress Process of the National Peasant Party in the Time of Cold War – Application over the Nord-West Counties of Romania</i>	313
G. Moisa, Preocupări de istorie a Transilvaniei în istoriografia occidentală 1965–1989, <i>Historic Concerning over Transylvania in Western Historiography</i>	339

RECENZII

1. ***, <i>Un veac de lumină</i> , Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2003, 440 p. (Ronald Hochhauser)	369
2. Gabriel Moisa, <i>Colectivizare, rezistență și represiune în vestul României (1948–1951)</i> , Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 1999, 176 p. (Corneliu Crăciun)	373
3. Mihai Iacobescu, <i>30 de zile în „Siberia”. Căutând arhivele Bucovinei</i> , Editura Junimea, Iași, 2003, 456 p. (Corneliu Crăciun)	376
4. Geoffrey de Villehardouin, <i>Cucerirea Constantinopolului</i> . Traducere și note de Tatiana Ana Flueraș. Ediție îngrijită și prefată de Ovidiu Pecican, Editura LIMES, Cluj-Napoca, 2002, 212 p. (Corneliu Crăciun)	379
5. Gelu Neamțu, Viorel Faur, <i>Iosif Roman (1829–1908), o personalitate bihoreană mai puțin cunoscută</i> , Editura Universității din Oradea, 2004, 203 p. (Corneliu Crăciun)	382

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

CRISIA

XXXV

ORADEA, 2007

SUMAR

SOMMAIRE - SUMMARY - INHALT

STUDII ȘI ARTICOLE

Lucreția Ghergari, Corina Ionescu, Cornelia Lazăr, Studii mineralogice preliminare asupra ceramicii neolitice din Peștera Ungurului (Șuncuiuș, județul Bihor), <i>Mineralogic Studies over Neolithic Pottery from Ungurului Cave (Șuncuiuș, Bihor County)</i>	7
G. Fazecaș, Un târnacop de cupru descoperit la Poiana (com. Tăuteu, jud. Bihor), <i>One Copper Axe from Poiana (Bihor county)</i>	21
S. Bulzan, C. Ghemiș, Date preliminare privind situl arheologic de la Cociuba Mare „Pusta Râmului”, <i>Some data regarding the new Latène site from Cociuba Mare, „Pusta Râmului”, Bihor county</i>	23
G. Fazecaș, D. Marta, Materiale arheologice de la Vășad din Colecția Muzeului Țării Crișurilor, <i>Archaeological Finds from Vășad in Criș County Museum Collection</i>	33
S. Dumitrașcu, Laura Ardelean, Scrisori împăratești în Istoria Augusta, <i>Imperial Letters in HISTORIA AUGUSTA</i>	45
I. Crișan, O piatră funerară descoperită în necropola satului medieval Rădvani, <i>Une pierre tombale découverte dans la nécropole du village médiéval Rădvani</i>	51
Florina Ciure, Relațiile politico-diplomatice ale lui Gabriel Bethlen cu republica venețiană, <i>I rapporti politico-diplomatici di Gabriele Bethlen con la Repubblica veneziana</i>	67
Al. Pop, Un document ignorat privind istoria farmaciei orădene, <i>Un document ignoré concernant l'histoire des pharmacies d'Oradea</i>	79
I. Ciorba, Aspecte ale politicii populaționiste habsburgice în Transilvania la cumpăna secolelor XVIII-XIX (cu privire specială asupra regiunii Bihorului), <i>Aspects of the Habsburg population policy in Transylvania at the intersection point between XVIII-nth and XIX-nth centuries (with a special view over the Bihor Region)</i>	87
A. Apan, Alexandru Șterca Șuluțiu. Confesiune, națiune și istorie (1850-1867), <i>Il mitropolita Alexandru Sterca Șuluțiu. Confesione, nationalità, politica è storia</i>	99
C. Mălinaș, Medalia ca document de bibliotecă (II), <i>La médaille comme document de bibliothèque (II)</i>	133

S. Dumitrașcu, Cornelia Românașu, Colecția Aurel Lazăr în patrimoniul Muzeului Țării Crișurilor din Oradea, <i>La collezione Aurel Lazăr nel patrimonio del Museo Țării Crișurilor di Oradea</i>	243
Cornelia Românașu, Aurel Lazăr și mișcarea teatrală bihoreană din anii 1927–1930, <i>Aurel Lazăr e il movimento teatrale di Bihor degli anni 1927–1930</i>	253
Lucia Cornea, Alexandru Hașaș (1891–1956). Schiță biografică, <i>Alexandru Hașaș (1891–1956). Esquisse biographique</i>	261
A. Țărău, Psihoza declanșării războiului dintre Blocul Occidental și Blocul Sovietic în mentalul populației din nord-vestul României, la pragul anilor 1949–1950, <i>The beginning of war between Western and Sovietic Block psychosis in the population conscience from north-west part of Romania, at the end of 1949 – beginning of 1950</i>	279

ISTORIOGRAFIE

M. Georgiță, Incursiuni în istoriografia ecleziastică interbelică privitoare la raportul Reformei religioase cu Biserica românească, <i>Abschweifungen in der geistlichen Historiographie zwischen den zwei Weltkriegen hinsichtlich der Beziehung des Protestantismus mit der rumänischen Kirche</i>	299
G. Moisa, Istoricul cercetărilor privind istoria istoriografiei transilvănene între 1965–1989, <i>The historical research concerning the transylvanian history of historiography between 1965–1989</i>	315

COLOCUILE „MUZEULUI ȚĂRII CRIȘURILOR“

M. Taufer, Zalmoxis în tradiția greacă: examinarea și recitirea surselor, <i>Zalmoxis nella tradizione greca: rassegna e rilettura delle fonti</i>	341
--	-----

RECENZII

Ion Alexandra Mizgan, <i>Cruciada a patra (1202–1204)</i> , Editura Universității din Oradea, Oradea, 2005, 144 p. (Sever Dumitrașcu)	371
Andrei Adrian Rusu, <i>Castelarea carpatică. Fortificații și cetăți din Transilvania și teritoriile învecinate (sec. XIII–XIV)</i> , Editura Mega, Cluj-Napoca, 2005 (Ioan Ciorba)	373
Corneliu Crăciun, <i>Proiecte și practici electorale în 1946</i> , Editura Logos '94, Oradea, 2006, 220 p. (Gabriel Moisa)	377
Nicoleta Ionescu Gură, <i>Nomenclatura Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român</i> , Editura Humanitas, București, 2006, 456 p. (Gabriel Moisa)	379

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

C R I S I A

XXXVI

ORADEA, 2007

SUMAR
(SOMMAIRE - SUMMARY - INHALT)

STUDII ȘI ARTICOLE

DOINA IGNAT, <i>Plastică antropomorfă din așezarea neolitică de la Suplacu de Barcău</i> , Plastiques anthropomorphes du site neolitique de Suplacu de Barcău, (Dep. de Bihor)	7
IOAN CRIȘAN, CĂLIN GHEMIȘ, <i>Descoperiri izolate aparținând epocii bronzului de pe raza localității Cefa (județul Bihor)</i> , Isolated bronze age discoveries from Cefa (Bihor County)	15
CORINA TOMA, <i>Repertoriul descoperirilor de epocă dacică din județul Bihor și posibilitățile de abordare a unor situații de analizat</i> , A Catalogue of the Dacian Period Discoveries Found in the Bihor County Area–Possible Approaches to Specific Situations	21
SORIN BULZAN, <i>Observații privind zona Crișanei în preajma războaielor pentru cucerirea Daciei. I. Câteva probleme ale cronologiei așezării oppidane de la Tășad „Cetățaua” în sec. I p. Chr.</i> , Some remarks regarding the evolution of Tașad “Cetățaua” oppidan settlement in first century A. D.	43
IOAN CRIȘAN, <i>Pietre cu semne lapidare descoperite în fundația bisericii satului medieval Rădvani</i> , Stones with Lapidary Symbols Discovered in the Foundation of the Medieval Village Rădvani’s Church	51
FLORINA CIURE, <i>Relațiile politico-diplomatice ale lui Ioan Zapolya cu Veneția, I raporturi politico-diplomatici di Giovanni Zapolya con Veneția</i>	59
MIHAI GEORGIȚĂ, <i>Relatările lui Johann Rudolph Schmidt despre Principatele Române la 1643</i> , J. R. Schmidts berichte über die rumanischen fürstentumen in 1643	75
LIVIU BORCEA, <i>Un aurar beiușan la curtea principilor Transilvaniei în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea</i> , Un orfèvre de Beiuș a la cour des princes de la Transylvanie a la deuxieme moitie du XVIII ^e siècle	81
IOAN CIORBA, <i>„Pericluri și primejdii de rele”: Contribuții ale episcopului greco-catolic Samuil Vulcan la combaterea epidemiei de holeră din Transilvania în vara anului 1831</i> , “Dangers and Perls and Evils”: Contributions of Samuil Vulcan, the greek-catholic bishop, to the Epidemic Cholera Control in Transylvania, Summer of 1831	85
RADU MILIAN, <i>Contribuții la dezvoltarea învățământului confesional greco-catolic în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Studiu de caz - școlile sătești</i> , Contributions to the Developpement of Greek-Catholic Confesional Teaching in the Second Half of the XIX - th Century	95
CORNELIU CRACIUN, <i>Divorț și concubinată în Bihor (deceniile 8-10 ale secolului al XIX-lea)</i> , Divorce et concubinată en Bihor (les décennies 8 – 10 du XIX-e siècle)	101
ANDREEA JUDE, ALEXANDRU POP, <i>Godete farmaceutice orădene</i> , Godetes pharmaceutiques d’Oradea	127
CONSTANTIN MĂLINAȘ, <i>Un erou al unității românilor Ioan Aurelian Mierea (1873 - 1948)</i> , Un héros de l`unité des roumains Ioan Aurelian Mierea (1873 – 1948)	131

LUCIA CORNEA, <i>Vechi ateliere fotografice orădene. Atelierele de pe "Strada Principală" (actuala strada Republicii), Anciens ateliers photographiques d'Oradea. Les ateliers de la "Rue Principale " (actuellement Rue de la Republique)</i>	187
GABRIEL MOISA, <i>Organizații maghiare de spionaj din Bihor în perioada interbelică: I. "Centrul Terorist Oradea Mare", Organisations d'espionnage hongroises pendant la période d'entre les deux guerres Mondiales: „Le Centre terroriste Oradea Mare "</i>	207
AUGUSTIN ȚĂRĂU, <i>Procesul de transformare socialistă a agriculturii în Uniunea Sovietică, Socialist Transformation of Agriculture process in Soviet Union</i>	213

RECENZII

Cristian Ioan Popa, <i>Cugir. Schiță monografică</i> , Editura Altip, Alba Iulia, 2005, 112 p. (Gruia Fazecaș)	231
Ovidiu Pecican, <i>Poarta leilor. Istoriografia tânără din Transilvania (1990-2005)</i> , vol. I-II, Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2005-2006, 245 p. + 243 p. (Gabriel Moisa)	232
Ion Zainea, <i>Politică și administrație în România (6 martie 1945-1 martie 1946): Epurarea</i> , Editura Universității din Oradea, Oradea, 2004, 506 p. (Gabriel Moisa)	235

NECROLOG

Dr. LIVIU BORCEA (1939 – 2006)	237
--------------------------------	-----

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

C R I S I A

XXXVII

ORADEA, 2007

SUMAR
(SOMMAIRE - SUMMARY - INHALT)

STUDII ȘI ARTICOLE

CĂLIN GHEMIȘ, <i>Issues on Pre and Protohistoric Amber, Discuții asupra chihlimbarului Pre și Protoistoric</i>	7
EMILIAN TELEAGĂ, <i>Die Ausgrabungen von Nicolae Chidiosan in der La-Tenezeitlichen Nekropole von Curtuiseni-Érkörtlvényes (Bihor, Rumänien), Săpăturile lui Nicolae Chidioșan în necropola din epoca La-Tène de la Curtuiușeni/Érkörtlvényes (Bihor, Rumänien)</i>	23
SEVER DUMITRAȘCU, <i>Iernaticile (Tacitus, Historiae, III, XLVI), The Winter Quarters (Tacitus, Historiae, III, XLVI)</i>	59
CORINA TOMA, <i>Repertoriu orientativ al descoperirilor dacice de pe teritoriul Ungariei, A Catalogue of the Dacian Period Discoveries Found in the Territory of Hungary</i>	65
SORIN BULZAN, ALEXANDRU CIORBA, <i>Date preliminare privind necropola din epoca romană de la Șimian, "Groapa cu lut" (Sárgaföldes gödör) jud. Bihor, Sarmatian cemetery from Șimian "Groapa cu lut - Sárgaföldes gödör "</i>	77
IOAN CRISAN, <i>Cronologia începuturilor așezărilor medievale din județul Bihor și repartitia lor geografică pe baza descoperirilor arheologice, The Chronology of the Early Medieval Settlements from Bihor County and their Geographical Distribution by the Archaeological Discoveries Point of View</i>	89
DANIELA MONICA-MITEA, <i>Raporturi feudale în cadrul relațiilor franco-engleze (secolele XIII-XV), Feudal Aspects of Franco-English Relations (13th-15th Centuries)</i>	99
ALEXANDRU SIMON, <i>Anti-Ottoman Warfare and Italian Propaganda: The Crusader Background of the Ottoman Raid on Oradea in 1474, Confruntări antiotomane și propagandă italică: Considerații asupra contextului cruciat al raidului otoman asupra Oradei. 1474</i>	113
FLORINA CIURE, <i>Interferenze culturali veneto-transilvane nel cinque-seicento, Interferențe culturale veneto-transilvane în secolele XV-XVI</i>	141
PETRU ARDELEAN, <i>Aspecte ale problemei alcoolismului reflectate în revista Biserica și Școala, (sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea), Aspects of the alcoholism issue reflected in „Biserica și Școala” magazine (end of 19th century – begining of 20th century)</i>	159
CORNELIU CRĂCIUN, <i>Comitetul Democrat Evreiesc - (Bihor – Oradea) – între promisiunea loialității și eșuarea în trădare, Le Comité Démocrate Juif (Bihor, Oradea) – entre la promesse de la loyauté et la dérive en trahison</i>	173
CONSTANTIN MĂLINAȘ, <i>Inventare de carte românească veche din protopopiatul Beiușului la 1942, Inventaires des vieux livres ecclésiastiques roumaines dans le Vicariat de Beiuș , Bihor, Roumanie, 1942</i>	193
GABRIEL MOISA, <i>Transylvania in Western Historiography: 1965-1989. Some Considerations, Transilvania în istoriografia occidentală: 1965-1989. Câteva considerații</i>	203

CENTENAR IOSIF VULCAN

LUCIACORNEA, <i>Date referitoare la istoricul „Casei Vulcan” din Oradea, Quelques données concernant l’histoire de la “Maison Vulcan” d’Oradea</i>	209
BLAGA MIHOC, <i>Bătrânul Nației, Nation’s Old Father</i>	215

RECENZII

Aurel Chiriac (coordonator), <i>Un veac de lumină</i> , Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2003, 440 p. (Ronald Hocchauser)	219
Budahazy Istvan, <i>Contribuții la istoria farmaciei orădene</i> , Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2007, 242 p. (Alexandru Pop)	223
Alexandra Tomiță, <i>O istorie „glorioasă”. Dosarul protocronismului românesc</i> , Editura Cartea Românească, București, 2007, 365 p. (Gabriel Moisa)	225
Florin Müller, <i>Metamorfoze ale politicului românesc 1938-1944</i> , Editura Universității din București, București, 2006, 355 p. (Gabriel Moisa)	227
Andi Mihalache, <i>Mănuși albe, mănuși negre. Cultul eroilor în vremea dinastiei Hohenzolern</i> , Editura Limes, Cluj-Napoca, 2007, 304 p. (Gabriel Moisa)	229
A.Majuru și Fl. Alexandru Stănescu (coordonatori), <i>Bucureștiul subteran. Sinuciderea</i> , București 2006. Editura Paralela 45, 345 p. (Călin Ghemiș)	231
Dumitru Țeicu, <i>Geografia ecleziastică a Banatului medieval</i> , Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară, 2007, 263 p. (Doru Marta)	235
Ioan Bejenariu, <i>Depozitul de bronzuri de la Brâglez</i> (comuna Surduc, județul Sălaj), Editura MEGA, Cluj-Napoca, 2007, 106 p. + XXIV pl. (Gruia Fazecaș)	237

NECROLOG

ALEXANDRU SĂȘIANU (1950-2007)	239
-------------------------------	-----

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

C R I S I A

XXXVIII

ORADEA, 2008

SUMAR
(SOMMAIRE - SUMMARY - INHALT)

STUDII ȘI ARTICOLE

GRUIA FAZECAȘ, <i>An Early Iron Age Tomb from Cefa „La Pădure”, Un mormânt de incinerare hallstattian de la Cefa „La Pădure”</i>	7
SORIN BULZAN, <i>Alexandru cel Mare sau Ahile? O statueta din bronz de la Porolissum reinterpretată, Alexander or Achilles? A Bronze Statuette from Porolissum Reconsidered</i>	17
LAKATOS-BALLA ATTILA, <i>Cimitirul medieval timpuriu de la Sălacea-Dealul Vida, Early Medieval Cemetery from Sălacea – Vida Hill</i>	23
DORU MARTA, <i>Un cimitir medieval din Cetatea Oradea, One Middle Age Cemetery from Oradea Fortress</i>	45
IULIAN MIHAI DAMIAN, <i>Unire bisericească și societate creștină în regatul Ungariei la mijlocul secolului XV, Union ecclésiastique et société chrétienne dans le Royaume de l’Hongrie a la moitié du XV-é siècle</i>	49
GABRIEL VIRGIL RUSU, <i>Politică și societate în Principatul Transilvaniei la sfârșitul secolului al XVI-lea, Politics and Society in Principate of Transylvania, at the End of the XVI-th Century</i>	65
ADRIAN MAGINA, <i>Confesiune și societate în Banatul Montan la granița dintre evul mediu și modernitatea timpurie, Confession and Society in the Mountain Banat between Middle Ages and the Early Modern Age</i>	75
CRISTIAN APATÎ, MIHAI GEORGIȚĂ, <i>Populația orașului Oradea în lumina unei conscrieri confesionale de la mijlocul secolului al XVIII-lea, Bevölkerung der Stadt Grosswardein im Licht Einer Konfessionellen Konscription aus der Hälfte des 18. Jhds.</i>	95
LUCIA CORNEA, <i>Relații de rudenie în mediul intelectual românesc din vestul Transilvaniei în a doua jumătate a secolului 19 și începutul secolului 20, Relations de parenté dans le milieu intellectuel roumain de l’ouest de la Transylvanie la deuxième moitié du XIX siècle et le debut du XX siècle. Étude de cas – la famille d’Aurelia Popovici-Vulcan</i>	117
CONSTANTIN MĂLINAȘ, <i>Centenar Bruchental 1908–2008, Centenaire Bruchental 1908 - 2008</i>	131
GABRIEL MOISA, <i>Tulburări antisemite în Oradea anul 1927, Des troubles antisémites á Oradea pendant l’été de l’année 1927</i>	189
CORNELIU CRĂCIUN, <i>Pentru o istorie a relațiilor dintre spațiu și puterea comunistă: Colțul, Pour une histoire des relations entre l’espace et le pouvoir communiste: le coin</i>	199
LUCIAN JORA, <i>Accounts on Soviet Union Cultural Diplomacy (1953-1959), Contribuții privind diplomația culturală sovietică (1953-1959)</i>	211
EMÖDI JANOS, <i>Emigrarea dintr-o instituție culturală orădeană, Emmigration from a Cultural Institution Oradea</i>	221

RECENZII

- Liviu Brătescu, Mihai Chiper (editori), *Conservatorismul românesc. Origini, evoluții, perspective*, Editura PIM, Iași, 2008, 238 p. (Gabriel Moisa) 225
- Corneliu Crăciun, *Comunism și comuniști în presa de limbă română din Oradea (1922-1937)*, Editura Primus, Oradea, 2008, 232 p. (Gabriel Moisa) 226
- Volker Wollmann, *Arheologie Industrială – Din istoria patrimoniului tehnic pe teritoriul României*, Editura Ulise, Alba Iulia, 2003, 183 p. (Ronald Hochhauser) 227

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

C R I Ș I A
XXXIX

ORADEA 2009

SUMAR

(SOMMAIRE – SUMMARY-INHALT)

C.I. POPA, VIOREL ȘTEFU,	<i>Materiale arheologice din colecția muzeului Mediaș, The Antler Sceptre from Coțofeni Settlement of Boarta (Sibiu county)</i>	7
VICTOR SAVA,	<i>Descoperiri neolitice și de Epoca Bronzului la Macea „Topila” (județul Arad), Neolithic and Bronze Age Discoveries from Macea “Topila” (Arad County)</i>	17
GRUIA FAZECAȘ,	<i>One Bronze Age Stone Axe from Călacea (Bihor county), Un topor din piatră aparținând Epocii Bronzului de la Călacea</i>	41
CAROL KACSÓ,	<i>Spada de bronz de la Lăpuș, Das bronzeschwert von Lăpuș</i>	45
MARIUS ARDELEANU,	<i>Pintenii germanici din Barbaricum (sec. II-III p. Chr.), Germanische Sporen aus Barbaricum (II-III Jahrhundert n. Chr.)</i>	55
IOAN CRIȘAN,	<i>Monumentele eclesiastice romanice din Bihor. Noi direcții de investigație arheologică, Romanic Ecclesiastic Monuments in Bihor. New Archaeological Investigation Directions</i>	75
DORU MARTA,	<i>Donjonul de la Cheresig (jud. Bihor). Istoric și propuneri de restaurare, The Keep from Cheresig (Bihor county): History and Restoration Project</i>	83
EMŐDY JÁNOS,	<i>Cărămizi din Bihor, The History of Bricks in Bihor County</i>	93
CORINA TOMA, LAKATOS ATTILA,	<i>Un tezaur monetar din secolele XV-XVI de la Marghita (jud. Bihor), A 15th and 16th Century Coin Hoard from Marghita (Bihor County)</i>	97
ALEXANDRU SIMON	<i>Cu privire la geopolitica Imperiului Otoman la începutul secolului XVI, Regarding The Ottoman Empire’s Geopolitics at The Beginning of The XVIth Century</i>	143
MIHAI GEORGIȚĂ	<i>Mihai Viteazul și creștinătatea sud-dunăreană, Mihai The Brave and South Danube Christendom</i>	153

ADRIANO PAPO, NEMETH GIZELLA,	<i>La carriera, le proprietà e i tesori di György Martinuzzi Utyeszenics, The Carrier, The Estates, The Wealth Of György Martinuzzi Utyeszenics</i>	173
FLORINA CIURE,	<i>Libri e manoscritti riguardanti la Transilvania conservati nella Biblioteca Nazionale Marciana di Venezia (secc. XVI-XVII), Books and manuscripts about Transilvania housed in the Marciana Library in Venice (XVI-XVII centuries)</i>	185
GIANFRANCO GIRAUDO,	<i>Greco-catolicii din România, Greco-cattolici di Romania.</i>	199
BLAGA MIHOC,	<i>Un protocol sau un proces verbal din secolul al XVIII-lea, A 18. century Protocol or written record lay</i>	207
FLORIAN KÜHRER,	<i>Alexandru Ion Cuza und die Vereinigung von 1859 in den Geschichtslehrbüchern von 1943 bis heute, Alexandru Ioan Cuza and the Union of 1859 reflected in the History School Books (1943 until today)</i>	227
MIHAI D. DRECIN, GABRIEL MOISA,	<i>Repere ale implicării comunității evreiești în viața orașului Oradea, References Marks of the Jewish Community's Implication in the Life of Oradea</i>	235
CONSTANTIN MĂLINAȘ, IUDITA CĂLUȘER,	<i>Sfragistica Bibliotecii de la Beiuș până la 1948, Sphragistique de la Bibliothèque de Beiuș jusqu'au 1948</i>	245
LUCIA CORNEA,	<i>Intellectualii în epoca stalinistă. Epurarea și „reeducarea” avocaților din Baroul Oradea (1945-1953), Intellectuels à l'époque stalinienne l'épuration et la „reeducation” des avocats du Barreau d'Oradea (1945-1953)</i>	269

LAKATOS ARTUR,	<i>Situația economică a Bisericii Unitariene din Transilvania. 1944-1948, The Economic Situation of the Unitarian Church of Transylvania. 1944-1948</i>	283
CORNELIU CRĂCIUN,	<i>„Uniunea Patrioților” din Bihor (1945), „Uniunea Patrioților” from Bihor (1945)</i>	299
RECENZII		
IOAN BEJINARIU,	<i>Bronzuri preistorice din Sălaj (colecțiile Szikszai, Wessèlényi-Teleki, Aszodi și descoperiri izolate aflate în colecția Muzeului din Zalău, [Prehistoric Bronze Artifacts. Szikszai, Wessèlényi - Teleki, Aszodi Collections and Isolated Discoveries from Zalău Museum Collection], Ed. Mega, Cluj – Napoca, 2008, 124 p. + XXIV pl. (Gruia FAZECAȘ)</i>	311
DAN DANA,	<i>Zalmoxis de la Herodot la Mircea Eliade. Istorii despre un zeu al pretextului. Prefață de Zoe Petre, Polirom, Iași 2008, pp. 488. (Matteo TAUFFER)</i>	313
CORNELIU CRĂCIUN,	<i>Contribuții documentare la istoria evreilor din Bihor, Editura Arca, Oradea, 2009, 193 p. (Gabriel MOISA)</i>	319
OVIDIU PECICAN,	<i>Europa în gândirea românească interbelică, Editura Institutul European, Iași, 2008, 233 p. (Gabriel MOISA)</i>	321

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

C R I S I A
XL

ORADEA 2010

SUMAR

(SOMMAIRE – SUMMARY – INHALT)

AUREL CHIRIAC		
<i>Cuvânt introductiv</i>		7
GRUIA FAZECAȘ		
<i>Trei topoare inedite din cupru descoperite în județul Bihor,</i> <i>Three novel copper axes from Bihor County</i>		9
CAROL KACSÓ		
<i>Noi date cu privire la depozitul de bronzuri de la Bogdan vodă (I),</i> <i>Neue daten zum depotfund von Bogdan vodă (I)</i>		13
SORIN BULZAN		
<i>Date preliminare privind habitatul în așezarea din epoca romană de</i> <i>la Margine "Valea Tăniei – la Țarină", județul Bihor,</i> <i>Some Preliminary Data Regarding the Habitation in the Roman</i> <i>Period Settlement from Margine, Valea Tăniei –Țarina IInd-IIIrd</i> <i>Century a.d., Bihor County</i>		47
SORIN BULZAN, DORU MARTA		
<i>Mișca. O așezare medievală dispărută și descoperirile arheologice</i> <i>de la Oradea – „Sere”,</i> <i>Mișca, A Disappeared Medieval Settlement and Archaeological</i> <i>Discoveries from Oradea "Sere"</i>		81
IOAN CRIȘAN		
<i>Săpături arheologice de salvare în cimitirul târgului medieval Cefa,</i> <i>Des fouilles archéologiques de sauvetage dans le cimetière de la</i> <i>bourgade médiévale Cefa</i>		95
CORINA TOMA		
<i>Reevaluarea tezaurului monetar din sec. XIV/XV-XVII descoperit la</i> <i>Gurba (jud. Arad),</i> <i>New appraisal of the XIV/XV-XVth century hoard discovered at</i> <i>Gurba (Arad County)</i>		107
ALEXANDRU SIMON		
<i>Crăișorii valahilor din a doua jumătate a secolului XV,</i> <i>Walachian king-pin from the second half of 15th century</i>		159
MARCELLA FERRACCIOLI, GIANFRANCO GIRAUDO		
<i>Minimalia judaica venetica,</i> <i>Minimalia judaica venetica</i>		169
GIZELLA NEMETH, ADRIANO PAPO		
<i>György Martinuzzi Utyeszenics e la riforma luterana in Transilvania</i> <i>e nelle parti d'Ungheria,</i> <i>Györgyi Martinuzzi Utyeszenics and the Lutheran Reform in</i> <i>Transylvania and Parts of Hungary</i>		181
FLORIN ARDELEAN		
<i>Obligațiile militare ale nobilimii în Transilvania princiară</i> <i>(1540-1657),</i> <i>The Military Obligations of the Nobility in Princely Transylvania</i> <i>(1540-1657)</i>		193

FLORIAN DUDAȘ	<i>Codicele Prologar slavon scris la Mănăstirea Perii Maramureșului în 1599-1600, în timpul domniei lui Mihai Viteazul,</i> <i>A slavonic codex written at Peri monastery Maramureș in 1599-1600, during the reign of Michael the Brave</i>	209
FLORINA CIURE	<i>Da minoranza a maggioranza: i mercanti della Transilvania tra il Quattrocento e il Settecento,</i> <i>From minority to majority: Transylvania's merchants between XVth and XVIIIth centuries</i>	219
MIHAI GEORGIȚĂ	<i>Biserica românească din Comitatul Bihor și calvinismul în prima jumătate a secolului al XVII-lea,</i> <i>Romanian Church in Bihor and Calvinism in the First Half of 17th Century</i>	231
CRISTIAN APATI, IOAN CIORBA	<i>Pentru o istorie a alimentației: noi documente privind cultura cartofilor în Crișana în a doua parte a secolului al XVIII-lea,</i> <i>For a History of Alimentation: New Documents About the Cultivation of Potatoes in Crișana in the 2nd Part of the XVIII Century</i>	241
PETRU ARDELEAN	<i>Aspecte ale emigrației românești în Statele Unite ale Americii de la începutul secolului al XX-lea, reflectate în corespondența unui emigrant cu familia,</i> <i>Aspects of the Romanian Immigration from the Beginning of the 20th Century in the, USA Reflected in the Correspondence of an Emigrant with his Family</i>	249
RADU MILIAN	<i>Dezbateri parlamentare și de presă din România în perioada neutralității (1914-1916),</i> <i>Parliamentary and Press Debates and Press in Romania During the Neutrality Period (1914-1916)</i>	267
MARIUS-RĂZVAN MESZAR	<i>Colonizarea țăranilor în Ineu, județul Arad, prin reforma agrară din 1921,</i> <i>Peasant Colonization in Ineu, Arad County, due to Land Reform from 1921</i>	281
GABRIEL MOISA	<i>Istoriografie – istorie – politică. Istoriografia românilor din Ungaria referitoare la trecutul istoric al comunității (1920-2010),</i> <i>Historiography – History – Politics. Historiography of Romanians from Hungary Concerning the Past of Community (1920-2010)</i>	287
CORNELIA ROMÎNAȘU, RADU ROMÎNAȘU	<i>Contribuții la istoricul asociației ortodoxe „Oastea Domnului” – filiala din Beiuș – în perioada interbelică,</i> <i>Contributions to the History of the „Army of God” Orthodox Association – Branch of Beiuș – During the Interwar Period</i>	307

ADRIANA RUGE	<i>Arhitectura ecleziastică românească din bihorul interbelic. Estetica fațadelor,</i> <i>The Romanian Ecclesiastical Architecture in Bihor during the Interwar Period. The Aesthetics of Facades</i>	315
--------------	--	-----

LUCIA CORNEA	<i>Date privind activitatea filialei Oradea a Ateneului Român (1925-940),</i> <i>Données concernant l'activité de la Filiale Oradea de l'Athénée Roumain (1925-1940)</i>	325
--------------	---	-----

IOAN F. POP	<i>Obscuritatea limbajului totalitar,</i> <i>The Obscurity of the Totalitarian Language</i>	337
-------------	--	-----

MUZEOGRAFIE

IUDITA CĂLUȘER	<i>Donația familiei Ștefănică din Beiuș,</i> <i>The donation of the Ștefănică family of Beiuș</i>	343
----------------	--	-----

CONSERVARE – RESTAURARE

OLIMPIA MUREȘAN	<i>About corrosion and conservation problems of iron artefacts coming from Oradea fortress</i>	353
-----------------	--	-----

NOTE. DISCUȚII. PUNCTE DE VEDERE

NICOLAE NISTOROIU	<i>Cetatea de pământ de la Almașu Mic (comuna Sîrbi, județul Bihor). Precizări privind descoperirea unei fortificații de tip „pinten barat”, necunoscută până acum în literatura de specialitate,</i> <i>The Fortress from Almașu Mic (Sîrbi, Bihor County). Some Thoughts on the Discovery of a “Barrage-Type Promontory” Type Fortress Unknown to the Specialized Literature</i>	361
-------------------	---	-----

RECENZII

OLIMPIA MUREȘAN	<i>Tendențe în conservarea preventivă, editor Márta Guttmann, Editura „Astra Museum”, Sibiu, 2009, 197 p.</i>	365
-----------------	---	-----

OLIMPIA MUREȘAN	<i>David Scott, Gerhard Eggert, Iron and Steel in Art: Corrosion, Colorants, Conservation, Archetype Publications Ltd., London, 2009, 196p.</i>	366
-----------------	---	-----

IN MEMORIAM

DR. CONSTANTIN MĂLINAȘ (1943-2010)		367
------------------------------------	--	-----

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

CRISIA XLI

ORADEA 2011

SUMAR (SOMMAIRE – SUMMARY-INHALT)

- CĂLIN GHEMIȘ, JEAN CLOTTES, BERNARD GELY, FRANCOISE PRUD'HOMME
O descoperire arheologică de excepție – „Galeria desenelor” din peștera Coliboaia, Munții Apuseni (România), An Exceptional Archaeological Discovery – the „Gallery with Drawings” from Coliboaia Cave, Apuseni Mountains (Romania) 7
- SANDA BĂCUEȚ-CRIȘAN
Vasele miniaturale în descoperirile arheologice așezările neolitice din județul Sălaj, Miniature Vessels In Archaeological Discoveries 21
- CRISTIAN IOAN POPA
Obiecte de metal din locuirea Coțofeni de la Bănița-Peștera Bolii (jud. Hunedoara) 33
- FLORIN GOGÂLTAN
Funcția economică și socială a tell-urilor epocii bonzului din Bazinul Carpatic. II. Tell-urile și procesul de urbanizare 47
- DANIEL VASILE SANA, IOAN BEJINARIU
Elements Of Symbolic Plastic Art Belonging To The Iron Age From Șimleu Silvaniei–Observator 69
- FLORIN SFRENGEU
Archaeological Discoveries in the Bistra Stream Area, (First Half of the 1st Millennium a.d.), Descoperiri arheologice de pe Valea Bistrei (prima jumătate a Mileniului I 81
- DAN BĂCUEȚ-CRIȘAN, ALEXANDRU V. MATEI
Morminte de incinerare medievale timpurii descoperite la Zalău „Dealul lupului/Farkas domb” (jud. Sălaj), Early Mediaeval Cremation Graves Discovered In Zalău „Dealul Lupului/Farkas Domb” (Sălaj County) 87
- IOAN CRIȘAN
Considerații cu privire la prezența pecenegilor în Crișana, Considérations sur la présence des petchenègues en Crișana 99
- DORU MARTA, CĂLIN GHEMIȘ
Cuțite de luptă medievale descoperite în județul Bihor, Middle Age Battle Knives Discovered in Bihor County 113
- IOAN F. POP
Elenismul și cultura creștină, The Hellenism and the Christian Culture 117

ADRIANO PAPO

György Martinuzzi utyeszenics e la regina Isabella Jagellone: protagonisti e antagonisti della storia ungherese nel XVI secolo, George Martinuzzi
Utyeszenics and the Queen Isabella Jagello: Protagonists and Antagonists of the Hungarian history in the 16th Century 123

MIHAI GEORGIȚĂ

Înnobilarea Preotului Român Calvin Ioan Din Alamor (1643), The
Ennoblement Of The Romanian Calvinist Preast Ioan From Alămor (1643) 133

FLORINA CIURE

Studenti transilvăneni la Universitatea din Padova în secolul al XVII-Lea,
Transylvanian Students At The University Of Padua In The Seventeenth
Century 139

EDITH BODO

Sistemul robotei pe domeniile Episcopiei romano-catolice și greco-catolice de Oradea, The Robot System in The Domains of Oradea's Roman Catholic and Greek Catholic Bishoprics 145

IOAN GOMAN

Aspecte privind adaptarea la economia de schimb a marilor proprietari de pământ din Crișana în secolul al XVIII-lea și prima jumătate a secolului al XIX-lea, Aspects of Adaptation to the Economy Instead of the Big Landowners in Crișana in the 18th Century and the First Half of the 19th Century 155

GIANFRANCO GIRAUDO

Patriottismo e devozione nella rivoluzione veneziana 22 marzo 1848 - 31 agosto 1849, patriotism and Devotion in the Venetian Revolution
22 March 1848-31 August 1849 169

DOINA-GABRIELA ANANIE

Macedoromânii din Bihor. Oameni și fapte, The Macedoromanians from Bihor. People and Deeds 187

ELENA CSOBAL, EMILIA MARTIN

Comunitățile românești din județele Hajdú-Bihar și Szabolcs-Szatmár 199

CORNELIA ROMÎNAȘU

Câteva aspecte privind activitatea cultural-filantropică inițiată de banca „Râureana” din Copalnic-Mănăstur (1892-1918), Some Aspects Regarding the Cultural and Philanthropic Activity Initiated by Râureana Bank from Copalnic – Manastur (1892-1918) 211

RADU ROMÎNAȘU

Contribuții la istoricul asociaționismului cultural românesc din bihor. despărțământul „Astrei” din Marghita (1910-1918), Contributions to the Hystory of the Romanian Cultural Association in Bihor County. The Astra Branch from Marghita (1910-1918) 217

GABRIEL MOISA, CORINA MOISA

*Data on the Development of the Health Institutions in Bihor County, Date
privind evoluția instituțiile sanitare din județul Bihor* 223

LUCIA CORNEA

*Vechi ateliere fotografice orădene. patroni, personal angajat, ucenici,
Anciens ateliers photographiques d'Oradea. patrons, personnel employé,
apprentis* 229

MIHAELA GOMAN

*Din activitatea lui Constantin Daicoviciu la Institutul de Studii Clasice
al Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj (I), Aspects of Constantin
Daicoviciu's Activity at the Institute of Classical Studies of the University
"King Ferdinand I" from Cluj (I)* 243

ANTONIO FAUR

*Problematica salvării evreilor din Transilvania de Nord și Ungaria (1944).
Percepții istoriografice (1944-1946), Saving the Jews within Northern
Transylvania and Hungary (1944). Historiographical Perceptions (1944-
1946)* 255

OVIDIU PASCU

*Aparate de fotografiat din colecția Muzeului Țării Crișurilor: Smena, Cris
County Museum's Colection Cameras: Smena* 263

GABRIEL MOISA

*Cultul personalității lui Nicolae Ceaușescu și muzeele de istorie în România
anilor '80, The Cult of Nicolae Ceaușescu's Personality and History
Museums in the Years 1980 in Romania* 265

ION ZAINEA

*Aspecte din activitatea cenzurii comuniste: controlul producției de
carte social-politică. tendințe și fenomene semnalate în cursul anului
1972, Aspects of the Communist Censorship Activity: the Control of the
Production for Social-Political Book. Trends and Phenomena Reported
during 1972* 279

RECENZII

GRUIA FAZECĂȘ	287
RONALD HOCCHAUSER	289
CORNELIU CRĂCIUN	291
OLIMPIA MUREȘAN	294
GABRIEL MOISA	295
FOLRINA CIURE	297

NECROLOG

IN MEMORIAM - IVAN ORDENTLICH	299
OAMENI CARE AU FOST: CORNELIU CRĂCIUN	301

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

**C R I Ș I A
X L I I**

ORADEA 2012

SUMAR (SOMMAIRE – SUMMARY – INHALT)

GEORGE TOMEGEA	
<i>On Research Problems of Biritual Cemeteries from Transylvania (7th-9th century),</i> <i>Cercetări privind cimitirele birituale din Transilvania (secolele VII-IX)</i>	9
IOAN F. POP	
<i>Poietica demersului cognitiv augustinian,</i> <i>Augustinian Poetics Cognitive Process</i>	15
IOAN CRIȘAN	
<i>Stadiul cercetărilor arheologice în cimitirul satului medieval Rădvani,</i> <i>The Stage Of Archaeological Investigations In The Medieval Village Rădvani Cemetery</i>	21
GIZELLA NEMETH, ADRIANO PAPO	
<i>Conflittualità ungaro-veneta all'epoca di Mattia Corvino,</i> <i>Hungarian-Venetian Struggle During the Reign of Matthias Corvinus</i>	29
CĂLIN GHEMIȘ, CONSTANTIN IOSIF ZGARDAN	
<i>Aseidiul cetății oradea (1692) în medalistica barocă,</i> <i>The Siege of Oradea Fortress (1692) in Baroque Medals</i>	37
CIPRIAN-DORU RIGMAN	
<i>Formația intelectuală a protopopilor greco-catolici din Episcopia Gherla la mijlocul secolului al XIX-lea,</i> <i>Intellectual Formation of Greek-Catholic Archdeacons in Gherla Diocese in the Middle of the XIXth Century</i>	49
SZABÓ JÓZSEF	
<i>Contribuții privind istoria regularizării apelor pe Valea Ierului în secolul XIX,</i> <i>Contributions Regarding to History of Water Level Regulation in Ierul Valley in the Nineteenth Century</i>	61
FLORINA CIURE, LUCIA CORNEA	
<i>Relațiile culturale româno-italiene reflectate în paginile revistei „Familia”, seria I (1865-1906),</i> <i>Romanian-Italian cultural relations reflected in „Familia” magazine, Series I (1865-1906)</i>	81
CIPRIANA SUCILĂ – PAHONI	
<i>O privire critică asupra legii penitenciarelor de la 1 februarie 1874,</i> <i>A Critical Look Over the Prisons Law from 1874</i>	99
M. MARCELLA FERRACCIOLI, GIANFRANCO GIRAUDO	
<i>Venezia dalla Repubblica al Regno Un itinerario nella petite histoire,</i> <i>Veneția de la Republică la Regat. Un itinerariu în “mica istorie”</i>	111
CORNELIA ROMÎNAȘU	
<i>Principalele operațiuni financiar-bancare ale Băncii „Râureana” din Copalnic-Mănăstur (1899-1917),</i> <i>The Main Financial And Banking Operations Of The Bank “Râureana” in Copalnic-Mănăstur (1899-1917)</i>	125

MIHAI GEORGIȚĂ	<i>Grindină și superstiție (cazul din Suiug-1928), Hail and Superstitions - the Case from Suiug</i>	133
DOINA-GABRIELA ANANIE	<i>Împărțirea administrativă și structura etnică a județului Bihor din 1943, The administrative Rearrangement and the Ethnic Structure of Bihor County from 1943</i>	141
ION ZAINEA	<i>Excluderi din Partidul Muncitoresc român în anul 1952. Cazul Comitetului Raional Oradea, Exclusions From The Romanian Labour Party In The Year 1952 The Case Of Oradea Raional Committee</i>	153
CRISTINA PUȘCAȘ	<i>Înfometare - un mijloc de exterminare lentă a deținuților politici din Penitenciarul Oradea Mare (1947-1977), Starvation - a Means of Slow Extermination of the Political Prisoners in the Prison of Great Oradea (1947-1977)</i>	159
ADRIANA RUGE, DACIANA ERZSE	<i>The Orthodox Church in Săcuieni, Biserica Ortodoxă din Săcuieni</i>	169
GABRIEL MOISA	<i>Utilisation des Institution Museale comme des Instruments de L'éducation Ideologique a la Jeunesse Dans Les Premieres Annees de la Ceausescu Regime, Utilizarea instituțiilor muzeale ca instrumente de educație ideologică a tinerilor în primii ani ai regimului Ceaușescu</i>	175
CAMELIA BURGHELE	<i>Border Identity: Maramureșul istoric, de-o parte și de alta a Tisei, Border Identity: Historical Maramures, On Both Tisa Banks</i>	181

ANIVERSARE

FLORIN SFRENGEU	<i>Arheologul și profesorul Sever Dumitrașcu la 75 de ani. Aspecte privind activitatea științifică. Archaeologist and Professor Sever Dumitrașcu at the Age of 75. Aspects on His Scientific Activity</i>	191
-----------------	---	-----

RECENZII

CAROL KACSÓ	<i>Simona Lazăr, Sfârșitul epocii bronzului și începutul epocii fierului în sud-vestul României, Craiova, 2011, 323 p. + 114 planșe și 13 hărți</i>	197
LUCIA CORNEA	<i>Philippe Guignet, Nouvelle histoire de Valenciennes, Editions Privat, Toulouse, 2006, 269 p.</i>	203

RONALD HOCHHAUSER

Jancsó Árpád, *Temesvár Vízeroműve (Centrala hidroelectrică a Timișoarei)*, Editura Erdélyi Múzeum-Egyesület (Societatea Muzeului Ardelean), Cluj-Napoca, 2010, 79 p.

204

RADU ROMÂNĂȘU

Pavel Vesa, *Protopop dr. Gh. Ciuhandu (1875-1947)*, Editura Arhiepiscopiei Aradului, Arad, 2011, 635p., Colecția „Biografii arădene”, Seria „Personalități clericale”

205

MARIUS RĂZVAN MESZAR

Gabriel Moisa, *Istoriografia românilor din Ungaria 1920-2010. Între deziderat și realitate, (A magyarországi románok történetírása 1920-2010. Vágy és valóság között)*, Editura NOI, Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria, 2010, 311 p.

207

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

C R I S I A
XLIII

ORADEA 2013

SUMAR

(SOMMAIRE – SUMMARY – INHALT)

IOAN CRIȘAN	
<i>Cercetări arheologice de diagnostic pe teritoriul comunei suburbane Sânmartin (Județul Bihor),</i> <i>Archaeological research of diagnosis on the territory of the suburban village Sânmartin (Bihor county)</i>	7
CORINA TOMA	
<i>Tezaurul din așezarea dacică de la Tășad - produse finite ale atelierului sau piese de podoabă deteriorate -,</i> <i>The Hoard from the Dacian Settlement in Tasad - Finished Products from the Workshop or Damaged Costume Accessories and Jewelry Pieces -</i>	15
IOAN F. POP	
<i>Literatura augustiniană ca intermediaritate,</i> <i>Augustinian Literature as Intermediarity</i>	25
RĂZVAN MIHAI NEAGU	
<i>Politica beneficală a Papei Clement al VI-lea în Dieceza de Oradea,</i> <i>The Beneficial Policy of Pope Clement VI in the Diocese of Oradea</i>	29
M. MARCELLA FERRACCIOLI, GIANFRANCO GIRAUDO	
<i>Il Privilegio di Sigismondo Imperatore ad Andrea Donà,</i> <i>Patrizio Veneziano,</i> <i>The Privilege of Emperor Sigismund Offered to Andrea Donà,</i> <i>Venetian Patrician</i>	41
MIHAI GEORGIȚĂ	
<i>Legăturile lui Sigismund de Luxemburg cu Oradea și mărturii privind mormântul său din cetate,</i> <i>Relations of Sigismund von Luxemburg with Oradea and proofs about his grave of the citadel</i>	57
CORINA TOMA	
<i>Observații asupra compoziției tezaurului monetar din secolele XIV-XV descoperit la Batăr (jud. Bihor),</i> <i>A Fourteenth-fifteenth-century Coin Hoard from Batar (Bihor County, Romania)</i>	65
GIZELLA NEMETH, ADRIANO PAPO	
<i>Il caso 'Bernardo de Aldana': l'abbandono di Lippa/Lipova e le sue conseguenze. 1552-1556,</i> <i>The 'Bernardo de Aldana' case: the abandonment of Lippa/Lipova and its consequences. 1552-1556</i>	101
ALEXANDRU POP	
<i>Un rețetar farmaceutic din anul 1761,</i> <i>A pharmaceutical recipe 1761</i>	117
CARMEN GÎRDAN, ALEXANDRU POP	
<i>Pixide din patrimoniul farmaciei „Remedio” 58 din Oradea,</i> <i>Pyxides from the Patrimony of the “Remedio” 58 Pharmacy from Oradea</i>	125

AUGUSTIN MUREȘAN	
<i>Un tipar sigilar din 1816 al Breslei Unite din Lugoj,</i> <i>A Seal of the United Guild of Lugoj 1816</i>	129
BLAGA MIHOC	
<i>Salarii, burse și împrumuturi. Contribuții la istoria Eparhiei greco-catolice de Oradea,</i> <i>Salaries, scholarships, loans. Contributions to the history of the Greek Catholic Diocese of Oradea</i>	133
EUGEN RADU SAVA	
<i>Din istoricul Parohiei Române Greco-Catolice Craidorolț și Pr. Mureșan Dumitru,</i> <i>From the history of the romanian Greek-Catholic parish of Craidorolț and Priest Mureșan Dumitru</i>	153
DOINA-GABRIELA ANANIE	
<i>Județul Bihor – numărul de biserici, școli, cămine culturale și dispensare în anul 1943,</i> <i>Bihor County – number of churches, schools, cultural houses and hospitals in 1943</i>	157
GABRIEL MOISA	
<i>Organizația anticomunistă condusă de Adrian Mihuț (1948-1956),</i> <i>The Anti-Communist Organization Led by Adrian Mihuț (1948-1956)</i>	163
MARIN POP	
<i>Corneliu Coposu în lagărul de muncă forțată de la Capul Midia (1950-1952),</i> <i>Coposu forced labor camp at Cape Midia (1950-1952)</i>	183
CAMELIA BURGHELE	
<i>Identitate și alteritate în satele românești din dreapta Tisei: un context etno-cultural eclectic,</i> <i>Identity and alterity: a multicultural context</i>	191

RECENZII

IOAN CIORBA	
<i>Barbu Ștefănescu, Între pâini, Editura Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Cluj Napoca, 2012</i>	197
RONALD HOCHHAUSER	
<i>Teodora-Camelia Cristofor (editor), Ștefan Procopiu-mărturii documentare, Editura Palatul Culturii, Iași, 2012, 316 p.</i>	200

NECROLOG

AUREL CHIRIAC	
<i>Barbu Ștefănescu (1953-2013), Între pâini - testamentul lui Barbu Ștefănescu</i>	203

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

**C R I Ș I A
XLIV**

ORADEA 2014

SUMAR (SOMMAIRE – SUMMARY – INHALT)

GRUIA TRAIAN FAZECAȘ, DORU MIRCEA MARTA	
<i>Locuirea eneolitică târzie de la Oradea – str. Cireșilor,</i> <i>Late Copper Age Settlement from Oradea – Cireșilor street</i>	7
CĂLIN GHEMIȘ, T. RUS, R. KOVACS	
<i>Între sacru și profan – o descoperire aparținând culturii Coțofeni din</i> <i>peștera „Stanu Cerbului” (sat. Luncasprie, com. Dobrești, jud.Bihor),</i> <i>Between sacred and profane - an discovery belonging to Coțofeni</i> <i>Culture fom „Stanu Cerbului” cave (Bihor County)</i>	19
IOAN CRIȘAN	
<i>Noi interpretări privind semnificația lespezii funerare de la temelia</i> <i>bisericii satului medieval Rădvani,</i> <i>New Interpretations Regarding the Significance of the Tombstone at</i> <i>the Foundation of the Church in the Medieval Village of Rădvani</i>	29
RĂZVAN MIHAI NEAGU	
<i>Considerații privind politica beneficală a papilor Inocențiu al VI-lea,</i> <i>Urban al V-lea și Grigore al XI-lea în Dieceza de Oradea,</i> <i>Considerations Regarding the Beneficial Policy of Popes Innocent VI,</i> <i>Urban V And Gregory XI in the Diocese of Oradea</i>	35
GIZELLA NEMETH, ADRIANO PAPO	
<i>Il “Diario di viaggio” di Pierre Lescalopier: dal Bosforo in</i> <i>Transilvania attraverso la Bulgaria e la Valacchia (1574),</i> <i>The Travel-Diary” by Pierre Lescalopier: from Bosphorus to Transylvania</i> <i>through Bulgaria and Wallachia (1574)</i>	43
BUDAHÁZY ISTVÁN, ALEXANDRU POP	
<i>Un rețetar farmaceutic din anul 1761 - Partea a II-a: materia medica,</i> <i>A Farmaceutical Recipe from 1761 - Second Part: Materia Medica</i>	51
IOAN CIORBA	
<i>Drama celorlalți în ochii noștri: reflectarea mării foamete irlandeze</i> <i>de la mijlocul secolului al XIX-lea în presa românească,</i> <i>Drama of Others in Our Eyes: the Reflection of the Great Irish Famine</i> <i>in the Mid-nineteenth Century Romanian Press</i>	57
KLEMENTINA ARDELEAN	
<i>Contribuții la cunoașterea activității reuniunii femeilor române din</i> <i>Lugoj (1863-1918),</i> <i>Contributions to the history of activites of the romanian women reunion</i> <i>of Lugoj (1863-1918)</i>	75
AUGUSTIN MUREȘAN	
<i>Tiparul sigilar al breslei fierarilor, rotarilor, fierarilor de cuie,</i> <i>frânghierilor, curelarilor, șelarilor, dogarilor, brutarilor și săpunarilor</i> <i>din Jimbolia (1824),</i> <i>The 1824 Seal Pattern of the United Guild of Blacksmiths, Wheelwrights,</i> <i>Iron Nails Manufacturers, Rope Makers, Belt Manufacturers, Saddlers,</i> <i>Coopers, Bakers and Soap Manufacturers in Jimbolia</i>	81

BLAGA MIHOC	
<i>Un manuscris din 1840, despre situația Principatelor Moldova și Țara Românească. Conținut și încadrare în context european,</i> <i>A Manuscript about Moldavia and Wallachia, Dating from 1840.</i> <i>Content and Classification in the European Context</i>	85
CRISTIAN CONSTANTIN	
<i>Câteva informații cu privire la interesele economice portugheze în Transilvania (în perioada interbelică),</i> <i>Some Information Regarding the Portuguese Economic Interests in Transylvania (in Interwar Period)</i>	99
DOINA-GABRIELA ANANIE	
<i>Informații privind comunitatea evreiască din Oradea prezente în paginile ziarului „Vestul României”,</i> <i>Information Regarding the Jewish Community from Oradea Found in the Romanian West Gazette</i>	105
GABRIEL MOISA	
<i>Răscoalele țărănești din Bihor (vara anului 1949) – între realitate și propagandă,</i> <i>The Peasant Uprisings from Bihor County (the Summer of 1949) – Between Reality and Propaganda</i>	111
SORIN FARCAȘ	
<i>Războiul civil din Grecia și colonia de greci din Oradea,</i> <i>The Greek Civil War and the Greek Colony of Oradea</i>	119
DOINA-GABRIELA ANANIE	
<i>Index Crisia XXXI-XLIII, 2001-2013</i>	131

RECENZII

RONALD HOCHHAUSER	
<i>Makai Zoltán, Szemelvények Bihar megye és térsége ipartörténetéből (Fragmente din istoria industriei județului Bihor și a spațiului care îl înconjoară), Editura Varadinum Script, Oradea, 2013, 339 p.</i>	159
OLIMPIA MUREȘAN	
<i>Ana Maria Vlad, Gheorghe Niculescu, Metode instrumentale de analiză în artă și arheologie, Editura Performantica, Iași, 2013, 246 p.</i>	161
SORIN FARCAȘ	
<i>Vasile Ciupa (coordonator), Satul Talpe-Contribuții monografice, ArtPress, Timișoara, 2014, 461 p.</i>	161

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

**C R I Ș I A
X L V**

ORADEA 2015

SUMAR

(SOMMAIRE – SUMMARY – INHALT)

GRUIA FAZECAȘ, DORU MARTA	
<i>Cercetările de teren de la Marghita. Discuții privind câmpurile de mobile din județul Bihor, Archaeological Survey in Marghita Municipality. Some Remarks Concerning Mound Fields in Bihor County</i>	9
CORINA TOMA	
<i>Fibule cu noduri în curs de prelucrare păstrate în colecția muzeului din Oradea. Reevaluarea tezaurului dacic descoperit în anul 1972 la Sacalasău Nou, jud. Bihor, Unfinished Knotted Fibulae Preserved in the Collection of the Museum in Oradea. Reevaluating the Dacian hoard discovered in 1972 in Sacalasău Nou (Bihor County)</i>	21
AUGUSTIN MUREȘAN	
<i>Câte ceva despre stindardul dacic și funcțiile lui pe columna lui Traian, A Few Considerations on the Dacian Flag and its Functions Illustrated on Trajan's Column</i>	39
IOAN CRIȘAN	
<i>Un vas medieval timpuriu descoperit la Curtuișeni (județul Bihor), An Early Medieval Pot Discovered at Curtuișeni (Bihor County)</i>	53
TIBERIU ALEXANDRU CIORBA	
<i>Impactul cultului Sfântului Thomas Becket în Anglia și Europa de Vest (secolele XII-XIII), The Impact of the Cult of Saint Thomas Becket in England and Western Europe during the Twelfth and Thirteenth Century</i>	59
GIZELLA NEMETH, ADRIANO PAPO	
<i>Pier Paolo Vergerio il vecchio, 'referendario' dell'imperatore Sigismondo di Lussemburgo, Peter Paul Vergerius the Elder, 'referendarius' of Emperor Sigismund of Luxemburg</i>	67
RĂZVAN MIHAI NEAGU	
<i>Cardinali ai bisericii romano-catolice deținători de beneficii ecleziastice în diecezele de Transilvania, Oradea și Cenad în secolul al XIV-lea, Cardinals of the Roman Catholic Church who Held Ecclesiastical Benefits in the Dioceses of Transylvania, Oradea And Cenad in the 14th Century</i>	77
ANDREA FARA	
<i>An Outline of Livestock Production and Cattle Trade From Hungary to Western Europe in Late Middle Ages and Early Modern Period (XIVth-XVIth Centuries), O schiță a comerțului și producției de animale și de vite din Ungaria spre Europa de vest în evul mediu târziu și perioada premodernă (secolele XIV-XVI)</i>	87

M. MARCELLA FERRACCIOLI, GIANFRANCO GIRAUDO	
<i>Între spirit de cruciadă și viziune geopolitică: Țara Românească, Moldova și Transilvania în scrierile lui Minuccio Minucci,</i> <i>Between Crusading Spirit and Geopolitical Vision: Wallachia, and Transylvania in the Correspondence of Minuccio Minucci</i>	97
FLORINA CIURE	
<i>Cucerirea Oradiei de către otomani (1660) în surse venețiene contemporane,</i> <i>The Conquest of Oradea by the Ottomans (1660) in contemporary Venetian sources</i>	111
CIPRIAN-DORU RIGMAN	
<i>Considerații privind organizarea și desfășurarea învățământului elementar în Episcopia greco-catolică de Gherla la mijlocul secolului al XIX-lea (1856-1868),</i> <i>Considerations on The Organization and Development of the Elementary Schools in the Greek-Catholic Diocese of Gherla in the Middle of the 19th Century (1856-1868)</i>	119
DOINA-GABRIELA ANANIE	
<i>Tipografia „Patria” – prima tipografie românească din Oradea (1905),</i> <i>Patria – The First Romanian Printing House in Oradea</i>	139
SORIN FARCAȘ	
<i>Eliminarea seminariștilor români din Seminarul Latin din Oradea în anul 1912,</i> <i>The Expulsion of Romanians Seminarists of the Latin Seminary of Oradea in 1912</i>	143
GABRIEL MOISA	
<i>Între mica și marea istorie. Nicolae Coroiu: un destin sub vremurile Primului Război Mondial,</i> <i>Between the History of the Individual and History. Nicolae Coroiu: A Destiny in the Times of the First World War</i>	149
IUDITA CĂLUȘER	
<i>Festivități regale în Oradea și Bihor – mai 1919,</i> <i>Royal Festivals in Oradea and the County of Bihor – May 1919</i>	165
SABINA HORVATH	
<i>Societatea bihoreană după Marea Unire. Studiu de caz – plasa Marghita, Bihor Society After the Great Union. Case Study – Marghita Area</i>	177
PETRU ARDELEAN	
<i>Slujind lui Dumnezeu și oamenilor: Episcopul Vasile Coman al Oradiei,</i> <i>Serving God and People: Bishop Vasile Coman of Oradea</i>	183
COSMIN CHIRIAC, LIVIU BUCUR	
<i>Aspecte ale evoluției urbanistice a municipiului Oradea înainte și după anul 1990,</i> <i>Urban Evolution Aspects Before and After the Year 1990, in the Municipality of Oradea</i>	197

PUNCTE DE VEDERE

GAVRIL CORNUȚIU	
<i>A possible or certain deity figure?,</i> <i>Un posibil sau un sigur chip de zeitate?</i>	207

RECENZII

GABRIEL MOISA

Rozalia Barta, *Omagierea lui Eminescu în colecții de afișe (1980-2015)*, Editura Gee, Botoșani, 2015, 152 p.

211

RADU ROMÂNĂȘU

Marius Eppel, *La frontiera ortodoxiei românești. Vicariatul de la Oradea 1848-1918*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2012, 239 p.

211

RONALD HOCHHAUSER

Kordics Imre, *Nagyvárad jelentősebb utcanevei 1940-1944 között (Denumirile purtate de străzile reprezentative ale Oradiei între 1940-1944)*, Asociația pentru Protejarea Monumentelor și a Locurilor Comemorative din Partium și Banat, Oradea, 2014, 251 p.

214

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

C R I Ș I A
XLVI

ORADEA 2016

SUMAR (SOMMAIRE – SUMMARY – INHALT)

CĂLIN GHEMIȘ	<i>O descoperire medieval-timpurie din peștera Unguru Mare - com. Șuncuiuș, jud. Bihor, Early Medieval Discovery at Unguru Mare Cave in Șuncuiuș. Bihor County</i>	9
IOAN CRIȘAN	<i>Considerații cu privire la colonizarea cumanilor în Bihorul medieval. Arheologie, onomastică, toponimie, Considerations about the Colonization of the Cumans in the Medieval Bihor. Archaeology, Onomatology, Toponymy</i>	13
RĂZVAN MIHAI NEAGU	<i>Episcopii italieni de Oradea (secolele XIV-XV), Italian Bishops of Oradea (the XIV-X Centuries)</i>	25
GIZELLA NEMETH, ADRIANO PAPO	<i>Le ambascerie a Venezia del principe di Transilvania Gabriele Bethlen e la guerra dei Trent'Anni, The Diplomatic Missions to Venice of the Prince of Transilvania Gabriel Bethlen and the Thirty Years' War</i>	33
SZABÓ JÓZSEF	<i>Viață cotidiană în târgul Diosig și împrejurimi între 1658/1660–1703. Studiu monografic, Daily Life in Diosig and Neighbourhoods between 1658/1660-1703. Monographical Study</i>	43
M. MARCELLA FERRACCIOLI, GIANFRANCO GIRAUDO	<i>Missioni di Cappuccini in Georgia, Capuchin missions in Georgia</i>	95
FLORINA CIURE	<i>Cucerirea Aradului de către Habsburgi (1686) într-un izvor venețian contemporan, The Conquest of Arad by the Habsburgs (1686) in a Contemporary Venetian Source</i>	111
TIBERIU ALEXANDRU CIORBA	<i>Procesul canonic al primului episcop greco-catolic de Oradea Moise Dragoși (1777-1787), The Canonical Trial of the First Greek-Catholic Bishop of Oradea Moise Dragoși (1777-1787)</i>	117
AUGUSTIN MUREȘAN	<i>Tiparul sigilar al breslei dulgherilor, lăcătușilor, argintarilor, zidarilor, sticlarilor, armurierilor, morarilor, tâmplarilor, tinichigiilor și năsturarilor din Jimbolia (1824), The 1824 Seal Pattern of the United Guild of Joiners, Locksmith, Goldsmith, Builders, Glaziers, Armourers, Millers, Carpenters, Whitesmiths And Buttons Artisans in Jimbolia (1824)</i>	123
RONALD HOCHHAUSER, NAGY ISTVÁN	<i>110 ani de transport public cu tramvaiul electric în Oradea, The First Tram in Oradea Started off 110 Years Ago</i>	127

MIRELA POPA ANDREI	<i>Rifugiati nel proprio paese. Il confino dei vescovi romeni della Transilvania dopo l'entrata della Romania in guerra (1916), Refugees in Their Own Homeland. The Relocation of the Romanian Higher Clergy in Transylvania after Romania's Entry into War (1916)</i>	143
CORNELIA ROMÂNĂȘU	<i>Câteva aspecte privind istoria chesturii de poliție Oradea. Structuri organizatorice și de personal (1929-1940), A few Aspects Regarding the History of Police Quaestorship in Oradea. Organizational and Staff Structures (1929-1940)</i>	151
MIRELA MOCAN	<i>Proiecte de dezvoltare economică a Țării Moților în perioada interbelică, Țara Moților economic development projects in the interwar period</i>	157
CRISTIAN CULICIU	<i>Structura organizatorică a comitetului județean PCR Bihor. Statistici 1968-1988, The organizational structure of Bihor county committee PCR. Statistics 1968-1988</i>	167
MIRCEA POPA	<i>Scrisori Ionel Pop către Alexandru Șerban, Letters from Ionel Pop to Alexandru Șerban</i>	177
GABRIEL MOISA	<i>A scrie și a contra-face istorie în România anilor '80 ai secolului trecut. Câteva considerații, Writing and Inventing History in Romania of the 1980's. A few remarks</i>	191

PUNCTE DE VEDERE

MIKLÓS (NICOLAE) ONUCSAN	<i>Note despre istoria recentă a Uniunii Artiștilor Plastici din Oradea: ultimul deceniu comunist și primul deceniu de „tranziție” din mărturia unui participant direct, Notes about Recent History Artists Union of Oradea: the Last Decade of the Communist and Dirst decade “Transition” Testimony from a Direct Participant</i>	201
--------------------------	---	-----

RECENZII

PETRU ARDELEAN	<i>Bogdan Georgescu, Biserica Ortodoxă Română și puterea comunistă (1945-1964), București, Editura Eikon, 2015, 284 p.</i>	211
COSMIN CHIRIAC	<i>Liviu Bucur, Studiu geografic al Zonei Metropolitane Oradea prin GIS, Oradea, Editura Muzeului Țării Crișurilor, 2012, 110 p.</i>	213

NECROLOG

GRUIA FAZECAȘ	<i>Dr. Doina Florica Ignat (1937-2016)</i>	215
MIHAI GEORGIȚĂ, RADU MILIAN	<i>Dr. Bujor Dulgău (1951-2016)</i>	216

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

**C R I S I A
XLVII**

ORADEA 2017

SUMAR

(SOMMAIRE – SUMMARY – INHALT)

GRUIA FAZECAȘ, CRISTINA ELENA CORDOȘ, MARIAN LIE	
<i>O așezare neolitică inedită descoperită la Șișterea „Bangeta”, com. Cetariu, jud. Bihor,</i>	
<i>Late Neolithic Settlement discovered at Șișterea „Bangeta”, com. Cetariu, Bihor county</i>	9
FLORIN GOGÂLTAN	
<i>Dăbâca. Un atelier metalurgic al epocii bronzului din Transilvania,</i>	
<i>Dăbâca. Ein bronzezeitliches Metallhandwerk in Siebenbürgen</i>	15
CĂLIN GHEMIȘ, GRUIA FAZECAȘ, DORU MARTA	
<i>Un complex aparținând finalului epocii Bronzului, descoperit la Oradea „Cimitirul Rulikowski”,</i>	
<i>One Late Bronze Age rit from Oradea „Cimitirul Rulikowski”</i>	27
CĂLIN GHEMIȘ	
<i>Inel din aur aparținând Bronzului Târziu, descoperit la Betfia (jud. Bihor),</i>	
<i>One Late Bronze Age Gold Ring, from Betfia (Bihor County)</i>	43
CRISTIAN IOAN POPA	
<i>Monede vechi, interpretări noi. În jurul unor preținse prezențe celtice în zona minieră a Apusenilor,</i>	
<i>Ancient Coins New Interpretation. About Alleged Celtic Presence in Mining Area of Western Carpathians Mountains</i>	51
IOAN CRIȘAN	
<i>Instrumente muzicale populare medievale descoperite în județul Bihor,</i>	
<i>Medieval Folk Musical Instruments Discovered in Bihor County</i>	59
ADRIANO PAPO	
<i>La ‘breve’ corografia della Transilvania di Giovanandrea Gromo,</i>	
<i>The ‘short’ corography of Transylvania by Giovanandrea Gromo</i>	63
GIZELLA NEMETH, ADRIANO PAPO	
<i>L’ascesa di Gabriele Bethlen al principato di Transilvania e i suoi primi anni di regno sulla base dei rapporti diplomatici degli ambasciatori veneti presso la Porta. 1613–1619,</i>	
<i>Gabriel Bethlen’s Rise to the Throne of Transylvania and His First Years of Reign Through the Notes of Venetian Ambassadors to Constantinople. 1613–1619</i>	71
DIANA IANCU	
<i>O relatare despre cucerirea cetății Oradea de către trupele imperiale în anul 1692,</i>	
<i>A Relating About the Conquest of Oradea by the Imperial Troops in 1692</i>	85
FLORINA CIURE	
<i>Cucerirea Timișoarei de către Habsburgi (1716) în izvoare venețiene de epocă,</i>	
<i>The Habsburg Conquest of Timișoara (1716) in Contemporary Venetian Sources</i>	91

AUGUSTIN MUREȘAN	
<i>Sigiliul breslei unite din Ciacova pe un document din 1823,</i> <i>The Seal of the United Guild from Ciacova on a 1823 Document</i>	113
MIRELA POPA-ANDREI	
<i>L'élite ecclesiastica dei romeni transilvani e il movimento di</i> <i>emancipazione politico-nazionale, 1860-1865,</i> <i>The ecclesiastical elite of the Transylvanian Romans and the movement</i> <i>of political-national emancipation 1860-1865</i>	117
RĂZVAN MIHAI NEAGU	
<i>Studenti din Comitatul Bihor la Facultatea de Teologie a Universității</i> <i>din Cernăuți (1875-1918),</i> <i>Students from Bihor County at the Faculty of Theology of the University</i> <i>of Chernivtsi (1875-1918)</i>	127
FLORIN ARDELEAN	
<i>Destin și provocare Vasile Lucaciu și Vasile Mangra sau sarcasmul istoriei,</i> <i>Destination and Challenge Vasile Lucaciu and Vasile Mangra or the Fair</i> <i>of History</i>	141
VERONICA TURCUȘ, ȘERBAN TURCUȘ	
<i>Istoricul problemei preotului italian la biserica italiană din București.</i> <i>Documente despre cazul Gatti (1951-52),</i> <i>The Historian of the Italian Priest's at the Italian Church in Bucharest.</i> <i>Documents on the Gatti Case (1951-52)</i>	155
CRISTIAN CULICIU	
<i>Problemele cotidiene în atenția autorităților. Activitatea Comitetului</i> <i>Regional/Județean Bihor al PCR privind scrisorile oamenilor muncii</i> <i>(1960-1988),</i> <i>Local Authorities Facing Everyday Problems. The Activity of the Bihor</i> <i>Regional/County Committee PCR Regarding the Letters Received from</i> <i>Citizens (1960-1988)</i>	173
IULIU-MARIUS MORARIU	
<i>Conflictul dintre Constantin Virgil Gheorghiu și Monica Lovinescu,</i> <i>reflectat în memorialistica exilului parizian,</i> <i>Conflict Between Constantin Virgil Gheorghiu and Monica Lovinescu,</i> <i>Reflected in the Parisian Exile Memorial</i>	183
ROLAND OLAH	
<i>Aspecte socio-demografice privind transfugii români arestați de grănicerii</i> <i>maghiari în anul 1987,</i> <i>Socio-Demographic Aspects Regarding the Romanian Transfugs Arising</i> <i>from the Magyar Magics in 1987</i>	189
GABRIEL MOISA	
<i>Aspecte privind viața cotidiană din Bihor în ultimii ani ai regimului</i> <i>comunist,</i> <i>Aspects About the Daily Life of Bihor in the Last Years of the Communist</i> <i>Regime</i>	199
RECENZII	
GRUIA FAZECAȘ	
<i>Victor Sava, Neolithic and Eneolithic in the Lower Mureș Basin,</i> <i>Cluj-Napoca, Mega Publishing House, 2015, 596 p. (246 pl.).</i>	207

GRUIA FAZECAȘ	
Demjén Andrea (szerkesztő), <i>Györgyószentmiklós a régészeti kutatások tükrében</i> , Koloszsvár/Györgyószentmiklós, Erdélyi Múzeum Egysület/Tarisznyás Márton Múzeum, 2016, 215 p.	209
MARIAN HORVAT	
András Kubinyi, <i>Matthias Rex</i> , Budapest, Balassi Kiadó, traducere în engleză de Andrew T. Gane, 2008, 210 p.	211
RONALD HOCHHAUSER	
Boka László, Emődi András (redactori), <i>Tipográfia régtől fogva. A nagyváradai nyomdászat 450 éves története (Istoria tiparului de la începuturi. 450 de ani de activitate tipografică la Oradea)</i> , Budapest, Editura Argumentum, 2016, 160 p.	215
CRISTIAN CULICIU	
Ronald Hochhauser, <i>Contribuție la o istorie a industriei de fabrică la Oradea în perioada 1848-1948</i> , Oradea, Editura Muzeului Țării Crișurilor, 2010, 206 p.	216
TIBERIU CIORBA	
Timothy Snyder, <i>Tărâmul morții – Europa între Hitler și Stalin</i> , București, Editura Humanitas, 2012, 568 p.	218
NECROLOG	
AUREL CHIRIAC	
Dr. Iudita Călușer (1949-2016)	229

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

C R I S I A
XLVIII

ORADEA 2018

SUMAR

(SOMMAIRE – SUMMARY-INHALT)

FLORIN GOGĂLTAN

Despre cronologia aşezărilor multistratificate ale epocii bronzului din Bazinul Car-patic. O privire retrospectivă a ultimilor 15 ani. 9
About the chronology of the multi-layered settlements of the Bronze Age in the Carpathian Basin. A retrospective of the last 15 years.

GRUIA FAZECAŞ, MARIAN LIE

Determinarea suprafeţei sitului arheologic de epoca bronzului de la Toboliu – Dâmbu Zănăcanului 29
Area delineation of the Bronze Age site from Toboliu “Dâmbu Zănăcanului”

GRUIA FAZECAŞ, FLORIN GOGĂLTAN

Situl aparţinând epocii bronzului de la Diosig “Colonie”. O reevaluare* 39
Bronze Age Site from Diosig “Colonie”. An appraisal

DORU MARTA, GRUIA FAZECAŞ

Note pe marginea câmpului de movile de la Cheţ – Buduslău (judeţul Bihor) 57
Some additions concerning mounds field from Cheţ – Buduslău

CRISTIAN IOAN POPA

Statuetele cu capetele bifurcate din ariile Gáva Gornea-Kalakaca şi Basarabi 63
Statuets with two heads in Gáva, Gornea-Kalakača and Basarabi areas

IOAN CRIŞAN, SORIN BULZAN

Cercetări arheologice preventive din anul 2016 pe dealul promontor de la Oradea 79
The Preventive Archeological Research on the Promontor Hill in Oradea In 2016

SORIN BULZAN

Locuirile dintre ape. Noi cercetări de suprafaţă în teritoriul comunei Sântandrei 91
New Archaeological Survey in the Sântandrei Commune Bihor County, Romania

GIZELLA NEMETH, ADRIANO PAPO

La fine della missione in Transilvania del generale Giovanni Battista Castaldo. 105
 1552–53
The End of General John Baptist Castaldo’s Task in Transylvania. 1552–53

FLORINA CIURE

Cucerirea Oradiei de către imperiali (1692) într-un izvor veneţian contemporan 125
The Conquest of Oradea by the Habsburgs (1692) in a Contemporary Venetian Source

BLAGA MIHOC

Despre măsurile luate de Maria Tereza şi Iosif al II-lea împotriva „cerşetorilor”, în contextul modernizării Imperiului Habsburgic 135
About the Measures Taken by Maria Theresa and Joseph II Against Beggars in the Context of Modernization of the Habsburg Empire

M. MARCELLA FERRACCIOLI, GIANFRANCO GIRAUDO	
I fratelli Sebastiani tra diplomazia ed esilio <i>The Sebastiani Brothers Between Diplomacy and Exile</i>	141
AUGUSTIN MUREȘAN	
Sigiliile cu scena învierii lui Iisus Hristos ale localității Ostern (azi Comloșu Mic), județul Timiș <i>Resurrection of Jesus Christ Scene on the Seals of Ostern (Comloșu Mic), Timiș County</i>	149
MIHAI GEORGIȚĂ	
Ecouri ale Revoluției polone din 1830-1831 în Ardeal, Banat și Crișana <i>Echoes of the Polish Revolution from 1830-1831 in Transylvania, Banat and Bihor County</i>	155
CĂLIN GHEMIȘ	
Tezaurul aparținând sfârșitului epocii bronzului descoperit la Oradea în anul 1911 - precizări documentare <i>The Late Bronze Age Gold Hoard discovered at Oradea in 1911 - documentary aspects</i>	171
RĂZVAN MIHAI NEAGU	
Considerații privind viața și activitatea preotesei Lucreția Mureșan (1875-1946) <i>Considerations Regarding the Life and Activity of the Priestess Lucreția Mureșan (1875-1946)</i>	181
LUMINIȚA POPESCU	
Solidaritate și caritate la românii din Ungaria în anii Marelui Război <i>Solidarity and Charity in the Romanians at Hungary in the Years of the Great War</i>	189
AUGUSTIN MUREȘAN, IOAN CRIȘAN	
Drapelul reconstituit al Gărzii Naționale Române din Cefa (județul Bihor) <i>The Reconstituted Flag of the Romanian National Guard of Cefa (Bihor County)</i>	203
LAURENȚIU-ȘTEFAN SZEMKOVICS	
Distincții onorifice acordate clerului român în 1918 <i>Honorary Distinctions Granted to the Romanian Clergy in 1918</i>	209
GABRIEL MOISA	
Contribuții la istoria Partidul Comunist din România interbelică. Organizația Județeană Bihor <i>Contributions to the History of the Communist Party of Romania in the Interwar Period. Bihor County Organization</i>	223
CRISTIAN CULICIU	
Activitatea politico-ideologică a „oamenilor muncii” în Oradea (1970-1989). Contribuții documentare <i>The Political and Ideological Activity of the Working Class in Oradea Between 1970 and 1989. Documentary Contributions</i>	233
GABRIEL MOISA	
Despre „beneficiile” regimului comunist în județul Bihor: supraveghere și control <i>About the “Benefits” of the Communist Regime in Bihor County: Surveillance and Control</i>	245

NOTE

BRUGÓS ANIKÓ

Importanța educației muzicale la copii, bazată pe concepția compozitorului Kodály Zoltán 261
The Importance of Musical Education to the Children, Based on the Concept of Composer Kodály Zoltán

RECENZII

RONALD HOCHHAUSER

Helmut Kulhanek, *Mori în Reșița și împrejurimile mai apropiate*, Editura Doku Verlag, 265
Mechernich (Germania), 2016, 137 p.

CRISTIAN CULICIU

Cristina Liana Pușcaș, *Rezistență anticomunistă în întrebări și răspunsuri*, Editura 267
Eikon, București, 2017, 234 p.

FLORINA CIURE

Europa orientalis. Studi e ricerche sui paesi e le culture dell'est europeo, 269
XXXVI/2017, 534 p.

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

C R I S I A
XLIX

ORADEA 2019

SUMAR

(SOMMAIRE - SUMMARY - INHALT)

VICTOR SAVA	
Așezarea eneolitică Ghioroc "CFR Situl 1", județul Arad <i>The Eneolithic Settlement Ghioroc "Cfr Situl 1", Arad County</i>	9
CĂLIN GHEMIȘ	
Toporul aparținând epocii bronzului, descoperit la Loranta, com. Brusturi, jud. Bihor <i>The Shaft-hole Axe Belonging to the Early Bronze Age, Discovered at Loranta, com. Brusturi, Bihor County</i>	21
MARIAN ADRIAN LIE	
Un nou sit arheologic descoperit la Toboliu „Râtu’ Alceului” (jud. Bihor) <i>A New Archaeological Site Found at Toboliu „Râtu’ Alceului” (Bihor County)</i>	29
GHEORGHE DRIMBA, GRUIA FAZECAȘ	
O perspectivă istorică asupra evoluției mediului geografic în preajma tell-ului aparținând epocii bronzului de la Sântion "Dealul Mănăstirii/ Klastromdomb" (județul Bihor) <i>A Historical Perspective on the Evolution of the Environment around the Bronze Age Tell Settlement from Sântion "Dealul Mănăstirii/ Klastromdomb" (Bihor County)</i>	49
FLORIN GOGĂLTAN, VICTOR SAVA	
Înainte de apariția mega-forturilor bronzului târziu de la Mureșul de Jos (2000/1900-1600/1500 BC) <i>Before the Emergence of the Late Bronze Mega-Forts in the Lower Mureș Basin (2000/1900-1600/1500 BC)</i>	65
FECHETE - PORSZTNER KITTI	
Raport preliminar privind săpăturile arheologice preventive efectuate în Oradea – Salca/Pepinieră în perioada 2016-2017 <i>Preliminary Report on the Preventive Archaeological Excavations Carried out in Oradea - Salca/Pepinieră in 2016 and 2017</i>	95
MIHÁLKA NÁNDOR, DORU MARTA	
Contribuții arheologice la istoria medievală a Cetății Adrian, județul Bihor <i>Bihor Archaeological Contributions to the Medieval History of Adrian Fortress, Bihor County</i>	105
DIANA BODEA, FLORIN GOGĂLTAN, GRUIA FAZECAȘ	
Aplicații GIS în studiul siturilor arheologice. Studiu de caz: situl arheologic Oradea–Salca "Pepinieră" <i>GIS Applications in the Study of Archaeological Sites. Case Study: Archaeological Site Oradea–Salca "Pepinieră"</i>	149
IOAN CRIȘAN	
Cercetarea arheologică a satului și a târgului ca tipuri de așezări din Bihorul medieval. Metode, realizări, priorități <i>Archaeological Research of the Village and the Borough as Types of Settlement in the Medieval Bihor. Methods, Achievements, Priorities</i>	169
SORIN ȘIPOȘ	
<i>Prolegomen to a history of Courage. Nobles from Bihor Serving the King (13th - 14th centuries)</i>	175
GIZELLA NEMETH - ADRIANO PAPO	
La testimonianza di Tamás Nádasdy al processo per l'assassinio di Frate Giorgio Martinuzzi <i>The Testimony of Támás Nádasdy to the Trial on the Murder of Friar George Martinuzzi</i>	183

CORINA TOMA	
Tezaurul monetar descoperit la Groși (jud. Bihor): studiu de caz privind datarea tezaurelor incomplete	199
<i>The Coin Hoard Found at Groși (Bihor County): a Case Study on Dating the Incomplete Hoards</i>	
FLORINA CIURE	
Informații despre Transilvania în <i>Relazioni di Vittorie Delle Armi Cesaree Sopra Turchi</i> (sfârșitul sec. XVII)	203
<i>Information About Transylvania in Relazioni Di Vittorie Delle Armi Cesaree Sopra Turchi (End of the 17th Century)</i>	
CĂLIN GHEMIȘ, CONSTANTIN I. ZGARDAN	
Oradea 1706-1710. Monedele blocadei	213
<i>Oradea 1706-1710. Blocade Coins</i>	
M. MARCELLA FERRACCIOLI, GIANFRANCO GIRAUDO	
Due venturieri senza ventura în Madagascar Pierantonio Gratarol, Veneziano, e Maurycy August Beniowski, Polacco-Magiario-Slovacco	223
<i>Two Adventurers without Fortune in Madagascar Pierantonio Gratarol, Venetian, and Maurycy August Beniowski, Polish-Magyar-Slovak</i>	
AUGUSTIN MUREȘAN	
Sigilii comune ale unor localități rurale din comitatul Bihor (secolele XVIII-XIX). Opinii	247
<i>Common Seals in Some Rural Communities in Bihor County (18th - 19th centuries). Opinions</i>	
VIOREL CÂMPEAN, MARTA CORDEA	
Trei scrisori ale generalului Pavel Papp de Popa	257
<i>Three Unique Letters of General Pavel Papp de Popa</i>	
MIRELA ANDREI-POPA	
Rapoartele consilierului școlar Pavel Vasici. Școlile ortodoxe române din sud și sud-estul Transilvaniei în anii liberalismului austriac	263
<i>Reports of school counselor Pavel Vasici. Romanian Orthodox Schools in Southern and Southeastern Transylvania in the Years of Austrian Liberalism</i>	
RĂZVAN MIHAI NEAGU	
Personalități ale Marii Uniri: avocatul Ioan Vescan, primul prefect român al județului Mureș-Turda (1877-1946)	273
<i>Personalities of the Great Union: Lawyer Ioan Vescan, the First Romanian Prefect of Mureș-Turda County (1877-1946)</i>	
RADU MILIAN	
Aspecte ale reorganizării învățământului românesc din Bihor în contextul Marii Uniri	281
<i>Aspects of the Reorganization of Romanian Education in Bihor in the Context of the Great Union</i>	
MIHAI D. DRECIN, RALUCA LENARTH	
Refugiul românilor din teritoriul ocupat în anii Primului Război Mondial. Studiu de caz: Familia Partenie Cosma în Italia (toamna 1917-toamna 1919)	289
<i>The Refuge of the Romanians from the Occupied Territory During WWI. Case Study: Partenie Cosma's Family in Italy (Fall 1917-Fall 1919)</i>	
DOINA-GABRIELA ANANIE	
Memento Ovidiu Drimba	301
<i>Memento Ovidiu Drimba</i>	
FLORENTINA BARTA	
Aspecte privind activitatea Cercului de Istorie de la Liceul „Emanuil Gojdu” din Oradea, coordonat de prof. Titus Roșu	313

<i>Aspects on the activity of the History Circle from the "Emanuil Gojdu" High School from Oradea, Coordinated by prof. Titus Roșu</i>	
VERONICA TURCUȘ, ȘERBAN TURCUȘ	
Papa Pius al XII-lea, decretul de condamnare a comunismului și Patriarhul Justinian Marina în atenția diplomației italiene	321
<i>Pope Pius XII, the Decree against communism and Patriarch Justinian Marina in the Mirror of the Italian Diplomacy</i>	
CRISTIAN CULICIU	
Contribuții la cunoașterea activității Uniunii Tineretului Comunist din Oradea. Acțiuni culturale și recreative (1968-1972)	339
<i>Contributions on the Activity of the Oradea branch of the Union of Communist Youth. Cultural and Recreational Actions (1968-1972</i>	
GABRIEL MOISA	
Despre amorsarea evenimentelor din decembrie 1989 din România	351
<i>About the Beginning of the Events from December 1989 from România</i>	

MUZEOGRAFIE

RONALD HOCHHAUSER	
Colecția Muzeului Țării Crișurilor de aparate de muzică mecanică	363
<i>Mechanical Musical Instruments from the Collection of the "Țării Crișurilor" Museum</i>	

RECENZII

CRISTIAN CULICIU	
Kupán Árpád, <i>Francmasonii în Oradea. Notății istorice</i> , Editura Convex, Oradea, 2018, 208 p.	369
MIHAI BĂLAN	
Niall Ferguson, <i>Piața și Turnul - Rețele. Ierarhii și lupte pentru putere</i> , Editura Polirom, Iași, 2018, 440 p.	371
GABRIELA GOUDENHOOF	
Florin Ardelean, <i>Istoria presei culturale din Oradea</i> , Editura Eikon București, 2019, 328 p.	374

NECROLOG

AUREL CHIRIAC	
Dr. Ioan Crișan (1951-2019)	379

M U Z E U L Ț Ă R I I C R I Ș U R I L O R

C R I S I A

L

O R A D E A • 2 0 2 0

CUPRINS

(SOMMAIRE - SUMMARY - INHALT)

MESAJUL ACAD. PROF. UNIV. DR. IOAN-AUREL POP	9
AUREL CHIRIAC , <i>Rostul anuarului Crisia</i>	11
GABRIEL MOISA, ALIN BALOTĂ , <i>Revista Crisia la ceas aniversar - 50 de ani în slujba istoriei naționale</i> , Anniversary clock Crisia magazine - 50 years in favour of national history	13

STUDII ȘI ARTICOLE

GRUIA FAZECAȘ, FLORIN GOGĂLTAN , <i>Multilayered settlements of The Bronze Age in the Crișuri Rivers Basin. State of research (2016)</i>	19
CRISTIAN IOAN POPA , <i>Toporul de prestigiu din epoca bronzului de la Vințu de Jos (Sibișeni)</i> , The Bronze Age prestige axe from Vințu de Jos (Sibișeni)	45
ALEXANDRA GĂVAN, MARIAN-ADRIAN ILE, TOBIAS KIENLIN , <i>Preliminary report on the 2019 excavation undertaken on the outer settlement of the tell from Toboliu (Bihor County)</i>	59
IOAN BEJINARIU, ALIN HENȚ , <i>Pumnalul de bronz de la Pădurenii, comuna Mintiu Gherlii, județul Cluj</i> , The bronze dagger from Pădurenii, commune of Mintiu Gerlii, Cluj County	75
CORINA TOMA , <i>Tezaurul de monede de la Sânnicolau Român (jud. Bihor). Asocierea dintre tipurile monetare Medieșu Aurit și Toc-Chereluș</i> , The coin hoard found at Sânnicolau Român (Bihor County). Relationship between Medieșu Aurit and Toc-Chereluș coin types	89
SORIN ȘIPOȘ , <i>Royal and Palatine Congregations in Bihor County (13th-14th centuries)</i> , Congregațiile regale și palatiale din comitatul Bihor (secolele XIII-XIV)	105
ADRIANO PAPO, GIZELLA NEMETH , <i>La testimonianza del vescovo di Veszprém Pál Bornemisza al processo per l'assassinio di Frate Giorgio Martinuzzi. 1553</i> , The Testimony of the Bishop of Veszprém Pál Bornemisza at the Trial for Friar George Martinuzzi's Murder. 1553	115

M. MARCELLA FERRACCIOLI, GIANFRANCO GIRAUDO, <i>Itinéraires Balkaniques des frères Sebastiani, Balcan routes of the Sebastiani Brothers</i>	131
FRANCESCO RUVOLO, <i>Da Palermo a Timișoara. Il culto di Santa Rosalia patrona della peste, nell'Europa d'ancien regime, From Palermo to Timișoara. The cult of Santa Rosalia patroness of the plague, in ancien regime Europe</i>	145
FLORINA CIURE, <i>Cucerirea Oradei de către habsburgi în izvoare italiene. Operațiunile militare din anul 1691, The conquest of Oradea by the Habsburgs in Italian sources. Military operations in 1691</i>	155
MIHAI GEORGIȚĂ, <i>Starea materială a clerului românesc din Ardeal și Crișana în secolul al XVIII-lea (până la edictul de toleranță terezian), The material condition of the Romanian clergy from Transylvania and Crișana in the 18th century (after the Teresian Edict of Tolerance)</i>	177
RONALD HOCHHAUSER, <i>Fragmente din istoria companiilor din domeniul divertismentului, reprezentate prin colecția de aparate de muzică mecanică din patrimoniul Muzeului Țării Crișurilor, Fragments from a history of entertainment companies, represented by the collection of mechanical music instruments of the "Cris County" Museum</i>	223
MIHAI D. DRECIN, DELIA CORA, <i>Piața comunală – centrul de schimb pentru produsele alimentare. Studiu de caz: Oradea și Bihor (1850-1950), The communal market – the food exchange center. Case study: Oradea and Bihor County (1850-1950)</i>	231
FLORIN ARDELEAN, <i>1870-2020. Un secol și jumătate de la nașterea Societății pentru Fond de Teatru Român, 1870-2020. A Century and half since the birth of the Society for the Romanian Theater Fund</i>	237
DOINA-GABRIELA ANANIE, <i>Ofițerul mecanic clasa I Gheorghe Andronescu, The mechanical officer 1st Class Gheorghe Andronescu</i>	243
CĂLIN GHEMIȘ, <i>Medalii sportive orădene: Asociația sportivă orădeană/Nagyvárady Sport Egylet, 1906-1931, Oradea sports medals: Oradea Sports Associations/ Nagyvárady Sport Egylet 1906-1931</i>	253
RĂZVAN MIHAI NEAGU, <i>Desființarea Baroului de Avocați Turda (1947-1950), The dissolution of the lawyers bar in Turda (1947-1950)</i>	259
VERONICA TURCUȘ, ȘERBAN TURCUȘ, <i>Cominformul și abuzarea culturii. Torquatto Tasso ca element de joncțiune comunistă italo-română în anul 1955, Cominform and abuse of culture. Torquatto Tasso as an element of Italian-Romanian communist jonction in 1955</i>	269
CRISTIAN CULICIU, <i>Contribuții la cunoașterea activității Uniunii Tineretului Comunist din Oradea (II). Locul de muncă și pregătirea politică (1968-1972), Contributions on the activity of Oradea branch of the Union of Communist Youth (II). Job and political preparation (1968-1972)</i>	279
ȘTEFAN-MARIUS DEACONU, <i>Politica de stat privind repartizarea absolvenților de învățământ în România anilor '70, State policy on the distribution of education graduates in Romania in the '70s</i>	297

GABRIEL MOISA, LIVIA BUCUR, *Education, official propaganda and the cult of Nicolae Ceaușescu's personality. Case study: history museums* 311

ROLAND OLAH, *Rolul și contribuția structurilor O.N.U. în rezolvarea problemei refugiaților români din Ungaria în anii '80, The role and contribution of UN structures in solving the problem of Romanian refugees from Hungary in the '80s* 321

MUZEOGRAFIE

LAURA FĂLCAN, *Cum practica conservării poate să contribuie la scopul comun al comunicării trecutului. Cazul patrimoniului mobil al bisericilor de lemn din Banat, How can conservation practice contribute to the common purpose of past communication. The case of the mobile heritage of wooden churches from Banat* 333

RECENZII

ION CÂRJĂ, *Iudita Călușer, Gabriel Moisa, Petru Ardelean, Tiberiu Ciorba, Primăvara întregirii. Operațiunile armatei române: aprilie-august 1919, editor Aurel Chiriac, prefață de Ioan Bolovan, Editura Muzeului Țării Crișurilor, Academia Română/Centrul de Studii Transilvane, Oradea/Cluj-Napoca, 2019, text și ilustrații alb-negru, 266 p.* 343

CRISTIAN CULICIU, *Gabriel Moisa, Avancronica unei revoluții programate. Anul 1989 în Bihor, Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2019, 520 p.* 347

Crisia

vol. L, Supliment nr. 1, 2020

**De la istorie locală
la istorie națională**

(Lucrările sesiunii științifice a doctoranzilor în istorie,
ediția a XIV-a, Oradea, 14-15 octombrie 2019)

Sorin Șipoș • Gabriel Moisa
Alina - Carmen Brihan • Beáta Ménesi
(coordonatori)

Editura Muzeului Țării Crișurilor,
Oradea, 2020

CUPRINS

Sorin ȘIPOȘ , Gabriel MOISA , Mihai DRECIN , Ion ZAINEA ȘCOALA DOCTORALĂ DE ISTORIE (2000-2020)	9
Gelu Daniel SEREA ANTROPONIMIA DIN COMITATUL BIHOR ÎN SECOLELE XI-XIV / <i>THE ANTHROPONOMASTICS IN BIHOR COUNTY DURING THE 11TH - 14TH CENTURIES</i>	15
Traian OSTAHIE IMAGINEA REGELUI LADISLAU CEL SFÂNT ÎN ISTORIOGRAFIA MAGHIARĂ / <i>THE IMAGE OF KING LADISLAUS THE SAINT IN HUNGARIAN HISTORIOGRAPHY</i>	23
Maria UNGUR VIAȚĂ COTIDIANĂ. OBICEIURI ȘI TRADIȚII LA ROMÂNI REFLECTATE ÎN RELATĂRILE CĂLĂTORILOR STRĂINI (SECOLUL AL XV-LEA – ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XVIII-LEA) / <i>DAILY LIFE. THE ROMANIANS' CUSTOMS AND TRADITIONS REFLECTED IN THE TRAVEL DIARIES OF THE FOREIGN TRAVELERS (15th CENTURY - BEGINNING OF THE 18th CENTURY)</i>	41
Sergiu BOȚOLIN CONDUCEREA REGIONALĂ A BASARABIEI. VIZIUNI TEORETICE ȘI APLICAȚII PRACTICE ALE CENTRULUI ÎN PRIMUL SFERT AL SECOLULUI AL XIX-LEA / <i>REGIONAL LEADERSHIP OF BESSARABIA. THEORETICAL VISIONS AND PRACTICAL APPLICATIONS OF THE CENTRE IN THE FIRST QUARTER OF THE 19th CENTURY</i>	53
Mircea Ovidiu MARȚI ASPECTE PRIVIND NUȚĂLITATEA LA POPULAȚIA ORTODOXĂ DIN ARAD, LA SFÂRȘITUL SECOLULUI AL XIX-LEA ȘI ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XX-LEA / <i>ASPECTS CONCERNING THE MARIAGE OF THE ORTHODOX POPULATION IN ARAD, AT THE END OF THE 19TH CENTURY AND THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY</i>	63

Dănuț-Emanuel PODUȚ	75
ASPECTE PRIVIND COMPORTAMENTUL DEMOGRAFIC ÎN CADRUL UNEI COMUNITĂȚI DE NEOPROTESTANȚI DIN ZONA CURTICI, JUDEȚUL ARAD, LA SFÂRȘITUL SECOLULUI AL XIX – LEA ȘI ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XX – LEA / <i>ASPECTS REGARDING DEMOGRAPHIC BEHAVIOR WITHIN A COMMUNITY OF NEO-PROTESTANTS IN THE CURTICI AREA, ARAD COUNTY, AT THE END OF THE 19TH CENTURY AND THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY</i>	
Ioana BLAJEC , Cosmin PATCA	87
CASTELUL DIN CIUTELEC – ASPECTE ISTORICO-SOCIALE ȘI ARHITECTURALE / <i>THE CIUTELEC CASTLE - HISTORICAL- SOCIAL AND ARCHITECTURAL ASPECTS</i>	
Mircea BLAGA	109
PARADIGME ECONOMICE ÎN ROMÂNIA POSTBELICĂ. ÎNFIINȚAREA SUCURSALEI ARAD A BĂNCII „ALBINA” DIN SIBIU / <i>ECONOMIC PARADIGMS IN POST-WAR ROMANIA. ESTABLISHMENT OF THE ARAD BRANCH OF THE „ALBINA” BANK FROM SIBIU</i>	
Gheorghe MARIAN	121
ASPECTE DEMOGRAFICE PRIVIND COMUNITĂȚILE REFORMATE DIN COMITATUL ARAD LA 1900 / <i>DEMOGRAPHIC ASPECTS REGARDING THE REFORMED COMMUNITIES OF ARAD COUNTY, IN 1900</i>	
Cosmin PATCA	134
ȘCOALA DE LA <i>ANNALES</i> – O NOUĂ PERSPECTIVĂ ASUPRA ISTORIEI / <i>ANNALES SCHOOL - A NEW PERSPECTIVE ON HISTORY</i>	
Nicola PERENCIN	149
LAZĂR ȘĂINEANU: FIABE ROMENE ÎN PROSPETTIVA COMPARATA / <i>LAZĂR ȘĂINEANU’S ROMANIAN FAIRY TALES – A COMPARATIVE PERSPECTIVE</i>	
Antonia Mihaela SILAGHI	161
IMAGINEA LUI PETRE P. PANAITESCU ÎN DOSARELE SECURITĂȚII / <i>THE IMAGE OF PETRE P. PANAITESCU IN THE INTELLIGENCE FILES OF THE COMMUNIST PERIOD</i>	

Ioana Cosmina BOLBA	175
IOSIF TRIFA. ASPECTE BIOGRAFICE / <i>IOSIF TRIFA. BIOGRAPHICAL ASPECTS</i>	
Beáta MÉNESI	183
ASPECTE DIN ACTIVITATEA COLECTIVULUI DE CENZURĂ DE LA BRAȘOV. ANUL 1961 / <i>ASPECTS OF THE ACTIVITY OF THE CENSORSHIP COLLECTIVE FROM BRAȘOV. YEAR 1961</i>	
Roland OLAH	193
EPISOADE ALE TRECERII FRAUDULOASE A GRANIȚEI DE VEST DE CĂTRE PERSONALUL MILITAR, ÎN ANII '80 / <i>EPISODES OF ILLEGAL CROSSING OF THE WESTERN BORDER BY THE MILITARY PERSONNEL, IN THE '80s</i>	
Gabriel CHEREĞI	202
LEGĂTURILE ȘI PREOCUPĂRILE ȘTIINȚIFICE A DOI ARHEOLOGI ROMÂNI: MIRCEA PETRESCU-DÎMBOVIȚA (IAȘI) ȘI IVAN ORDENTLICH (TEL AVIV) / <i>THE SCIENTIFIC CONNECTIONS AND PREOCCUPATIONS OF TWO ROMANIAN ARCHAEOLOGISTS: MIRCEA PETRESCU-DÎMBOVIȚA (IAȘI) AND IVAN ORDENTLICH (TEL AVIV)</i>	
Andreea DAVID	214
ESILIO E CRITICA LETTERARIA: IL CASO DI MATEI CĂLINESCU	
Florentina BARTA	229
POPULAȚIA ȘCOLARĂ A LICEULUI „EMANUIL GOJDU” ÎN PERIOADA POSTBELICĂ / <i>THE SCHOOL POPULATION OF THE "EMANUIL GOJDU" HIGH SCHOOL IN THE POST-WAR PERIOD</i>	
Antonia Izabela POTROVIȚĂ	238
REALISMUL SOCIALIST MANIFESTAT ÎN DOMENIUL ARTELOR PLASTICE DIN ROMÂNIA COMUNISTĂ. SCURTĂ PERIODIZARE / <i>SOCIALIST REALISM MANIFESTED IN THE FIELD OF FINE ARTS FROM COMMUNIST ROMANIA. A SHORT PERIODIZATION</i>	

Amalia Gabriela RACOLȚA (MOJOLIC)	246
INDUSTRIALIZARE ȘI URBANIZARE ÎN BAIJA MARE (1948-1965). STUDIU DE CAZ: CONDIȚIILE DE MUNCĂ ÎN INDUSTRIA GREA / INDUSTRIALIZATION AND URBANIZATION IN BAIJA MARE (1948-1965). CASE STUDY: WORKING CONDITIONS IN THE HEAVY INDUSTRY	
Raluca VEREȘ	261
ROMÂNIA „TEZELOR DIN IULIE, 1971”. PAUL GOMA, ÎNTRE SCRITURĂ ȘI DREPTURILE OMULUI / <i>ROMANIA OF THE "JULY THESES, 1971". PAUL GOMA, BETWEEN WRITING AND HUMAN RIGHTS</i>	
Marcel REVENCO	277
DINAMICA STRUCTURII ECONOMIEI REGIUNII DE DEZVOLTARE CENTRU A REPUBLICII MOLDOVA ÎNTRE ANII 1995-2017 / <i>THE DYNAMICS OF THE ECONOMY STRUCTURE OF THE DEVELOPMENT REGION CENTER OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA BETWEEN 1995-2017</i>	
Alina – Carmen BRIHAN	289
DEZVOLTARE LOCALĂ ÎN CADRUL GUVERNANȚEI MULTINIVEL A UNIUNII EUROPENE. STUDIU DE CAZ: JUDEȚUL BIHOR / <i>LOCAL DEVELOPMENT IN THE MULTILEVEL GOVERNANCE OF THE EUROPEAN UNION. CASE STUDY: BIHOR COUNTY</i>	

M U Z E U L T Ă R I I C R I Ș U R I L O R

CRISIA

LI

O R A D E A • 2 0 2 1

CUPRINS

(SOMMAIRE - SUMMARY - INHALT)

STUDII ȘI ARTICOLE

KATÓCZ ZOLTÁN , <i>Noi materiale arheologice aparținând culturii Baden descoperite în Câmpia Nirului</i> , New archaeological materials belonging to the Baden culture discovered in the Nir Plain	11
ALEXANDRA GĂVAN, TOBIAS KIENLIN, ASTRID RÖPKE, NADINE NOLDE, TANJA ZERL, MIRIJAM ZICKEL, MARIAN-ADRIAN LIE, GRUIA FAZECAȘ, FLORIN GOGĂLTAN , <i>Living together or apart? Unravelling the development, internal organization and social structure of a complex Bronze Age tell settlement at Toboliu, western Romania</i>	59
GRUIA FAZECAȘ , <i>Prehistoric metal discoveries from the karst of the Pădurea Craiului Mountains, Bihor County</i>	77
CORINA TOMA , <i>Notă asupra fibulei dacice descoperite în zona orașului Aleșd (jud. Bihor)</i> , Note on the Dacian brooch discovered in the area of Aleșd city (Bihor County)	91
SORIN BULZAN , <i>Noi cercetări arheologice de teren din teritoriul comunei Batăr, județul Bihor</i> , New archaeological survey at Batăr, Bihor County, Romania	97
LAURA ARDELEAN, DORU MARTA , <i>Váradi Péter – un umanist uitat (I. Origini și educație)</i> , Váradi Péter – a forgotten humanist (I. Early Life and Education)	111
GIZELLA NEMETH, ADRIANO PAPO , <i>Le mire di Ludovico Gritti alla sacra corona d'Ungheria</i> , Ludovico Gritti's striving for the Holy Crown of Hungary	117
FLORINA CIURE , <i>Cucerirea Oradiei de către habsburgi în izvoare italiene. Operațiunile militare din anul 1692</i> , The conquest of Oradea by the Habsburgs in Italian sources. Military operations in 1692	127
SORIN ȘIPOȘ, COSMIN PATCA , <i>Historical-geographical evolution of Cuzap. Plead for a local history</i>	161
AUGUSTIN MUREȘAN , <i>Stema Episcopiei Aradului reprezentată color pe clădirea sediului Eparhiei</i> , Coat of arms of the Bishopric of Arad represented in colors on the building of the Eparchy headquarters	177
MARTA CORDEA , <i>O privire de ansamblu asupra luptei românilor din Dieta de la Pesta (1848-1849) pentru câștigarea drepturilor</i> , An overview of the struggle of Romanians in the Pest Diet (1848-1849) to win national rights	185

RĂZVAN MIHAI NEAGU , <i>Considerații privind viața și activitatea unui luptător național mai puțin cunoscut, Emil Cormoș Alexandrescu (1863-1936)</i> , Considerations regarding the life and activity of a less known national fighter: Emil Cormoș Alexandrescu (1863-1936)	195
LUCIA MANOLICĂ , <i>Tehnologii și materiale de construcții în arhitectura clădirilor civile și industriale din orașul Oradea la începutul secolului XX</i> , Technologies and construction materials in the architecture of civil and industrial buildings in the city of Oradea at the beginning of the twentieth century	209
LAURENȚIU-ȘTEFAN SZEMKOVICS , <i>Decorație conferită unor persoane din Dieceza Oradea-Mare (1922)</i> , Decoration given to some people from the Diocese of Oradea-Mare (1922)	217
CORNELIA ROMÎNAȘU, RADU ROMÎNAȘU , <i>Aspecte din activitatea Poliției bihorene în perioada interbelică</i> , Aspects of Police activity in Bihor in the interwar period	221
IOAN CIORBA , <i>Un raport privind evoluția Protopopiatului ortodox Ceica în intervalul 1918-1942</i> , A report on the evolution of the Ceica Orthodox Archdiocese in the period 1918-1942	231
FRANCESCO RUVOLO , <i>«Siamo partiti tutti d'Italia con i migliori ricordi». Studenti romeni nelle università Italiane, docenti italiani nelle università romene e altro. Contributi dal fondo Arcari</i> , «Siamo partiti tutti d'Italia con i migliori ricordi». Romanian students in Italian universities, Italian teachers in Romanian universities and more. Contributions from the Arcari Fund	239
GIANFRANCO GIRAUDO , <i>E' il calcio l'oppio dei popoli? Italia, calcio e giornalismo. 1934/1938 e 2011</i> , Is football the opium of the people? Italy, football and journalism 1934/1938 and 2011	255
ANTONIO FAUR , <i>Principalii responsabili administrativi din Oradea pentru aplicarea soluției finale (aprilie-iunie 1944)</i> , The main administrative culprits responsible for the application of the final solution in Oradea (april – june 1944)	267
VERONICA TURCUȘ, ȘERBAN TURCUȘ , <i>Ședința de la Cluj pentru constituirea fictivului „Status romano-catolic” (8 august 1950)</i> , The meeting in Cluj for the constitution of the fictitious “Roman Catholic Status” (august 8, 1950)	277
LUCIAN ROPA , <i>Aspecte privind colonia refugiaților comuniști greci de la Ștefănești (Regiunea Argeș) și integrarea acestora în sistemul administrativ național (1952)</i> , Aspects regarding the colony of Greek communist refugees from Ștefănești (Argeș region) and its integration into the national administrative system (1952)	289
CRISTINA LIANA PUȘCAȘ , <i>Portretele la tinerețe ale „bandiților” din organizația G4</i> , Youth portraits of “Bandits” from “G 4” Organization	297
CRISTIAN CULICIU , <i>Between profession and politics. Oradea press in the attention of the Bihor County committee of the Romanian Communist Party (1970-1989)</i>	315
GABRIEL MOISA , <i>Politique et histoire dans l'historiographie roumaine postcommuniste: 1990-2010. Quelques considerations</i> , Politics and history in post-communist Romanian historiography: 1990-2010. Some considerations	335

MUZEOGRAFIE

- TIBERIU ALEXANDRU CIORBA**, *Contribuții la istoria Muzeului Țării Crișurilor (sec. XIX-XX)*, Contributions to the history of the Țării Crișurilor Museum (19th-21st century) 343
- DOINA-GABRIELA ANANIE**, *Pictori-fotografi în colecția de fotografii a Secției de istorie a Muzeului Țării Crișurilor*, Painters-photographers in Țării Crișurilor Museum History Department Photo Collection 351
- TÖTÖS ÁRON**, *Colecția de presă și periodice maghiare a Muzeului Țării Crișurilor din Oradea*, The Hungarian press and periodicals collection of the Țării Crișurilor Museum of Oradea 361
- CĂLIN GHEMIȘ**, *Din istoria cercetărilor arheologice în nord-vestul Transilvaniei: dr. Andrassy Ernest*, From the history of archaeological research in northwestern Transylvania: Dr. Andrassy Ernest 387

RECENZII

- IOAN CIORBA**, Cristian Apati, *Românii bihoreni în Primul Război Mondial. (documente)*, 3 vol., Editura Primus, Oradea, 2019, 1504 p. 411
- TIBERIU ALEXANDRU CIORBA**, Georges Minois, *Istoria Evului Mediu. O mie de ani de splendoare și ticăloșie*, traducere din limba franceză și note de Doru Mareș, Editura Nemira, Editura Orion, București, 2021, 533 p. 413
- FLORINA CIURE**, Veronica Turcuș, Șerban Turcuș, *Italia-România. O bibliografie cât o istorie*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2020, 823 p. 417
- CRISTIAN CULICIU**, Lucian Ropa, *Organizarea administrativ-teritorială a României în perioada regimului comunist*, Cluj-Napoca, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, 2020, 666 p. 419
- RONALD HOCHHAUSER**, Emődi András, *Régi templomi toronyórak Biharban és környékén* (Vechi orologii în bisericile din Bihor și împrejurimile sale), Cluj-Napoca – Oradea, Erdélyi Múzeum Egyesület (Asociația Muzeului Ardelean) – Királyhágómelléki Református Egyházkerület (Eparhia Reformată de pe lângă Piatra Craiului), 2018, 123 p. 423
- CRISTIAN HODUȚ**, Ciprian Robotin, *O viață în slujba bisericii și a națiunii: Episcopul Dr. Demetriu Radu*, Editura Artpres, Timișoara, 2020, 366 p. 425
- MIHÁLKÁ NÁNDOR**, Szalai Emese, *Agyagba zárt hétköznapiak – A 15-17. századi fazekasság emlékei a gyulai várból* (Viața de zi cu zi închisă în lut – Memoria ceramicii de secolele XV-XVII din cetatea de la Gyula), Gyulai Katalógusok (Cataloagele de la Giula), nr. 14, redactor: András Liska, editat de Erkel Ferenc Kulturális Központ și Múzeum Nonprofit Kft, Gyula, 2018, 180 p. 427
- ECATERINA PARȘENCO**, Adriano Papo, Gizella Nemeth, *Nemăsurata ispită a puterii. Gheorghe Martinuzzi. Adevăratul rege al Transilvaniei în secolul al XVI-lea*, Editura Ratio et Revelatio, Oradea 2019, 496 p. 429

- CRISTINA LIANA PUȘCAȘ**, Mihai Georgiță, Cristian Apatî, Radu Milian, *Bihorul în drumul spre Unire, mărturii documentare inedite (octombrie 1918 – mai 1919)*, Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2019, 604 p. 431
- CRISTINA LIANA PUȘCAȘ**, Florin Ardelean, *Istoria presei culturale din Oradea. Studii (I)*, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2019, 328 p. 433
- MARIAN TRANDAFIR**, *Între istorie națională și istorie contemporană. Studii în onoarea profesorului Mihai Drecin*. Coordonatori: Gabriel Moisa, Sorin Șipoș, Editura Universității din Oradea, Editura Pro Universitaria, București, 2019, 480 p. 435

Crisia

vol. LI, Supliment nr. 1, 2021

Vocație și devotament profesional

Studii în onoarea lui Aurel Chiriac la 70 de ani

Gabriel Moisa • Ioan Goman • Sorin Șipoș
(coordonatori)

Editura Muzeului Țării Crișurilor,
Oradea, 2021

CUPRINS

Răzvan THEODORESCU AUREL CHIRIAC LA 70 DE ANI	13
Marius PORUMB AUREL CHIRIAC LA CEAS ANIVERSAR	15
Ligia FULGA IN HONOREM AUREL CHIRIAC – 70	17
Sever DUMITRAȘCU AUREL CHIRIAC – O FAMILIE FRUMOASĂ	19
Adriana RUGE , Ioana GHERGHEL AUREL CHIRIAC. REPERE BIO-BIBLIOGRAFICE / <i>AUREL CHIRIAC. BIO-BIBLIOGRAPHY MARKS</i>	21

ARHEOLOGIE – ISTORIE

Marian TRANDAFIR UN TOPOR DE PIATRĂ DIN NEOLITIC DESCOPERIT LA CALEA MARE, JUD. BIHOR / <i>A NEOLITHIC STONE AX DISCOVERED IN CALEA MARE, BIHOR COUNTY</i>	55
FECHETE-PORSZTNER Kitti ORADEA ÎN EVUL MEDIU TIMPURIU PRIN PRISMA MATERIALELOR ARHEOLOGICE DESCOPERITE / <i>ORADEA IN THE EARLY MIDDLE AGES IN TERMS OF ARCHAEOLOGICAL MATERIALS DISCOVERED</i>	62
Ioan-Aurel POP , Alexandru SIMON A DOUA CĂDERE A CETĂȚII ALBE / <i>STEPHEN THE GREAT AND CETATEA ALBĂ AT THE END OF THE FIFTEENTH CENTURY</i>	68
Florina CIURE CARTE ITALIANĂ (SEC. XVIII) LA MUZEUL „ȚĂRII CRIȘURILOR” DIN ORADEA / <i>ITALIAN BOOKS (18TH CENTURY) AT “ȚĂRII CRIȘURILOR” MUSEUM FROM ORADEA</i>	75

Sorin **ȘIPOȘ**

VIAGGIATORI STRANIERI NEI PRINCIPATI ROMENI E MEZZI DI
TRASPORTO UTILIZZATI (1710-1810) / *FOREIGN TRAVELERS IN THE
ROMANIAN PRINCIPALITIES AND THE MEANS OF TRAVEL THEY USED
(1710-1810)*

83

Ioan **CIORBA**

IMPLICAȚIILE REVOLUȚIEI FRANCEZE ȘI ALE RĂZBOAIELOR
NAPOLEONIENE ASUPRA BIHORULUI / *THE EFFECTS OF THE FRENCH
REVOLUTION AND THE NAPOLEONIC WARS ON BIHOR COUNTY*

100

Radu **ROMÎNAȘU**, Cornelia **ROMÎNAȘU**

BISERICA ORTODOXĂ RUSĂ ÎNTRE ANII 1800-1900. CONTRIBUȚII LA
VIAȚA ȘI ACTIVITATEA EPISCOPULUI TEOFAN DE TAMBOV ȘI DE
VLADIMIR (1815-1895) / *THE RUSSIAN ORTHODOX CHURCH BETWEEN
1800 AND 1900. CONTRIBUTIONS ON THE LIFE AND ACTIVITY OF
BISHOP THEOPHAN OF TAMBOV AND OF VLADIMIR (1815-1895)*

112

Ronald **HOCHHAUSER**

POVESTEA CĂTORVA PRĂVĂLII DE CEASORNICE DIN ORADEA DE
ALTĂDATĂ, PRIVITE SUB ASPECTUL RECLAMELOR DIFUZATE ÎN
PRESA LOCALĂ DIN EPOCĂ / *THE STORY OF A FEW WATCH SHOPS
FROM ORADEA, SEEN THROUGH ADVERTISEMENTS PUBLISHED IN
THE LOCAL PRESS OF THE TIME*

135

Cristian **APATI**

PRIZONIERI, INVALIDI, VĂDUVE ȘI ORFANI ROMÂNI DIN BIHOR.
CÂTEVA DOCUMENTE PRIVIND PRIMUL RĂZBOI MONDIAL /
*ROMANIAN PRISONERS, INVALIDS, WIDOWS AND ORPHANS FROM
BIHOR. SOME DOCUMENTS ON THE FIRST WORLD WAR*

143

Mihai D. **DRECIN**, Raluca **LENARTH**

REFUGIUL ROMÂNILOR DIN TERITORIUL OCUPAT ÎN ANII
PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL. STUDIU DE CAZ: FAMILIA
PARTENIE COSMA ÎN ITALIA (TOAMNA 1917-TOAMNA 1919) /
*THE REFUGE OF THE ROMANIANS FROM THE TERRITORY
OCCUPIED DURING THE FIRST WORLD WAR. CASE STUDY:
PARTENIE COSMA FAMILY IN ITALY (AUTUMN 1917-AUTUMN 1919)*

166

TÓTÓŠ Áron

STRATIFICAREA OCUPAȚIONALĂ A SOCIETĂȚII ORĂDENE ÎN
PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI XX / *OCCUPATIONAL
STRATIFICATION OF THE SOCIETY IN ORADEA IN THE FIRST HALF
OF THE TWENTIETH CENTURY*

188

- Daniela **CURELEA**, Dragoș **CURELEA**
 IOAN SANDU – UN PROFIL INTELECTAUL INTERBELIC ÎN
 SERVICIUL ȘCOLII, BISERICII ȘI ASTREI (1919-1945) / *IOAN SANDU*
– A PROFILE. THE INTERWAR INTELLECTUAL SERVING THE SCHOOL,
CHURCH AND ASTRA (1919-1945) 220
- Gabriel **MOISA**, Livia **BUCUR**
 CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎN
 BIHORUL INTERBELIC / *CONTRIBUTIONS ON THE VIOLENCE*
PHENOMENON IN INTERWAR BIHOR 252
- Diana **IANCU**
 GHEORGHE MICULAȘ – FIU AL EPISCOPIEI GRECO-CATOLICE DE
 ORADEA / *GHEORGHE MICULAȘ – SON OF GREEK-CATHOLIC*
EPARCHY OF ORADEA 262
- Viorel **CÎMPEAN**, Liviu Antoniu **BULGĂR**
 DR. GHEORGHE MICULAȘ, O PERSONALITATE PREA PUȚIN
 CUNOSCUTĂ / *DR. GHEORGHE MICULAȘ UNE PERSONNALITÉ PEU*
CONNUE 276
- Laurențiu-Ștefan **SZEMKOVICS**, Augustin **MUREȘAN**
 MEDALIA COMEMORATIVĂ A MAUSOLEULUI DE LA MĂRĂȘEȘTI
 (1938) / *COMMEMORATIVE MEDAL OF THE MAUSOLEUM FROM*
MĂRĂȘEȘTI (1938) 292
- Mihaela **GOMAN**
 DIN CORESPONDENȚA LUI CONSTANTIN DAICOVICIU CU
 ARHEOLOGI ȘI ISTORICI ROMÂNI / *FROM CONSTANTIN*
DAICOVICIU'S CORRESPONDENCE WITH ROMANIAN
ARCHAEOLOGISTS AND HISTORIANS 298
- Cristina Liana **PUȘCAȘ**
 PORTETE ALE SUFERINȚEI ÎN TEMNIȚELE COMUNISTE.
 MARTIRII BIHORULUI PENTRU CREDINȚĂ / *PORTRAITS OF*
SUFFERING IN COMMUNIST PRISONS. THE MARTYRS OF THE BIHOR
COUNTY FOR FAITH 310
- Mircea **BRIE**
 FRONTIERE IDENTITARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA. ABORDĂRI
 CONCEPTUALE ȘI ELEMENTE COMPARATIVE / *IDENTITY BORDERS*
IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA. CONCEPTUAL APPROACHES AND
COMPARATIVE ELEMENTS. 322

ETNOGRAFIE

Simona **BALA**

PORTUL POPULAR ROMÂNESC VECHI DIN SATUL RÂPA
REFLECTAT ÎN FOTOGRAFII DE LA SFÂRȘITUL SECOLULUI XIX
ȘI ÎN COLECȚIA SECȚIEI DE ETNOGRAFIE A MUZEULUI ȚĂRII
CRIȘURILOR / *THE OLD ROMANIAN TRADITIONAL COSTUME
FROM RÂPA VILLAGE IN LATE 19TH CENTURY PICTURES IN THE
ETHNOGRAPHY COLLECTION OF THE ȚĂRII CRIȘURILOR
MUSEUM*

343

Ioan **TOȘA**

CÂTEVA RITURI DE INTEMEIRE A ASEZARILOR ȘI A FAMILIEI
PĂSTRATE ÎN FONDURI DOCUMENTARE DE LA SFÂRȘITUL
SECOLULUI AL XIX-LEA ȘI ÎNCEPUTUL SECOLULUI XX / *SOME
FOUNDATION RITUALS OF THE SETTLEMENTS AND THE FAMILY,
PRESERVED IN DOCUMENTARY FUNDS FROM THE END OF THE
19TH CENTURY AND THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY*

357

Rusalin **IȘFĂNONI**

EVOLUȚIA LOCUINȚEI ÎN SATELE DIN ȚINUTUL PĂDURENILOR
DE-A LUNGUL SECOLELOR XIX ȘI XX / *THE EVOLUTION OF
HOUSING IN THE VILLAGES OF THE FORESTERS' LAND DURING
THE 19TH AND 20TH CENTURIES*

382

Ioan **GOMAN**

ACTIVITĂȚI MEȘTEȘUGĂREȘTI PRACTICATE ÎN BEIUȘ LA
ÎNCEPUTUL ANULUI 1921 / *CRAFTING ACTIVITIES IN BEIUȘ
AT THE BEGINNING OF 1921*

396

Sabina **HORVATH**

MODALITĂȚI DE REALIZARE A SCHIMBURILOR DE PRODUSE ÎN
BIHOR, ÎN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XX-LEA /
*DIFFERENT WAYS TO TRADE GOODS IN BIHOR IN THE FIRST HALF
OF XX CENTURY*

408

Vasile **TODINCA**

CERCETAREA ETNOGRAFICĂ POST CORONAVIRUS /
POST CORONAVIRUS ETHNOGRAPHIC RESEARCH

417

ARTĂ

Nicolae **SABĂU**

ISTORICI DE ARTĂ AMERICANI ȘI EVREI ÎN CORESPONDENȚĂ CU
PROF. C. PETRANU (1893-1945) / *AMERICAN AND JEWISH ART
HISTORIANS CORRESPONDING WITH PROF. C. PETRANU (1893-1945)*

423

Milena Augusta **POP**

CONTEXT EXPERIMENTAL ȘI NOI LIMBAJE ÎN PICTURA
POSTBELICĂ / *EXPERIMENTAL CONTEXT AND NEW LANGUAGES IN
POST-BELLIC PAINTING*

465

ȘTIINȚELE NATURII

Călin **GHEMIȘ**

„APOSTOLUL DRUMEȚIEI”. CZÁRÁN GYULA ȘI PEȘTERA
MEZIAD / *THE “TRAVEL APOSTLE”. CZÁRÁN GYULA AND THE
MEZIAD CAVE*

481

Adrian **GAGIU**

INVASIVE INSECT SPECIES RECENTLY IDENTIFIED IN BIHOR
COUNTY / *SPECII INVAZIVE DE INSECTE RECENT IDENTIFICATE ÎN
JUDEȚUL BIHOR*

495

MUZEOGRAFIE - RESTAURARE

Ioan **OPRIȘ**

CORIOLAN PETRANU (1893-1945) – PRIMUL MUZEOGRAF
PROFESIONIST DIN TRANSILVANIA / *CORIOLAN PETRANU
(1893-1945) - THE FIRST PROFESSIONAL MUSEOGRAPHER IN
TRANSYLVANIA*

509

Tiberiu Alexandru **CIORBA**

STATISTICI ȘI DATE PRIVIND COLECȚIA ISTORICUL INSTITUȚIEI A
MUZEULUI „ȚĂRII CRIȘURILOR” / *STATISTICS AND DATA
REGARDING THE HISTORY OF THE INSTITUTION COLLECTION OF
THE ȚĂRII CRIȘURILOR MUSEUM*

522

SZILÁGYI Mária Ildikó

ORGANIZAREA EXPOZIȚIEI „ARTIȘTI PLASTICI ORĂDENI ÎNTRE
1860-1940” / *THE ORGANISATION OF THE EXHIBITION „ARTISTS
FROM ORADEA BETWEEN 1860-1940”*

532

Doina–Gabriela **ANANIE**

COLECȚIA DE FOTOGRAFII A SECȚIEI DE ISTORIE A MUZEULUI
ȚĂRII CRIȘURILOR / *CRIȘ COUNTY MUSEUM'S HISTORY
DEPARTMENT PHOTO COLLECTION*

540

Cristian **CULICIU**

ACTIVITATEA MUZEULUI ȚĂRII CRIȘURILOR REFLECTATĂ ÎN
ZIARUL CRIȘANA ȘI ÎN REVISTA FAMILIA (1971-1989) /
*THE ACTIVITY OF THE ȚĂRII CRIȘURILOR MUSEUM REFLECTED
IN CRIȘANA NEWSPAPER AND FAMILIA MAGAZINE (1971-1989)*

554

Erika **POȘOȘANU**

PREPARAREA ȘI RESTAURAREA SPECIMENELOR DE VERTEBRATE
FOSILE DIN COLECȚIA MUZEULUI ȚĂRII CRIȘURILOR /
*PREPARATION AND RESTORATION OF FOSSIL VERTEBRATE
SPECIMENS FROM THE COLLECTION OF ȚĂRII CRIȘURILOR
MUSEUM*

581

Crisia

Vol. LI, Supliment nr. 2, 2021

**REGIONAL DEVELOPMENT AT
THE BORDERS OF THE
EUROPEAN UNION**

(proceedings of the Jean Monnet international conference,
Oradea, 5th - 7th of November 2020)

Florentina Chirodea • Luminița Șoproni
Constantin-Vasile Țoca • Klára Czimre
(coordinators)

Editura Muzeului Țării Crișurilor,
Oradea, 2021

CONTENT

Regional development at the borders of the european union Introductory studies	7
Florentina CHIRODEA,	7
Constantin-Vasile ȚOCA,	7
Luminița ȘOPRONI	7
Regional development: contemporary approaches and new levels.....	19
THE COMPETITIVE AGGLOMERATION, POLE OF ECONOMIC GROWTH	21
Luminița ȘOPRONI, Alina STOICA	21
CULTURAL NETWORKS FOR COOPERATION IN THE INTERNATIONAL FIELD	41
Alina STOICA, Luminița ȘOPRONI	41
BORDER GUARDS' EDUCATION DEVELOPMENT IN THE NEW EUROPEAN SYSTEM OF SPECIFIC TRAINING. INTEROPERABILITY GAINED AFTER IMPLEMENTING THE COMMON CORE CURRICULUM FOR BORDER AND COAST GUARDS AT THE EUROPEAN LEVEL.....	55
Ioana Lucia BORDEIANU	55
NEW CHALLENGES, OLD CONCEPTS. THE EU'S PURSUIT OF DIGITAL SOVEREIGNTY IN THE PANDEMIC AGE	69
Mirela MĂRCUȚ	69
Translations in regional languages – mark of the development of the regions in the European Union	79
Mariana Viorica BUDA	79
The <i>brain drain</i> phenomenon in the Republic of Moldova and its effects on regional development	91
Mihaela CREȚU, Alina STOICA	91
The geopolitical situation in Ukraine: East or West?	107
Zsófia SZANISZLÓ	107

Development of European Union's Eastern border regions.....	115
TOWARDS MORE SOCIAL LEGITIMACY IN THE EUROPEAN UNION: ADDRESSING INEQUALITIES AT THE EASTERN BORDER OF THE EU	117
Gabriela GOUDENHOOF	117
Intercultural dialogue and corporate identity. Tools for promoting cross-border employment in the Romanian-Hungarian cross-border region	131
POLGÁR István	131
EVALUATION OF THE REGIONAL COOPERATION AT THE ROMANIAN – HUNGARIAN BORDER.....	143
Constantin-Vasile ȚOCA	143
Cosmin CHIRIAC	143
Florentina CHIRODEA	143
MONOCENTRIC ADMINISTRATIVE UNITS, POLYCENTRIC BORDER AREAS? A LOOK AT THE BIHOR – HAJDÚ-BIHAR EURO-REGION	155
Cosmin Chiriac, Florentina Chirodea, Constantin-Vasile Țoca	155
Waterside Border Cities in Romania and their Participation in Cross-border Cooperation Programmes and Projects	169
Cristina-Maria DOGOT.....	169
Potential Impact of Cross-Border Cooperation on the Regional Development: Case Study Romania-Ukraine Border	195
Marcela ȘLUSARCIUC, Volodymyr TOKAR	195
The Cooperation in the Cross-Border Euroregions: Is There a Positive or.....	207
Negative Influence from its	207
Public Opinion Perception?	207
Dan APĂTEANU	207
About autors.....	215

M U Z E U L Ț Ă R I I C R I Ș U R I L O R

CRISIA

LII

O R A D E A • 2 0 2 2

CUPRINS

(SOMMAIRE - SUMMARY - INHALT)

STUDII ȘI ARTICOLE

KATÓCZ ZOLTÁN , <i>Observații tipologice și comparative cu privire la urcioarele din finalul epocii cuprului</i> , Typological and Comparative Observations of the Late Copper Age Jugs	11
GEORGIANA TEODORA POP , <i>Materiale arheologice descoperite în situl arheologic de la Crestur „Cetățuie” (com. Abrămuț, Județul Bihor)</i> , Archaeological materials discovered at Crestur “Cetățuie” (Bihor County)	35
ALEXANDRA GĂVAN, MARIAN-ADRIAN LIE, NADINE NOLDE, TANJA ZERL, ASTRID RÖPKE, MIRIJAM ZICKEL, TOBIAS KIENLIN, GRUIA FAZECAȘ , <i>Preliminary report on the 2021 excavation season at Toboliu</i>	65
CORINA TOMA , <i>Cercetarea arheologică preventivă a sitului de epocă dacică de la km 2 al drumului de legătură „Girația Calea Sântandrei – Autostrada A3 Biharia”, Preventive archaeological research of the Dacian settlement on km. 2 of the connecting road “Girația Sântandrei – A3 Biharia motorway”</i>	85
CĂLIN COSMA , <i>Tipuri de cruci relicvar bizantine din bronz cu figuri în relief, descoperite pe teritoriul României</i> , Types of Byzantine bronze reliquary cross types with figures in relief discovered on Romanian territory	111
DORU MARTA, F. PORSZTNER KITTI, EMŐDI TAMÁS, MIHÁLKA NÁNDOR , <i>Cercetări arheologice în Palatul princiar din Cetatea Oradea. I: Aripa sud-vestică a Palatului princiar</i> , Archaeological research in the Prince’s Palace of the Oradea fortress. I: The southwest wing of the Prince’s Palace	141
SORIN BULZAN , <i>Fortificația medievală de la Corbești, com. Ceica, jud. Bihor</i> , The medieval fortification from Corbești, Ceica commune, Bihor County	203
ALEXANDRU SIMON , <i>Un imbroglia din Dacia Mediterranea: umanistul Antonio Bonfini, episcopul de Oradea Ioan Filipec și amintirea domniei regelui Matia Corvin</i> , An imbroglia in Dacia mediterranea: the humanist Antonio Bonfini, the bishop of Oradea, John Filipec and the memory of king Matthias Corvinus’ reign	209
FRANCESCO RUVOLO , <i>La cittadella di Oradea tra ‘5 e ‘600. Architetti italiani e difesa antiturca nel cuore dell’Europa</i> , The citadel of Oradea between ‘5 and ‘600. Italian architects and anti-Turkish defense in the heart of Europe	225

GIZELLA NEMETH, ADRIANO PAPO , <i>L'irruzione tatara nel Maramureș e nella Transilvania nel settembre del 1717</i> , The Tatar invasion of Maramureș and Transylvania in September 1717	237
EMILIA MIHAELA DEAC , <i>Despre veniturile Episcopiei Unite de Făgăraș în secolul al XVIII-lea. Perioada lui Inochentie Micu Klein (1729-1751)</i> , On the income of the Greek Catholic Episcopate of Făgăraș in the 18 th century. Inochentie Micu Klein's time (1729-1751)	249
TIBERIU ALEXANDRU CIORBA , <i>Educația clerului greco-catolic. Date și statistici cu privire la studenții teologi ai Episcopiei greco-catolice din Oradea (1792-1850)</i> , The education of the Greek-Catholic clergy. Statistics and data regarding theology students of the Greek-Catholic Bishopric of Oradea (1792-1850)	259
IOAN CIORBA , <i>Aspecte ale vieții ortodoxe din cadrul localității Calea Mare (județul Bihor) pe parcursul secolelor XVIII-XIX</i> , Aspects of the orthodox life in Calea Mare village (Bihor County) during 18 th and 19 th centuries	271
CRISTIAN APATI , <i>O conscriere nominală a credincioșilor ortodocși din Oradea-Velența întocmită în anul 1800</i> , A nominal conscription of the Orthodox believers from Oradea-Velența drawn up in 1800	285
TÓTŐS ÁRON , <i>„Corupt din punct de vedere moral”. Prostituatele în Monarhia Austro-Ungară</i> , “Morally corrupt”. Prostitutes in the Austro-Hungarian Monarchy	301
DIANA IANCU , <i>Măsuri alimentare restrictive adoptate în Oradea la începutul Primului Război Mondial</i> , Restrictive food measures adopted in Oradea at the beginning of the First World War	319
CRISTINA LIANA PUȘCAȘ , <i>Pavel Malița, participant la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. Memorii despre lumea satului românesc</i> , Pavel Malița, participant in the Great National Assembly in Alba Iulia. Memories of the Romanian village world	329
RĂZVAN MIHAI NEAGU , <i>Personalități ale Marii Uniri: Petru Popovici (1866-1946), protopopul ortodox al Abrudului</i> , Personalities of the Great Union: Petru Popovici (1866-1946), Orthodox Protopope of Abrud	351
PETRU ARDELEAN , <i>General Nicolae Mihăilescu - militarul de carieră și legăturile sale cu Oradea. Cercetări preliminare</i> , General Nicolae Mihăilescu, the career military man and his connections with Oradea. Preliminary research	361
CĂLIN GHEMIȘ , <i>Din Medalistica Unirii: un medalion inedit al Regelui Ferdinand semnat Kara Mihaly</i> , From the Medals of the Union: a unique medallion of King Ferdinand signed Kara Mihaly	373
GABRIEL MOISA, LIVIA BUCUR , <i>Românii din Ungaria Trianonică. Structuri organizatorice: 1920-2020</i> , Romanians from Trianon Hungary. Organizational structures: 1920-2020	377
CORNELIA ROMÎNAȘU, RADU ROMÎNAȘU , <i>Activitatea despărțământului orădean al „Astreii” în timpul președinției lui Aurel Lazăr (1923-1930)</i> , The activity of the Oradea branch of “Astra” during the presidency of Aurel Lazăr (1923-1930)	387

SANDA DUMITRIȚA BUBOI , <i>Ulpia Traian Gomboșiu. O scurtă biografie</i> , Ulpia Traian Gomboșiu. A short biography	423
RADU FLORIAN BRUJA , <i>Lupta pentru putere din România și Slovacia în ianuarie 1941</i> , The struggle of power in Romania and Slovakia in January 1941 (reflections on diplomatic reports of Ivan Milecz and Nicolae Lahovary)	435
DANIEL BARNĂ , <i>Administratorul apostolic Iuliu Hossu în mijlocul credincioșilor din Episcopia Unită de Oradea Mare (1941-1945)</i> , Iuliu Hossu alongside the believers of the Greek-Catholic Diocese of Oradea-Mare (1941-1945)	451
VERONICA TURCUȘ , <i>Relansarea industriei cinematografice române și propaganda italiană (1942)</i> , Revival of the Romanian cinematographic industry and Italian propaganda (1942)	461
ANTONIO FAUR , <i>Deportation of Jews from Oradea and Bihor County in the spring of 1944</i>	477
CRISTIAN CULICIU , <i>The systematization of Oradea: discussions and debates, plans and achievements (1972-1989)</i>	487
ROLAND OLAH , <i>Contrabandă cu cai. Aspecte privind criminalitatea transfrontalieră în zona de graniță româno-maghiară în anul 1990</i> , Horse smuggling. Aspects on cross-border crime in the Romanian-Hungarian border area in 1990	511

MUZEOGRAFIE, CONSERVARE, RESTAURARE

DOINA GABRIELA ANANIE , <i>Atelierul fotografic al fraților Abdullah (Abdullah Freres)</i> , Abdullah brothers' photographic workshop	527
MARIANN SZAMOS , <i>Colecția Muzeului Memorial „Ady Endre” din Oradea</i> , The Collection of the “Ady Endre” Memorial Museum in Oradea	531
CORINA POP , <i>Depozitul de carte veche și documente al Secției de Istorie a Muzeului Țării Crișurilor</i> , Old book and document depository of the History Section of the Țării Crișurilor Museum	545
FLORINA CIURE , <i>Digitizarea, ca modalitate de protejare și promovare a colecțiilor muzeale</i> , Digitization, a way to protect and promote museum collections	559

RECENZII

CRISTIAN CULICIU , Gabriel Moisa, <i>Un secol de politică. Incursiune în istoria Partidului Național Liberal din Bihor între 1920-2020</i> , Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2021, 303 p.	571
RONALD HOCHHAUSER , Vlad Capotescu, <i>Automobile în Timișoara interbelică</i> , ediția a IV-a, Editura Waldpress, Timișoara, 2022, 267 p.	573
DIANA IANCU , Antonio Faur, <i>Ghetoul din Oradea (1944). O scurtă istorie</i> , Editura Mega, Cluj-Napoca, 2022, 302 p.	575

IULIA MEDVESCHI , Sorin Șipoș, Cosmin Patca, Ioana Blajec, <i>Cuzap: Album istorico-geografic</i> , fotografii Florin Șipoș, Editura Ratio et Revelatio, Oradea, 2020, 112 p.	578
--	-----

NECROLOG

AUREL CHIRIAC , <i>Sever Dumitrașcu (1937-2022)</i>	583
AUREL CHIRIAC , <i>Gheorghe Gorun (1949-2022)</i>	585

Crisia

Vol. LII, Supliment nr. 1, 2022

**150 DE ANI
DE MUZEOGRAFIE
ORĂDEANĂ**

Coordonatori:

Gabriel Moisa • Aurel Chiriac

Colectiv redacțional:

**Gruia Fazecaș • Florina Ciure • Corina Toma • Ioan Goman
Cornel Abrudan • Ioan Ciorba • Florian Heredea**

Editura Muzeului Țării Crișurilor
Oradea, 2023

CUPRINS

GABRIEL MOISA, AUREL CHIRIAC, <i>150 de ani de istorie muzeală la Oradea</i>	11
--	----

ARHEOLOGIE

MARIAN LIE, CRISTINA CORDOȘ, <i>Possible functionalities of a Bronze Age clay object from Toboliu (Bihor County)</i>	17
GRUIA FAZECAȘ, DEMJÉN ANDREA, FLORIN GOGÂLTAN, <i>The archaeological “Way of the water”. Bronze- and Middle Ages site of Sântion “Dealul Mănăstirii”, Bihor County</i> ..	23
GEORGETA EL SUSI, MOLNÁR ZSOLT, <i>Studiu arheozoologic asupra resturilor de faună de la Carei-Bobald, Archeozoological study on the faunal remains from Carei-Bobald</i>	35
GYURKA ORSOLYA, MOLNÁR ZSOLT, <i>Schimbările peisajului cultural la începutul Epocii Bronzului târziu în nord-vestul României. Un studiu comparativ, The changes of the cultural landscape at the beginning of the Late Bronze Age in northwestern Romania. A comparative study</i>	58
VICTOR SAVA, FLORIN GOGÂLTAN, <i>Material evidence of violent armed conflicts in the Bronze Age of the Lower Mureș</i>	92
DORU MARTA, F. PORSZTNER KITTI, KATÓCZ ZOLTÁN, <i>Descoperiri arheologice medievale din Oradea – „Târgul de Vineri”, Middle Age discoveries from Oradea – “Târgul de Vineri”</i>	121
CĂLIN GHEMIȘ, <i>Săcueni – Cetatea Zolyomi/Zolyomi vár – istorie și arheologie, Săcueni – Zolyomi Citadel/Zolyomi var – history and archaeology</i>	129

ISTORIE

ION ALEXANDRU MIZGAN, <i>Papalitatea și „războiul sfânt” în preajma declanșării cruciadelor (secolul al XI-lea), The papacy and the “holy war” around the opening of the crusades (eleventh century)</i>	143
ALEXANDRU SIMON, <i>Alumnul Ioan Filipec și principii săi: despre cariera unui episcop al Oradei din vremea regilor Matia Corvin și Vladislav al II-lea Jagiello, The alumnus John Filipec and his principes: on the career of a bishop of Oradea in the time of the kings Matthias Corvinus and Wladislaw II Jagiello</i>	153
GIZELLA NEMETH, ADRIANO PAPO, <i>Il processo per la “morte violenta” del cardinale e vescovo oradiense frate Giorgio Martinuzzi, The trial for the “violent death” of the cardinal and bishop of Oradea friar George Martinuzzi</i>	164
FLORIN NICOLAE ARDELEAN, <i>La frontiera de vest a Transilvaniei: Ferenc Némethi și evoluția conflictului transilvano-habsburgic între 1557-1565, On the western frontier of Transylvania: Ferenc Némethi and the evolution of the Transylvanian-Habsburg conflict between 1557-1565</i>	177

DIANA IANCU , <i>Un document tipărit la Nürnberg despre cucerirea cetății Oradea de către habsburgi – 1692</i> , A document printed in Nürnberg about the conquest of the Oradea fortress by the Habsburgs – 1692	184
FLORINA CIURE , <i>Il Corriere ordinario – o importantă sursă documentară pentru istoria spațiului românesc la cumpăna sec. XVII-XVIII</i> , <i>Il Corriere ordinario – an important documentary source for the history of the Romanian space in the 17th-18th centuries</i>	189
GABRIEL-VIRGIL RUSU , <i>Elemente de proto-criminalistică. Utilizarea semnalmentelor în activitatea de urmărire a răufăcătorilor în Transilvania secolelor XVII-XIX</i> , <i>Elements of proto-forensics. The use of signatures in pursuit of outlaws in Transylvania of the 17th-19th centuries</i>	198
CRISTIAN APATI , <i>Sate și preoți ortodocși din Bihor. Date noi privind anii '70 ai secolului al XVIII-lea</i> , <i>Villages and orthodox priests from Bihor. New data regarding the 70s of the 18th century</i>	203
SORIN ȘIPOȘ, COSMIN PATCA , <i>Gospodăria țărănească din așezările de pe Valea Bistrei (Comitatul Bihor), secolele XVIII – prima jumătate a secolului XX</i> , <i>The peasant household from the settlements on Valea Bistrei (Bihor County), 18th century – first half of the 20th century</i>	213
LIVIU BORDAȘ , <i>Geografie și enciclopedism. Revizitându-l pe Gheorghe Lazăr</i> , <i>Geography and encyclopaedicism. Revisiting Gheorghe Lazăr</i>	223
BODO EDITH , <i>Oradea-Subcetate în reprezentările cartografice (sec. XVIII – prima jumătate a sec. al XIX-lea)</i> , <i>Oradea-Subcetate in cartographic representations (18th century – the beginning of the 19th century)</i>	233
IOAN CIORBA , <i>Vizita lui Francisc Iosif I la Oradea din anul 1857 și pregătirile din mediul ortodox</i> , <i>Francis Joseph I's visit to Oradea in 1857 and preparations from the Orthodox environment</i>	241
ION EREMIA , <i>Patrimoniul cultural al Basarabiei pe paginile anuarului Însemnări ale Societății de istorie și antichități din Odesa</i> , <i>Cultural Heritage of Bessarabia on the pages of the Notes of the Society of History and Antiquities of Odessa yearbook</i>	254
ION GUMENÂI , <i>Lavra Neamțului și Mănăstirea Noul Neamț: interferențe spiritual-culturale</i> , <i>Lavra Neamțului and Noul Neamț Monastery: spiritual-cultural interferences</i>	266
GABRIELA ENEA ELEKES , <i>Relațiile lui Iosif Vulcan în cercurile literare maghiare. Rolul revistei „Familia” în receptarea timpurie a poeziilor eminesciene în Transilvania</i> , <i>Iosif Vulcan's relations in Hungarian literary circles. The role of the “Familia” magazine in the early reception of Eminesian poems in Transylvania</i>	275
VIOREL CÂMPEAN , <i>Familia Șorban (Șerban). Contribuții documentare</i> , <i>Șorban (Șerban) Family. Documentary contributions</i>	281
FELICIA ANETA OARCEA , <i>Nobilimea românească din părțile Aradului între identitate și uitare</i> , <i>The Romanian nobility from Arad area between identity and oblivion</i>	288
MARTA CORDEA , <i>Destine. Emilia Marietta Antal, o descendentă a vestitelor familii Antal și Borbola</i> , <i>Destinies. Emilia Marietta Antal, a descendent of the famous Antal and Borobola families</i>	295

SILVIU SANA , <i>Vasile Lucaciu – părinte, soț și tată. Aspecte privind originea și familia marelui tribun național</i> , Vasile Lucaciu – priest, husband, and father. Testimonies and evocations about the origin and family of the great national tribune	303
RĂZVAN MIHAI NEAGU , <i>Considerații privind viața și activitatea unui remarcabil intelectual al bisericii greco-catolice, Zenovie Pâclișanu (1886-1957)</i> , Considerations regarding the life and activity of a remarkable intellectual of the Greek Catholic Church, Zenovie Pâclișanu (1886-1957)	307
FLORIN DOBREI , <i>Preotul profesor Teodor Botiș (1873-1940) – întregiri biografice</i> , Priest professor Teodor Botiș (1873-1940) – biographical additions	314
LAURA DUMITRANA RATH BOȘCA , <i>Tiberiu Moșoiu conferențiar, membru activ în cadrul Ateneului Român, filiala Oradea</i> , Lecturer Tiberiu Moșoiu, active member of the Romanian Athenaeum, Branch of Oradea	326
VERONICA TURCUȘ, ȘERBAN TURCUȘ , <i>Un biograf mai puțin cunoscut al lui Avram Iancu – Nicolae Buta</i> , A lesser known biographer of Avram Iancu – Nicolae Buta	332
MARIUS CÂMPEANU , <i>Participarea românilor din localitățile Ciocotiș și Fânațe (județul Maramureș) la Primul Război Mondial</i> , Romanians from the Ciocotiș and Fânațe villages (Maramureș County) that participated in the First World War	347
TÓTÖS ÁRON , <i>Inamicul din interior: sexul militarizat în timpul Primului Război Mondial</i> , The enemy from the interior: militarized sex during the First World War	360
AUGUSTIN ȚĂRĂU , <i>Plutonul de execuție (Ekaterinburg 17 iulie 1918)</i> , The execution platoon (Ekaterinburg July 17, 1918)	368
DRAGOȘ CURELEA, DANIELA CURELEA , <i>Secvențe din activitatea generalului de brigadă Alexandru Hanzu de la conducerea Secției Ținuturilor Reunite din M. St. M. al Armatei Române la comanda Diviziei 16 Infanterie în perioada 15 aprilie – 30 iulie 1919</i> , Sequences of Brigadier General Alexandru Hanzu's activity from the leadership of the United Counties Section of the Romanian Army general staff at the command of the 16 th Infantry Division between April 15 and July 30, 1919	385
ANDI MIHALACHE , <i>De aducere aminte: statuile</i> , Remembering: the Statues	402
MIHAELA GOMAN , <i>Edificii din județul Bihor aflate în atenția Comisiunii Monumentelor Istorice – Secțiunea pentru Transilvania din Cluj între anii 1922-1929</i> , Buildings in Bihor County under the attention of the Historical Monuments Commission – Section for Transylvania in Cluj between 1922-1929	429
LAURENȚIU ȘTEFAN SZEMKOVICS , <i>Crucea Serviciul Credincios conferită în 1924 unui fost notar al comunei Oșorhei</i> , The “Faithful Service” Cross conferred in 1924 to a former notary of the municipality of Oșorhei	440
FRANCESCO LEONCINI , <i>La “Grande Romania” [Romania mare] e la Piccola Intesa: T. G. Masaryk, Edvard Beneš, Nicolae Titulescu</i> , The “Great Romania” [Romania mare] and the Little Entente: T. G. Masaryk, Edvard Beneš, Nicolae Titulescu	445
SANDA DUMITRIȚA BUBOI , <i>Considerații privind presa liberală din Județul Bihor în perioada interbelică</i> , Considerations regarding the liberal press in Bihor County in the interwar period	454

MARIN POP, DANIEL-VICTOR SĂBĂCEAG , <i>Încercări de modernizare a satelor din plasa Valea lui Mihai în perioada interbelică</i> , Attempts to modernize the villages from Valea lui Mihai Plasa during the interwar period	462
FLORIN MÜLLER , <i>De la dictatura regală la statul național-legionar – între clandestinitate și violență</i> , From the royal dictatorship to the national-legionary state – between secretness and violence	474
MIHAI STAN , <i>Nicolae Iorga prin ochii jurnaliștilor italieni</i> , Nicolae Iorga through the eyes of the Italian journalists	481
EMANUEL COPILAȘ , <i>Monarhia română după Al Doilea Război Mondial. Câteva probleme de teorie și ideologie politică</i> , The Romanian monarchy after the Second World War. Some problems of political theory and ideology	497
ALIN MUREȘAN , <i>Democratizare, defascizare, epurare. Zorii procesului de comunizare (septembrie-decembrie 1944)</i> , Democratization, de-fascisation, political purges. The dawn of the communization process (September-December 1944)	506
CRISTINA LIANA PUȘCAȘ , <i>Uniforms transformed in convict suit. The prison odysee of the pupils from the Pedagogical School for Leaders Beiuș</i>	519
MARINA BUȚCU , <i>Preoți basarabeni în obiectivul Securității. Studiu de caz: Vasile Țepordei</i> , Bessarabian priests in the pursuit of the Security. Case study: Vasile Țepordei	526
EVA IOVA-ȘIMON , <i>Românii din Ungaria în anul 1956. Publicații, documente, mărturisiri</i> , Romanians from Hungary in 1956. Publications, documents, testimonials	532
NICOLETA ȘERBAN , <i>Satul românesc sub experiment comunist: de la colectivizare la sistematizarea satelor</i> , The Romanian village under the communist experiment: from collectivization to village systematization	541
MIHAI D. DRECIN , <i>„Gaudeamus – Alma Mater Crisiensis” – o revistă studențească de cultură la Oradea (1968-1973)</i> , “Gaudeamus – Alma Mater Crisiensis” – a cultural student magazine in Oradea (1968-1973)	550
LILIANA ROTARU , <i>Mișcarea de renaștere națională în R.S.S.M.: contribuția studenților din instituțiile de învățământ superior</i> , The national renaissance movement in the Moldavian S.S.R.: the contribution of students from higher education institutions	559
MARCEL REVENCO , <i>Considerații referitoare la Comisia mixtă moldo-română privind relațiile economice, comerciale și tehnico-științifice</i> , Considerations regarding the Moldovan-Romanian Joint Commission on economic, commercial and technical-scientific relations ...	571
MIRELA MOCAN , <i>Românii și italienii în spațiul geografic românesc. Oameni de afaceri italieni în județul Alba al zilelor noastre</i> , Romanian and Italian people in the Romanian geographical space. Italian businessmen in the present-day Alba County	576
ION CÂRJA , <i>Sub semnul lui Clio, la cumpăna dintre milenii. Teme și problematice de istorie românească în istoriografia italiană, 1990-2022</i> , Under Clio’s sign, between the millennia. Themes and debates of Romanian history in Italian historiography, 1990-2022 ..	584
ANTONIO FAUR , <i>Modalități de conservare a memoriei și istoriei evreilor deportați din Oradea</i> , Methods of preserving the memory and history of the jews deported from Oradea	593

GABRIEL MOISA, *Politică la firul ierbii. Presă locală și context electoral (2008). Studiu de caz Foaia de Popești (Bihor), Grassroots politics. Local press and electoral context (2008). Case study Foaia de Popești (Bihor)600*

GIANFRANCO GIRAUDO, *Dall'orrifico al surreale. I media italiani e l'“operazione militare speciale”, From horrific to surreal. The Italian media and the “special military operation” ..606*

NUMISMATICĂ

LUCIAN BARBU-TUDORAN, CORINA TOMA, MIHAI MUNTEANU, *Rezultatele analizelor SEM-EDX privind monedele din tezaurul de la Șilindia (jud. Arad), SEM-EDX elemental analyses performed on a lot of coins from the Șilindia hoard (Arad County)627*

VIORICA SUCIU, RADU ARDEVAN, *One more coin hoard from Sarmizegetusa Regia650*

MIHAI MUNTEANU, LUCIAN BARBU-TUDORAN, RADU ARDEVAN, *Analiză metalografică a unor monede romane din prima jumătate a secolului III p. Ch., Metallographic analysis of some Roman coins from the first half of the 3rd century A.D. .682*

ȘTEFAN VASILITĂ, *Elemente de autentificare ale ștampilelor de tip *ROMANIA *TIMBRU SPECIAL aplicate pe bancnotele austro-ungare (1919), Authentication elements of the *ROMANIA *TIMBRU SPECIAL handstamp type applied to Austro-Hungarian banknotes (1919)693*

MUZEOGRAFIE

AUREL CHIRIAC, *Muzeul Țării Crișurilor din Oradea. Proiect tematic. Motivație culturală. Concept muzeotehnic, The Țării Crișurilor Museum from Oradea. Thematic project. Cultural motivation. Museum technical concept705*

CRISTIAN CULICIU, *Expoziția permanentă de istoria farmaciei a Muzeul Țării Crișurilor, The pharmacy history permanent exhibition of the Țării Crișurilor Museum711*

RONALD HOCHHAUSER, *Obiecte de tezaur în colecția tehnică a Muzeului Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal, Treasury artifacts from the technical collection of the Țării Crișurilor Museum of Oradea – Museum Complex720*

TIBERIU ALEXANDRU CIORBA, *Șematismul ecleziastic ca sursă primară – Analiza colecției de șematisme greco-catolice a Muzeului Țării Crișurilor, Ecclesiastical schematismus as a primary source – Analysis of the Greek-Catholic Schematisms Collection of the Țării Crișurilor Museum724*

DOINA-GABRIELA ANANIE, *Ateliere fotografice din Colecția de fotografie veche a Secției de Istorie a Muzeului Țării Crișurilor, Photographic workshops from Țării Crișurilor Museum's History Department Old Photography Collection728*

SZAMOS MARIANN, *Contribuții la istoria Muzeului Memorial „Ady Endre” din Oradea. Colecția Rozsnyay, Contributions to the history of the “Ady Endre” Memorial Museum in Oradea. The Rozsnyay collection734*

LAURA ARDELEAN, LAVINIA UNGUREANU, *Rolul pedagogiei muzeale în educarea publicului pentru cunoașterea tradițiilor populare, The Role of Museum Pedagogy in Public Education for the Knowledge of People's Traditions739*

ARTĂ

- PAOLO LEONCINI**, *L'immagine artistica: continuita' storica e antropologica*, The artistic image: historical and anthropological continuity **745**
- CHIRILĂ ENESCU**, *Trei portrete regale inedite în colecțiile de artă ale Muzeului Regiunii Porților de Fier*, Three unique royal portraits in art collections of The Iron Gates Region Museum .. **749**
- AGATA IULIANA ADEL**, *Landmarks for the evolution of clothing, fashion and social life in works from the Universal Painting Collection of the Țării Crișurilor Museum Complex Oradea (Romania), part I, 14-18th centuries* **753**

ETNOGRAFIE

- MARIA FLAVIA POP**, *Revistele manuscris din nord-vestul României de la literatură și știință la folclor*, The manuscript magazines from the north-west part of Romania from literature and science to folklore **773**
- VASILE TODINCA, ANDREEA MARIA POP**, *Contribuția scriitorului și poetului Antoniu Popp la istoria literaturii române*, Contribution of the writer and poet Antoniu Popp to the history of Romanian literature **779**
- PETRU ARDELEAN**, *Considerații asupra violenței juvenile. Ceata de feciori și câștigarea respectului*, Considerations on juvenile violence. The swarm of virgins and gaining respect **784**
- NARCISA ȘTIUCĂ**, *Lumea rurală văzută prin obiectivul a trei fotografi: Al. Bellu, Ad. Chevallier și D. Galloway*, The rural world seen through the lens of three photographers: Al. Bellu, Ad. Knight and D. Galloway **789**
- LUCICA BRAD-PARASCHIVESCU**, *Dinamica ocupațiilor în contextul procesului de mordenizare din secolele XIX-XX. Studiu de caz – comunele Mărgău (jud. Cluj) și Rimetea (jud. Alba)*, The dynamics of occupations in the context of the modernization process of the 19th – 20th centuries. Case study – the communes Mărgău (Cluj County) and Rimetea (Alba County) **795**
- ILEANA POP NEMEȘ**, *Utilitatea și arta în îmbrăcămintea casei tradiționale din Maramureșul Voievodal*, Utility and art in decorating the traditional house in Voievodal Maramureș **801**
- IOAN GOMAN**, *Instalații tehnice în sate din sudul Bihorului la mijlocul secolului XX*, Technical installations in villages in the south part of Bihor County in the middle of the 20th century **809**
- SORIN SABĂU**, *Câteva aspecte ale meșteșugului dogăritului în județul Arad*, Some aspects of the craft of coopeage in Arad County **818**
- GABRIEL HĂLMĂGEAN**, *Meseriaș sau meșter – locul morarului în comunitățile rurale din județul Arad*, Tradesman or craftsman – the place of the miller in the rural communities of Arad County **823**
- IOAN GOMAN, IOANA GHERGHEL**, *Tradiție și măiestrie în arta prelucrării lutului. Familia Hasas din Vadu Crișului*, Tradition and mastery in the art of clay processing. Hasas family from Vadu Crișului **830**

CONSERVARE – RESTAURARE

CRISTINA FĂU , <i>Restaurarea portretului lui Petrus Traugott von Klausenburger (datat 1762), pictat de Josef Credisch</i> , Restoration of the portrait of Petrus Traugott von Klausenburger (dated 1762), painted by Josef Credisch	839
CELESTINA FLORINA ALBIȘOR , <i>Restaurarea a două lucrări pandant realizate de Lauterer Johann, intitulate: „Peisaj stâncos cu o turmă” cu nr. de inv. 669 și „Peisaj deluros cu o turmă” cu nr. de inv. 670</i> , Restoration of two continuous works made by Lauterer Johann, entitled: “Rocky landscape with a flock” with no. of inv. 669 and “Holly landscape with a flock” with no. of inv. 670	852
CSORTÁN TÜNDE , <i>Despre Gloria lui Dumnezeu... Cercetarea orgilor și altarelor din Transilvania în secolele XVII-XVIII</i> , About the Glory of God... Research on organs and altars in Transylvania in the 17 th -18 th centuries	858
IOANA POPIȚIU , <i>Considerații asupra restaurării patrimoniului pe suport anorganic. Studiu de caz</i> , Considerations on the restoration of heritage on inorganic support. Case study	871
ELENA MANUELA PĂTRUȚESCU , <i>Analiza stării de conservare a 175 opaițe din epoca romană din colecția Muzeului Regiunii Porților de Fier</i> , Analysis of the state of conservation of 175 opays from the Roman era from the collection of the Iron Gates Region Museum	876
LUMINIȚA RODICA CORNELIA BOGDAN , <i>Un Octoih de la 1763, tipărit la Râmnic</i> , Octoih printed in 1763 at Râmnic	893
OANA PITIC BĂRUȚA , <i>Refacerea planeității unui pergament din colecția Secției de Istorie a Muzeului Țării Crișurilor</i> , Restoration of the flatness of a parchment from the collection the History Section of the Țării Crișurilor Museum	897
ERIKA POSMOȘANU, CORINA POP , <i>Restaurarea și conservarea scheletelor din mormântul dublu, de secol X, de la Sălacea</i> , Restoration and conservation of the skeletons from the double tomb from Sălacea, 10 th century	902
CARINA STANCIU , <i>Restaurarea și conservarea piesei textile „față de masă brodată secession”</i> , The restoration and preservation of a Secession style embroidered tablecloth	908
TEOFIL MUREȘAN , <i>Restaurarea monedelor din tezaurul de la Groși, județul Bihor</i> , Restoration of coins from the Groși treasury, Bihor County	919
FLORIAN HEREDEA , <i>Restaurarea lucrării de pictură Portretul împăratului Franz Stephan de Lorena, sec. XVIII</i> , Restoration of the painting <i>Portrait of Emperor Franz Stephan of Lorraine</i> , 18 th century	936
SZILÁGYI MÁRIA ILDIKÓ , <i>Amenajarea expoziției de bază a Secției de Artă din cadrul Muzeului Țării Crișurilor Oradea</i> , Setting up the permanent exhibition of the Art Department of the “Țării Crișurilor” Museum Oradea	943

Crisia

vol. LII, Supliment nr. 2, 2022

**Actors, Mechanisms
and Levels of Influence
in the EU Decision-Making**

(Proceedings of the Jean Monnet International Conference,
Oradea, 26 - 28 May 2022)

Alina – Carmen Brihan • Gabriela Goudenhoof • Ioan Horga
(coordinators)

Editura Muzeului Țării Crișurilor
Oradea, 2022

CONTENT

European Policies Formulation Process, between the European and National Levels: Actors, Interactions, Mechanisms

George BOLOGAN, <i>A United Europe from a defensive prospective</i>	11
Dacian DUNA, <i>Ruling an unruly world: A critical assessment of the European Union's Strategic Compass for Security and Defence</i>	14
Carmen UNGUR - BREHOI, <i>EU foreign threatenings: banning information weapons or controlling the freedom of information?</i>	28
Ludmila ROȘCA, <i>Dilemma National interest - Community interest: Actors, priorities, strategic objectives</i>	33
Dana PAIU, <i>The neutrality of the Republic of Moldova - a solution to peace or an impediment to security</i>	42
Hilal ZORBA BAYRAKTAR, <i>The role of the EU public's perception of security on policy makers</i>	46

National and Sub-national Actors: Channels and Instruments for Participation to/and for Influencing the EU Decision-making Process

Lorena - Valeria STUPARU, <i>Defining European citizenship on the public stage and its relevance in the private sphere</i>	59
Ana REBELI, <i>European citizenship, between an identity crisis and human rights. A comparative approach</i>	69
Alina - Maria BALAJ, <i>There is need for a female future in EU?</i>	78
Simona FER, <i>Family stability across European countries, in the context of political and social challenges and opportunities</i>	82
Dan APĂTEANU, <i>European governance: a democratic deficit?</i>	91

Alina – Carmen BRIHAN, <i>Governing the local, influencing the EU: framework, knowledge, mechanisms</i>	99
Dominik SZCZEPAŃSKI, <i>European inspiration from the „shadow cabinet”</i>	111
Gabriela GOUDENHOOFT, <i>Reflections on policymaking and the activism of the European Court of Justice</i>	119
Natalia GAVRILENCO, <i>The concept of extraordinary evaluation of judges in the Republic of Moldova - Strategy for alignment with European Union standards</i>	131

Local, Regional and National Political Agendas – One or Different Strategies for Promoting the National Interests, at the EU Level?

Alina STOICA, Luminița ȘOPRONI, <i>Paradiplomacy of city as European and Global Player</i>	141
Florentina CHIRODEA, Constantin - Vasile ȚOCA, Ioana BORDEIANU, <i>Actors and levels of relationships in the construction of cross-border regions. Case study: Bihor and Hajdu-Bihar counties</i>	152
Cosmin CHIRIAC, <i>EU's territorial cohesion policies and the implications of the temporal dimension in polycentric development. A brief overview</i>	164
Luminița ȘOPRONI, Alina STOICA, <i>The involvement of local authorities in creating the city brand</i>	174
Ioana BORDEIANU, Florentina CHIRODEA, Constantin - Vasile ȚOCA, <i>The importance and the value of authority and responsibility in the law enforcement agencies</i>	188
Cristina TULBU - FRUNZE, <i>The European Education Area: strategic objectives and priorities</i>	204
Alina ȘORLEI, <i>Towards a European Education Area. Actors in the educational decision - making in the European Union</i>	216

Ludmila CUROȘ, <i>Cooperation in the field of education: impact on the education system in the Republic of Moldova</i>	234
Małgorzata ZAJACZKOWSKI, <i>The EU's development assistance: between shared vision and divergent interests</i>	243
Aurora - Elena GAVRIȘ, <i>Aspects regarding the social protection of certain categories of employees and beneficiaries of certain social services beneficiaries during the pandemic March 2020 - March 2022, in Romania</i>	261
Anca OLTEAN, <i>The reflection of pandemy of COVID-19 (2020-2022) in Romanian Journal "Adevărul" and the fight of the Romanians for survival</i>	268

M U Z E U L Ț Ă R I I C R I Ș U R I L O R

CRISIA

LIII

O R A D E A • 2 0 2 3

CUPRINS

(SOMMAIRE - SUMMARY - INHALT)

STUDII ȘI ARTICOLE

MIRUNA ANA OANA , <i>Late Neolithic findings from Oradea-Salca</i>	11
MARIAN-ADRIAN LIE, ALEXANDRA GĂVAN, TOBIAS L. KIENLIN , <i>A magical anthropomorphic representation from the Bronze Age site of Toboliu?</i>	27
SORIN FELEA , <i>Definirea depozitelor de tip Arpășel</i> , <i>Definition of Arpășel type deposits</i>	51
DORU MARTA, FECHETE PORSZTNER KITTI, KATÓCZ ZOLTÁN , <i>Cercetări arheologice pe suprafața sitului IV – Sântion – cimitirul vechi din cadrul proiectului Drum de legătură între girația Sântandrei – Autostrada A3 Biharia / Archaeological research on the surface of site IV – Sântion – “The old cemetery” of the project: “Connection road between the Sântandrei roundabout – A3 Highway Biharea”</i>	63
SORIN ȘIPOȘ, TRAIAN OSTAHE, MIRCEA MATEI , <i>Membrii Capitlului catedral din Oradea în secolul al XIII-lea</i> , <i>Members of the Cathedral chapter from Oradea in the 13th century</i>	71
ALEXANDRU SIMON , <i>Altfel despre Unirea de la Florența: un «comunicat de presă» pontifical din arhiva sieneză</i> , <i>The Union of Florence: A Discordant View. A Papal “Press Release” from the Archives of Siena</i>	91
CORINA TOMA , <i>Un tezaur monetar din vremea regelui Matia Corvin (1458-1490) descoperit la Săldăbagiu de Munte (jud. Bihor)</i> , <i>A coin hoard from the time of King Matthias Corvinus found at Săldăbagiu de Munte (Bihor county)</i>	107
ALINA – MARIA CRĂCIUN , <i>Tratatele lui Sigismund Báthory cu Țara Românească și Moldova (1595): o comparație</i> , <i>Sigismund Báthory’s treaties with Wallachia and Moldavia (1595): a comparison</i>	127
DUMITRU NOANE , <i>Momentul Mihai Viteazul în istoria Cetății Oradea</i> , <i>Michael the Brave’s moment in the history of Oradea Fortress</i>	139
GIZELLA NEMETH, ADRIANO PAPO , <i>L’armata imperiale del principe Eugenio di Savoia in Moldavia e in Valacchia. Inverno 1716-1717</i> , <i>The army of Prince Eugene of Savoy in Moldavia and Wallachia during the winter of 1716-1717</i>	151
NICOLAE TEȘCULĂ , <i>Un sighișorean uitat: Demian Otto (1869-1918)</i> , <i>A forgotten citizen of Sighișoara: Demian Otto (1869-1918)</i>	171

RĂZVAN MIHAI NEAGU , <i>Personalități ale Marii Uniri: avocatul Mihai Moldovan (1879-1943) din Turda</i> , Personalities of the Great Union: lawyer Mihai Moldovan (1879-1943) from Turda	179
VALENTIN TRIFESCO , <i>Des effets secondaires de l'unité nationale. Régionalisme et récessivité</i> , Side effects of national unity. Regionalism and recessivity	197
IOAN CIORBA , <i>O campanie de combatere a alcoolismului în mediul ortodox bihorean în primul deceniu al secolului XX</i> , A campaign to combat alcoholism in the Orthodox environment of Bihor in the first decade of the 20 th century	207
AUGUSTIN ȚĂRĂU , <i>Despre clipele de liniște trăite de românii ardeleni pe fronturile monarhiei austro-ungare, despre lirismul lor epistolar și despre problemele conjugale iscate de șederea pe front</i> , About the moments of peace experienced by Transylvanian Romanians of the fronts of the Austro-Hungarian Empire, about their epistolary lyricism and about the marital problems caused by their stay at the front	221
SANDA DUMITRIȚA BUBOI , <i>Contribuții documentare inedite la cunoașterea organizațiilor PNL (1922-1938, 1944-1946) din fosta plasă Beliu (județul Bihor)</i> , Original documentary contributions to the knowledge of PNL organizations (1922-1938; 1944-1946) from the former Beliu Plasa (Bihor County)	229
ANTONIO FAUR , <i>Un raport diplomatic francez cu privire la situația Transilvaniei de Nord la un an de la Dictatul de la Viena (octombrie 1941)</i> , A diplomatic French report on the situation of Northern Transylvania a year after the Vienna Diktat (October 1941)	245
VERONICA TURCUȘ , <i>Ministrul italian la București Renato Bova Scoppa și persecuția evreilor în România anului 1942</i> , The Italian minister in Bucharest Renato Bova Scoppa and the persecution of the Jews in Romania in 1942	257
DIANA IANCU , <i>Jewish women in the Holocaust. Some testimonies of Jewish women deported from Oradea</i>	267
GABRIEL MOISA , <i>Union of Patriots. The Bihor County organization – fellow traveller of the communists (1945-1947)</i>	277
CRISTINA LIANA PUȘCAȘ , <i>Lagărul din Cetatea Oradea, centru de „colectare” a etnicilor germani după cel de-Al Doilea Război Mondial</i> , The encampment in the Fortress of Oradea, a “collection” center for German ethnics after World War Two	283
ȘERBAN TURCUȘ , <i>Vizita la Moscova a Patriarhului Nicodim (1946) în documente diplomatice italiene</i> , The visit to Moscow of Patriarch Nicodim (1946) in Italian diplomatic documents	295
CRISTIAN CULICIU , <i>Aspects on the urbanization of Bihor County in the communist period (I): Aleșd and Beiuș</i>	305
ALICE-ELENA SCHREINER , <i>Activitatea de cercetare a Institutului Român de Cultură și Cercetare Umanistică din Veneția la începutului anilor 2000</i> , The research activity of the Romanian Institute of Culture and Humanists Research in Venice at the beginning of the 2000s	329

GIANFRANCO GIRAUDO, *Russia ed Ucraina nello specchio italiano. Raccontare senza ordine cio che la regione rifiuta*, Russia and Ukraine in the Italian mirror. Telling without order what reason refuses 337

DENISA ARDELEAN, ELENA BALACIU, *Parteneriatul familie – școală în educația nonformală a școlarilor mici*, Family – school partnership in the nonformal education of young school children 357

MUZEOGRAFIE

TIBERIU ALEXANDRU CIORBA, *Din arhiva veche a Societății de Arheologie și Istorie. Analiza tipologică a dosarului 427*, From the old archive of the Society of Archeology and History. Typological analysis of file number 427 367

DOINA – GABRIELA ANANIE, *Bisericile fortificate din Dârlos și Curciu în fotografii de sec. XIX din colecția de fotografie veche a Muzeului Țării Crișurilor*, Fortified churches from Dârlod and Curciu in 19th century photographs from the Țării Crișurilor Museum old photography collection 383

CRISTIAN NEGRU, DOINA – GABRIELA ANANIE, *Cărți cu autograf pentru Ovidiu Drimba în fondul bibliotecii Muzeului Țării Crișurilor Oradea – Complex muzeal*, Autographed books for Ovidiu Drimba in the Țării Crișurilor Museum's Library 391

RECENZII

GRUIA FAZECAȘ, Sorin Bulboacă, Elena Rodica Colta, Victor Sava (editori), *Pecica. Monografie arheologică și istorică*, vol. I, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2022, 328 p. 403

GRUIA FAZECAȘ, Ioan Bejinariu, *Contribuții arheologice la cunoașterea epocii bronzului în depresiunea Șimleului [II.] Descoperirile de tip Cehăluț – Hajdúbajos din Bronzul târziu* [Archaeological contributions to the knowledge of the Bronze Age in the western half of Sălaj County, Romania [II.] The Cehăluț – Hajdúbajos type finds], Editura Mega / Editura Porolissum, Cluj-Napoca / Zalău, 2022, 154 p. + LXXXIX pl. 405

BLAGA MIHOC, Silviu Sana, Tiberiu Alexandru Ciorba, Traian Ostahie, *Seminarul Tinerimii Române Unite din Oradea*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2023 407

RONALD HOCHHAUSER, Monica Nănescu, Ladislau Márton, Elisabeta Savu, *Orologii muzicale și clopotele lor*, Gheorgheni, F&F International, 2020, 119 p. 409

RONALD HOCHHAUSER, Lucia Manolică, *Perspective ale reconversiei patrimoniului arhitectural industrial din Oradea*, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2022, 246 p. 411

VALENTIN TRIFESCU, Constantin Liviu Demeter, *Diosig, amfiteatrul lui Dionis în Crișana*, prefață de Dorin Popa, Editura Creatio, Oradea, 2022, 43 p. + il. 413

Crisia

Vol. LIII, Supliment nr. 1, 2023

INTERFERENȚE. TRECUT, PREZENT, VIITOR

Lucrările Sesiunii Internaționale de Comunicări Științifice
a Muzeului Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal
12-13 octombrie 2023

Coordonatori:

Gabriel Moisa • Sorin Șipoș

Colectiv redacțional:

**Gruia Fazecaș • Florina Ciure • Corina Toma • Ioan Goman
Cornel Abrudan • Ioan Ciorba • Florian Heredea**

Editura Muzeului Țării Crișurilor
Oradea, 2024

Director	Prof. univ. dr. Gabriel Moisa
Editor	Dr. Florina Ciure
Redactor-șef	Dr. Ioan Ciorba
Editor executiv	Dr. Gruia Fazecaș
Secretar de redacție	Dr. Cristian Culiciu
Membri	CS II dr. Doru Marta, dr. Tiberiu Ciorba

Consiliu științific:

Academician Prof. univ. dr. Ioan-Aurel Pop, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca

Academician Prof. univ. dr. Mihai Bărbulescu, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca

Membru corespondent al Academiei Române Prof. univ. dr. Ioan Bolovan, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, Institutul de Istorie „George Barițiu”

Prof. univ. dr. Cesare Alzati, Università Cattolica del Sacro Cuore, Milano

Prof. univ. dr. Ovidiu Ghitta, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca

Prof. univ. dr. Francesco Leoncini, Università Ca’Foscari, Veneția

Prof. univ. dr. Adriano Papo, Università din Udine

Prof. univ. dr. Andrea Fara, Università Sapienza din Roma

Prof. univ. dr. Doru Radosav, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca

Prof. univ. dr. Matteo Taufer, Università din Leipzig

C.S. I. dr. Florin Gogâltan, Institutul de Arheologie și Istoria Artei al Academiei Române, Cluj-Napoca

Dr. György Feiszt, Vas County Archives of Szombathely

Dr. Gizella Nemeth, Centro Studi Adria-Danubia, Duino Aurisina (Trieste)

Orice corespondență se va
adresa/ Toute correspondance
sera envoyée à l’adresse/ Please
send any mail to the following
address/ Richten sie bitte jedwelche
korrespondenz an die adresse

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR – COMPLEX MUZEAL
410087 ORADEA
Str. Armatei Române nr.1/A
ROMÂNIA
Tel: 0259 706 101, Fax: 0259 479 918
Email: crisia@mtariicrisurilor.ro

ISSN: 1016 – 2798

Fondator: Sever Dumitrașcu (1971)

@ Copyright by Muzeul Țării Crișurilor – Complex muzeal

Punctele de vedere exprimate în materialele publicate aparțin în exclusivitate autorilor

CUPRINS

ARHEOLOGIE

- GRUIA FAZECAȘ, FLORIN GOGĂLTAN, KÁTOCZ ZOLTÁN**, *Cercetările arheologice din tell-ul epocii bronzului de la Sântion – Movila Mănăstirii (2014-2022), Bronze Age Tell Settlement from Sântion / Biharszentjános – Movila Mănăstirii / Kolostordomb (2014-2022)*11
- DORU MARTA, F. PORSZTNER KITTI**, *Un posibil predecesor și o fortificație medievală sigură: donjonul de la Cheresig, județul Bihor, A possible predecessor and a reliable medieval fortification: the donjon of Cheresig, Bihor County*19
- PETR ELBEL, PETER MILO, CTIBOR OSTRÝ, MICHAL VÁGNER, PETR VACHŮT**, *The geophysical survey of the tomb of Sigismund of Luxembourg in Oradea*23
- MÁTÉ FÜLÖP**, *New topographical data on a deserted medieval village of the Gyula domain*36

ISTORIE

- DUMITRU NOANE**, *Oradea – un oraș european încă de la întemeierea sa, Oradea – a European city since its foundation*.....49
- GIZELLA NEMETH, ADRIANO PAPO**, *L'impero e Venezia alla vigilia della campagna antiottomana del 1716-1717, The Empire and Venice on the eve of the anti-ottoman campaign of 1716-1717*.....61
- COSMIN PATCA, MIRCEA MATEI**, *Istorie locală și demografie. Modificări etnice și confesionale în așezările comunei Valcău de Jos, Local history and demography. Ethnic and confessional changes in the settlements of Valcău de Jos commune*.....72
- SORIN ȘIPOȘ**, *Credințele, obiceiurile și tradițiile la românii din Principate consemnate de călătorii străini (1710-1810), The Beliefs, Customs and Traditions of Romanians from the Principalities as Recorded by Foreign Travelers (1710-1810)*83
- FELICIA ANETA OARCEA**, *„Dinastii preoțești” nobiliare de altădată. Cornea Barbu de Ileni și Raț de Teiuș, Noble “priestly dynasties” from the past. Cornea Barbu de Ileni and Raț de Teiuș*97
- MARTA CORDEA**, *Episcopul Grigore Maior (1715-1785), un predecesor al bibliotecarilor români, Bishop Grigore Maior, predecessor of the Romanian librarians*.....103
- LIVIU BORDAȘ**, *Nicola Nicolau și opera lui geografică, Nicola Nicolau and his Geographical Work*109
- VIOREL CÂMPEAN**, *Preotul greco-catolic Ignațiu Szabo (1834-1878), familia și preocupările sale, Greek-catholic priest Ignațiu Szabo (1834-1878), his family and concerns*123
- CRISTIAN APATI**, *Biserici, preoți și credincioși ortodocși în Bihor în 1860. Cercul Tinca, Orthodox churches, priests and believers in Bihor in 1860. Tinca administrative circle*131

NATALIA MOROI , <i>De la Imperiul rus la imperiul sovietic: evoluția conceptului moldovenismului în cercetările etnonaționale</i> , From the Russian Empire to the Soviet Empire: the evolution of the concept of Moldovanism in ethnonational research	144
ION EREMIA , <i>Istoria Catedrei de limbă română de la Universitatea din Sankt-Petersburg (1839-1858)</i> , History of the Department of Romanian Language at the University of Saint-Petersburg (1839-1858)	155
CONSTANTIN-TUFAN STAN , <i>Emanuil Gojdu – proiectul pentru fondarea unui gimnaziu în limba română la Lugoj și diligențele pentru acceptarea limbii române ca limbă oficială comitatensă</i> , Emanuil Gojdu – the project for the foundation of a Romanian language high school in Lugoj and the diligence for the acceptance of the Romanian language as the official language of the county	161
IOAN CIORBA , <i>A treia vizită a lui Francisc Iosif I în Oradea și Bihor (septembrie 1890)</i> , The third visit of Francis Joseph I to Oradea and Bihor (September 1890)	174
SILVIU SANA , <i>Aspecte privind apariția revistei Vulturul din Oradea (1892). Scurtă descriere a primului număr al revistei</i> , Aspects regarding the appearance of the magazine <i>The Eagle</i> [Vulturul] from Oradea (1892). Brief description of the first issue of the journal	180
MARIUS CÂMPEANU , <i>Participarea românilor din comuna Șișești în Primul Război Mondial, reflectată în rapoartele Astrei</i> , The participation of the Romanians from Șișești commune in the First World War, reflected in Astra's reports.....	186
DUMITRU TOMONI , <i>Prima adunare a Astrei în Banat după Marea Unire. 100 ani de la Adunarea generală de la Timișoara (1923)</i> , The first meeting of Astra in Banat after the great union. One Hundredth Anniversary of the General Meeting in Timișoara (1923).....	195
MARIN POP , <i>Activitatea politică a generalului Traian Moșoiu în județul Sălaj</i> , The political activity of general Traian Moșoiu in Sălaj County	204
MIHAI D. DRECIN , <i>Compozitorul Tiberiu Brediceanu – funcționar bancar (1903-1935)</i> , Composer Tiberiu Brediceanu – bank clerk (1903-1935).....	214
CLAUDIU PORUMBĂCEAN , <i>Dr. Ștefan Anderco (1906-1989) în arhivele C.N.S.A.S.</i> , Dr. Ștefan Anderco (1906-1989) in the archives of the National Council for the Study of Securitate Archives	221
SANDA DUMITRIȚA BUBOI , <i>Documente inedite din arhivele Securității, cu privire la primele structuri ale Partidului Național Liberal în județul Bihor (1920 – 1921)</i> , Unpublished documents from the Security archives, regarding the first structures of the National Liberal Party in Bihor County (1920 – 1921).....	228
ALICE-ELENA SCHREINER , <i>Scurtă incursiune în istoria participării României la Bienala de artă de la Veneția, 1924-2012</i> , A short insight into the history of Romania's participation in the Venice Art Biennale, 1924-2012.....	235
CRISTINA LIANA PUȘCAȘ , <i>De la prizonieratul în Rusia, în închisorile gulagului românesc. Lungul drum spre libertate al profesorului și pictorului Niculiță Papp din Beiuș</i> , From imprisonment in Russia, in the prisons of the Romanian gulag. The long road to freedom of the teacher and painter Niculiță Papp from Beiuș	243
DIANA IANCU , <i>Femeile evreice în timpul Holocaustului. Mărturii ale unor supraviețuitoare din Oradea și Bihor</i> , Jewish women during the Holocaust. Testimony of some survivors from Oradea and Bihor	256

ANA-MARIA BORZ , <i>Declarațiile lui Iuliu Maniu făcute ziarului New York Times 1945-1946</i> , Iuliu Maniu's statements to the <i>New York Times</i> 1945-1946	264
ANTONIO FAUR , <i>Evoluția numerică a regionalei Oradea a Partidului Comunist Român (1945-1947)</i> , The numerical evolution of the Oradea Region of the Romanian Communist Party (1945-1947)	269
VERONICA TURCUȘ , <i>Coordonatele evoluției artei în Transilvania primelor decenii postbelice și impactul realismului socialist</i> , The coordinates of the evolution of art in Transylvania in the first post-war decades and the impact of socialist realism.....	275
MIHAELA GOMAN , <i>Din activitatea științifică a Cercului Studentesc de Istorie „Nicolae Bălcescu” a Facultății de Istorie-Filologie a Universității „Victor Babeș” din Cluj în anul universitar 1954-1955</i> , From the scientific activity of the “Nicolae Bălcescu” Student History Circle of the Faculty of History-Philology of the “Victor Babeș” University in Cluj in the academic year 1954-1955.....	293
CRISTIAN CULICIU , <i>Aspects of the activity of the Oradea Municipal Committee of the Union of Communist Youth: celebrating anniversaries and festive moments (1973-1982)</i>	302
GABRIEL MOISA , <i>Scrierea și re Scrierea istoriei în anii regimului Nicolae Ceaușescu. Studiu de caz: reinterpretarea evenimentelor de la 23 August 1944 prin intermediul cinematografiei</i> , The writing and rewriting of history during the years of the Nicolae Ceaușescu regime. Case study: the reinterpretation of the events of August 23, 1944, through cinematography	309
GIOVANNI CASADIO , <i>Ioan Petru Culianu dal metodo storico-comparativo ai giochi mentali sullo sfondo della corrispondenza (1979-1990) con un coetaneo italiano</i> , Ioan Petru Culianu from the historical-comparative method to the mind games on the background of the correspondence (1979-1990) with an Italian peer.....	319
ALEXANDRU SIMON , <i>„Reformă istoriografică” și politică coevă în anii 1990: despre căsătoriile rudelor regelui Ludovic I cel Mare de Anjou</i> , Historiographic Reform and Coeval Politics in the 1990s: On the Marriages of the Relatives of King Louis I the Great of Anjou	331
MARCEL REVENCO , <i>Comerțul cu produse ale sectorului agroalimentar dintre Republica Moldova și România în perioada anilor 1991-2016</i> , Trade in products of the agricultural sector between the Republic of Moldova and Romania in the period of 1991-2016.....	336

NUMISMATICĂ

RADU ARDEVAN, PAUL TĂTAR , <i>Noi descoperiri monetare antice la Potaissa</i> , More ancient coin finds at Potaissa	353
CORINA TOMA , <i>Notă asupra tezaurului de monede medievale găsit la Leș (com. Nojorid, jud. Bihor) – cercetarea arheologică și date numismatice preliminare –</i> , Note on a hoard of medieval coins found at Leș (Bihor County) – archaeological research and preliminary numismatic data –	362
ȘTEFAN VASILITĂ , <i>Bancnotele băncii generale române stampilate în Transilvania (februarie – martie 1919)</i> , Banknotes of the Romanian General Bank stamped in Transylvania (February – March 1919)	382
RADU GABRIEL DUMITRESCU , <i>Matrice sigilare din colecția Muzeului Olteniei</i> , Sealing matrix from the Oltenia Museum collection.....	389

MUZEOGRAFIE

- RADU MOTOCA**, *Muzeul, metaforă a cunoașterii*, The museum, the metaphor of knowledge403
- AURELIAN POPESCU**, *Manifestări expoziționale în aer liber: Salonul național de minerale, fosile și gemuri. Muzeul Olteniei Craiova*, Outdoor exhibition events: National salon of minerals, fossils and gems. Museum of Oltenia Craiova409
- RONALD HOCHHAUSER**, *Bunuri culturale din categoria juridică fond în colecția tehnică a Muzeului Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal*, Fund artifacts from the technical collection of the Țării Crișurilor Museum Oradea – Museum Complex414
- FLORINA CIURE**, *Opere ale autorilor latini în colecția de carte veche a Muzeului Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal*, Works by Latin authors in the old book collection of the Țării Crișurilor Museum Oradea – Museum Complex423
- VASILE TODINCA, ANDREEA MARIA POP, FLAVIA MARIA POP**, *Donația doamnei dr. Tereza Mózes în colecția de carte a bibliotecii Muzeului Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal*, The donation of Dr. Tereza Mózes in the book collection of the Țării Crișurilor Museum Oradea – Museum Complex's library432

EDUCAȚIE MUZEALĂ

- AMALIA DANIELA NICOARĂ**, *Proiect educațional – „povestim și coasem, șezătoare de vacanță”*, Educational project “storytelling and sewing – a holiday sewing bee”441
- MONICA CÎRSTEA**, *„Vreau să povestesc” – un concurs de scurte povestiri*, “Let me tell you a story” – a short story contest445
- GINA-LAVINIA UNGUREANU**, *Micii ghizi muzeografi ... descoperind trecutul împreună*, Little museum guides – discovering the past together456
- DALIDA MOGA**, *Activități de educație muzeală derulate la Muzeului Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal în perioada ianuarie – august 2023*, Museum education activities held at the Țării Crișurilor Museum Oradea – Museum Complex in January – August 2023462
- GABRIELA LOBONȚ**, *Activități de pedagogie muzeală în vivariul Muzeului Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal*, Museum pedagogy activities in the vivarium of the Țării Crișurilor Museum Oradea – Museum Complex470

ARTĂ

- AGATA IULIANA ADEL**, *Vestimentație, modă și viață socială din perioada La Belle Époque (sfârșit de secol XIX – început de secol XX) în lucrări din colecția de pictură universală a Muzeului Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal*, Clothing, fashion and social life during La Belle Époque era (end of the 19th century – beginning of the 20th century) in works from the universal painting collection of the Țării Crișurilor Museum Oradea – Museum Complex477

ETNOGRAFIE

- LAURA POP**, *Batista brodată (năfrămuța) în obiceiurile populare mureșene*, The embroidered handkerchief (“năfrămuța”) in the Mureș County folk customs509

IOAN GOMAN, IOANA GHERGHEL , <i>Meșteșugari din trecut. Nume de olari din Vadu Crișului într-un document din anul 1923</i> , Craftsmen of the past. Names of potters from Vadu Crișului in a document from 1923	520
SABINA HORVATH , <i>Aspecte privind sprijinirea țăranimii din Bihor în timpul crizei economice din 1929-1933</i> , Aspects of supporting the peasantry in Bihor during the economic crisis of 1929-1933	526
IOAN GOMAN , <i>Asociația Micilor Meseriași din Aleșd în anul 1942</i> , The Small Craftsmen Association from Aleșd in 1942	537
ROZALIA COLCIAR , <i>Credințe populare reflectate în atlasele lingvistice românești (pe baza ALR II și ALRT II)</i> , Popular beliefs reflected in metalinguistic commentaries (based on ALR II and ALRT II)	550
GABRIEL HĂLMĂGEAN , <i>Morile de apă – investigație de teren în vederea salvării și conservării a 2 instalații de măcinat cereale din județul Arad</i> , Water Mills – Field Investigation in Order to Save and Preserve 2 Grain Grinding Installations in Arad County	560
LAURA CRISTINA POP , <i>Societatea Etnografică Română – componentă a mișcării etnografice de la Cluj</i> , The Romanian Society of Ethnography, The Cluj Ethnographic movement	570

CONSERVARE-RESTAURARE

DORINA GOLBAN, GABRIELA LOBONȚ , <i>Conservarea curativă a preparatelor umede din colecția Muzeului Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal</i> , The curative preservation of wet preparations from the collection of Țării Crișurilor Museum Oradea – Museum Complex	579
DAN OCTAVIAN PAUL, LUMINIȚA PAUL , <i>Sistemul românesc pentru conservare, restaurare și investigare a patrimoniului cultural material mobil – un scurt istoric – I (1975-1979)</i> , The Romanian system for the conservation, restoration and investigation of movable material cultural heritage – a brief history – I (1975-1979)	585
GHEORGHINA OLARIU, OLIMPIA MUREȘAN , <i>Componente decorative din metal aferente sobelor din Palatul Episcopal greco-catolic din Oradea. Studiu de caz</i> , Decorative metal components related to the stoves in the Greek-Catholic Episcopal Palace in Oradea. Case study	589
EMANOIL PRIPON , <i>Sincretism și particularitate în restaurarea patrimoniului numismatic medieval și premodern</i> , Syncretism and particularity in the restoration of medieval and modern numismatic heritage	600
ȘTEFAN LIPOT, TEOFIL MUREȘAN , <i>Câteva aspecte cu privire la restaurarea și conservarea unor săbii aflate în colecția Muzeului Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal</i> , Several aspects regarding the restoration and conservation of a series of swords from the Țării Crișurilor Museum Oradea – Museum Complex's collection	612
TEOFIL MUREȘAN , <i>Restaurarea și conservarea a trei obiecte arheologice din cupru aflate în colecția Muzeului Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal</i> , The restoration and conservation of three archaeological objects made of copper from the Țării Crișurilor Museum Oradea – Museum Complex's collection	625
PRECUB ATTILA , <i>Restaurarea cutiei de ceas a unei pendule de perete din secolul al XIX-lea</i> , The restoration of a pendulum wall clock's box from the 19 th century	631

OLIMPIA MUREȘAN, ROXANA BUGOI, *Analize chimice folosind metodele IBA. Artefacte de sticlă din secolele XIV-XVIII descoperite în Cetatea Oradea. Date preliminare (proiectul Glass@OradeaFortress)*, Chemical investigations by Ion Beam Analysis (IBA). Glass finds from Oradea Fortress (14th-18th centuries). Preliminary data (Glass@OradeaFortress project)642

SZILÁGYI MÁRIA ILDIKÓ, *Aranjarea colecției de pictură a Secției de artă în noul depozit din cadrul Muzeului Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal*, The arrangement of the Art Departament's painting collection in the new storage-room of the Țării Crișurilor Museum Oradea – Museum Complex649

FLORIAN HEREDEA, *Restaurarea lucrării portretului Robert Clive, atribuită pictoriței Terbusch Anna Dorothea, inv. P. 14*, The restoration of Robert Clive's portrait, attributed to the painter Terbusch Anna Dorothea, inv. P. 14.....656

CSORTÁN TÜNDE, *Raport de cercetare a altarelor din Transilvania (sec. XVII-XVIII). Tehnici de realizare și intervenții de restaurare*, Research report of the altars in Transylvania (17th-18th centuries). Realization techniques and restoration interventions.....665

M U Z E U L T Ă R I I C R I Ș U R I L O R

CRISIA

LIV

O R A D E A • 2 0 2 4

CUPRINS

(SOMMAIRE - SUMMARY - INHALT)

STUDII ȘI ARTICOLE

GRUIA FAZECAȘ , <i>The state of research on the Neolithic and Copper Age in the Upper and Middle Crișul Negru River Basin</i>	11
KATÓCZ ZOLTÁN, GRUIA FAZECAȘ, LIVIU MARTA, DAN POP , <i>What kind of house has no roof? Archaeological data about the Nir culture roof models</i>	21
FLORIN GOGĂLTAN, GRUIA FAZECAȘ, ANDREA DEMJÉN, FLORIN SFRENGEU, KATÓCZ ZOLTÁN, F. PORSZTNER KITTI , <i>Systematic archaeological research at the Sântion – Movila Mănăstirii/Kolostordomb site, Borș commune, Bihor County. 2023 campaign</i>	33
ALEXANDRA GĂVAN, MARIAN-ADRIAN LIE, TOBIAS L. KIENLIN , <i>Preliminary report on the 2022 and 2023 excavation seasons at Toboliu</i>	51
KATÓCZ ZOLTÁN, F. PORSZTNER KITTI, DORU MARTA, GRUIA FAZECAȘ , <i>Un vechi port vamal pe valea Crișului Repede. Rezultatele cercetărilor arheologice efectuate la Vadu Crișului – Peștera Casa Zmăului, jud. Bihor, An old customs port in the Crișul Repede valley. Results of the archaeological research carried out at Vadu Crișului – Casa Zmăului cave, Bihor County</i>	69
GIZELLA NEMETH, ADRIANO PAPO , <i>Le “virtù militari” di Pippo Spano (Filippo Scolari), condottiero fiorentino al servizio dell’imperatore Sigismondo nei Balcani, in Friuli e nella Cechia, The “military virtues” of Pippo Spano (Filippo Scolari), a Florentine leader in the service of emperor Sigismund in the Balkans, Friuli and Czechia</i>	81
IOAN-AUREL POP, ALEXANDRU SIMON , <i>Între Jagielloni, Habsburgi, Roma și Constantinopol: „Locul creștin” al lui Ștefan cel Mare la trecerea dintre veacurile XV și XVI, Between Jagiellonians, Habsburgs, Rome and Constantinople: The “Christian Place” of Stephen the Great at the End of the 15th Century and at the Beginning of the 16th Century</i>	95
AUGUSTIN ȚĂRĂU , <i>Repere ale evoluției învățământului juridic superior în Oradea și Cluj, din epoca medievală până în cea contemporană – premise, oportunități și interese politice, Aspects of the evolution of the higher law education in Oradea and Cluj, from the middle ages to contemporaneity – premises, opportunities and political interests</i>	101

YUSUF HEPER, ADRIAN TERTECEL , <i>Noi documente turcești. Pregătirea campaniei militare otomane din anul 1595 împotriva Țării Românești</i> , New Turkish documents. The preparation of the ottoman military campaign against Wallachia (1595)	119
LAURA ARDELEAN, IULIA VAISĂRHOFER , <i>Însemnări în cronici otomane de secolele XVI-XVII privind cetatea Oradea și împrejurimile. Abordare istoriografică cantitativ-calitativă</i> , Notes in Ottoman chronicles from 16 th -17 th centuries regarding the fortress of Oradea and its surroundings. Quantitative-qualitative historiographical approach	139
FLORINA CIURE , <i>Oradea în „oglinnda” venețiană (sec. XVII)</i> , Oradea in the Venetian “mirror” (17 th century)	149
SORIN ȘIPOȘ , <i>Beliefs, Customs and Traditions of Romanians in the Principality Recorded by Foreign Travelers (1710-1810)</i>	161
IOAN CIORBA , <i>Marele incendiu din vara anului 1836 și implicațiile sale asupra istoriei orașului Oradea</i> , The great fire of the summer of 1836 and its implications on the history of the city of Oradea	181
IULIA VAISĂRHOFER , <i>Poezia pașoptistă în slujba idealului național</i> , Pashoptist poetry in the service of the national ideal	191
RADU ROMÎNAȘU , <i>Evaluări, reevaluări și reinterpretări referitoare la fenomenul asociaționist cultural românesc din Bihor (1848-1940)</i> , Assessments, reassessments and reinterpretations regarding the Romanian cultural associationist phenomenon from Bihor (1848-1940)	203
MIRCEA-GHEORGHE ABRUDAN , <i>Andrei Șaguna și József Eötvös, o amiciție de o viață</i> , Andrei Șaguna and József Eötvös, a lifelong friendship	217
DUMITRU NOANE , <i>Oradea (octombrie 1918 – mai 1919). Speranță – jertfă – credință în izbândă</i> , Oradea (October 1918 – May 1919). Hope – sacrifice – belief in success	229
VERONICA TURCUȘ , <i>Alexandru Marcu și revistele culturale orădene în contextul politicii și propagandei culturale românești la granița de vest</i> , Alexandru Marcu and the cultural magazines from Oradea in the context of Romanian cultural politics and propaganda on the western border	247
FLORIN ARDELEAN , <i>Lucrul bine făcut. Familia, seria a III-a (1934-1940)</i> , A job well done. <i>Familia</i> , Series III (1934-1940)	271
ȘERBAN TURCUȘ , <i>Un episod din fascizarea universității maghiare din Cluj după Dictatul de la Viena: cazul ministrului italian Giuseppe Bottai</i> , An episode from the fascistization of the Hungarian University of Cluj after the Vienna dictate: the case of the Italian minister Giuseppe Bottai	291
ANTONIO FAUR , <i>Un text monografic inedit despre colonia română din comuna Ghiorac (1941)</i> , A new monographic text about the Romanian colony from the municipality of Ghiorac (1941)	301
GABRIEL MOISA , <i>Between politics and science. Solomon Știrbu: proletarianism in the sign of Tudor Vladimirescu's revolution</i>	309

CRISTIAN CULICIU , <i>Aspects on the urbanization of Bihor County in the communist period (II): Marghita and Salonta</i>	315
FRANCESCO LEONCINI , <i>Parabola veneziana. Dall'azzardo di San Giorgio al palcoscenico sulla laguna</i> , Venetian Parable: from the cultural activities by the Cini Foundation to the town like a Luna Park	343
MARIO STÂNGACIU , <i>The migration of Romanian doctors in Italy – a remarkable component of the professional internationalisation phenomenon</i>	359

MUZEOGRAFIE

TIBERIU ALEXANDRU CIORBA , <i>Activitatea Societății de Arheologie și Istorie din Oradea reflectată în colecția documentară a Muzeului Țării Crișurilor. Dosarul cu numărul de inventar 428</i> , The activity of the Society of Archaeology and History of Oradea seen through the documents of the Țării Crișurilor Museum collections. File number 428	371
GABRIELA ANANIE , <i>Atelierul fotografic Auerbach Miksa</i> , Auerbach Miksa's photographic workshop	387
RONALD HOCHHAUSER , <i>Radioreceptoare din colecția Muzeului Țării Crișurilor Oradea – Complex muzeal. Aspecte generale</i> , Radio receivers in the collections of the Țării Crișurilor Museum Oradea – Museum Complex. General aspects	395
CRISTINA LIANA PUȘCAȘ , <i>Concept expozițional Discoteca anilor '70-'80 în Oradea</i> , Exhibition concept for the Discotheques of Oradea in the '70-'80s	403

NOTE

SILVIU SANA , <i>Lumini livrești la conferința națională de carte veche din Alba Iulia</i>	423
---	-----

RECENZII

IOAN CIORBA , Pr. Dr. Nicolae Dura, Dr. Ioan-Dorin Rus, <i>Români de seamă din Viena de altădată: 1683-1918</i> , Editura Andreiana, Sibiu, 2023	427
BLAGA MIHOC , Viorica Flintașu, <i>Cântecul Dorului Nesfârșit</i> , Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2023	429
CRISTIAN NEGRU , Augustin Țărău, Melania Țărău, <i>Judecata ordalică: documente: „Registrul de la Oradea”</i> , Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2023, 289 p.	433
CRISTIAN NEGRU , Augustin Țărău, <i>Procesul de desființare a proprietății agrare private în județele din nord-vestul României (1945-1959)</i> , Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2024, 586 p.	435
GRUIA FAZECAȘ , Victor Sava (ed.), <i>Sub semnul apelor. Noi descoperiri arheologice în Câmpia joasă a Crișului Alb</i> , Editura Mega, Cluj-Napoca, 2024, 600 p.	439

FLORINA CIURE, *Monografia satului Nimăiești din Țara Beiușului*, coord. Vasile Citre, Marțian Lucan, Teodor Rif, Editura Primus, Oradea, 2024, 834 p. 443

FLORINA CIURE, *Venezia 1968 – 2023. Tra innovazione culturale, regressione civile e riscatto sociale*, a cura di Francesco Leoncini, il Mulino, Bologna, 2024, p. 284 p. 445

NECROLOG

GABRIEL MOISA, SORIN ȘIPOȘ, *Gianfranco Giraudo (1941-2024)* 449

M U Z E U L T Ă R I I C R I Ș U R I L O R

CRISIA

LV

O R A D E A • 2 0 2 5

CUPRINS

(SOMMAIRE - SUMMARY - INHALT)

STUDII ȘI ARTICOLE

MIRUNA ANA OANA , <i>Out of ordinary or common household turned pit? Contributions regarding the Late Neolithic period in the Criș/Körös Rivers basin</i>	11
CORINA TOMA , <i>Date preliminare privind locuirea neolitică târzie identificată pe tronsonul Drumului de legătură dintre localitățile Biharia și Paleu (jud. Bihor), Preliminary data on the Late Neolithic settlement identified on the link road between Biharia and Paleu (Bihor County)</i>	25
NAGY NORBERT, GRUIA FAZECAȘ, FLORIN GOGÂLTAN , <i>Orizonturile de locuire din cea de-a doua epocă a fierului în așezarea de la Oradea – Salca – „Pepinieră”, The horizons of housing from the Second Iron Age in the settlement of Oradea – “Salca-Pepinieră”</i>	45
LAVINIA GRUMEZA, CRISTINA I. TICA, ADRIAN URSUȚIU , <i>Situl V Borș (jud. Bihor). Cercetări arheologice recente în necropola sarmatică: date preliminare, Site V Borș (Bihor County). Recent archaeological research in the sarmatian necropolis: preliminary data</i>	87
KATÓCZ ZOLTÁN, F. PORSZTNER KITTİ, GRUIA FAZECAȘ, DORU MARTA, OANA BĂICAN-GEORGESCU, ȘTEFAN LIPOT, GEORGIANA TEODORA POP , <i>Cercetările arheologice preventive de la Sântandrei – Palota veche II (jud. Bihor), Preventive archaeological research from Sântandrei – Old Palota II (Bihor County)</i>	113
FAIZ MMT MARIKAR , <i>Sri Lankan maritime law goes back to the second century BC</i>	127
ALEXANDRU SIMON , <i>Francesco Negro și Biharia, Francesco Negro and Biharia</i>	135
GIZELLA NEMETH, ADRIANO PAPO , <i>Da Mohács a Belgrado. Ascesa e caduta dei turchi ottomani: due svolte decisive per la storia d'Europa, From Mohács to Belgrade. The Rise and Fall of the Ottoman Turks: Two Turning Points in European History</i>	141
YUSUF HEPER, ADRIAN TERTECEL , <i>Spionajul efectuat de Țările Române în favoarea Imperiului Otoman în secolele XVI-XVIII. Câteva documente turcești inedite, Espionage activities carried out by the Romanian Principalities in favour of the Ottoman Empire in the 16th-18th centuries. Some unpublished Turkish documents</i>	153

FLORINA CIURE , <i>Transilvania secolului al XVII-lea reflectată în Historia della Republica Veneta a lui Battista Nani, 17th-century Transylvania reflected in Battista Nani's Historia della Republica Veneta</i>	167
SORIN ȘIPOȘ , <i>Relatările călătorilor străini despre originea, limba și moravurile românilor (1710-1810), Foreign travelers' accounts of the origin, language and customs of the Romanians (1710-1810)</i>	181
AUGUSTIN ȚĂRĂU , <i>Duhul lui Horea peste veacuri. Secvențe desprinse din imaginea imprimată de eroul-martir Horea în mentalul colectiv al românilor și maghiarilor transilvăneni, The spirit of Horea across the centuries. Sequences taken from the image imprinted by the hero-martyr Horea in the collective consciousness of the Romanians and Hungarians of Transylvania</i>	197
ANTONIO FAUR , <i>Considerații cu privire la opiniile istoricului american Keith Hitchins despre Avram Iancu, Considerations on the opinions of the American historian Keith Hitchins about Avram Iancu</i>	217
FRANCESCO RUVOLO , <i>Da Mircești a Messina. Nove documenti cartacei inediti di Vasile Alecsandri inviati a Tommaso Cannizzaro, From Mircești to Messina. Nine unpublished paper documents by Vasile Alecsandri sent to Tommaso Cannizzaro</i>	223
IOAN CIORBA , <i>Din istoria parohiei greco-catolice Gruilung (a doua jumătate a secolului al XIX-lea – prima jumătate a secolului XX), From the history of the Greek Catholic parish of Gruilung (second half of the 19th century – first half of the 20th century)</i>	233
SILVIU SANA , <i>Considerații privind imaginea lui Iuliu Maniu în presa maghiară a vremii (1918-1929), Considerations regarding the image of Iuliu Maniu in the Hungarian press of the time (1918-1929)</i>	247
CORNELIA ROMÎNAȘU, RADU ROMÎNAȘU , <i>Considerații despre presa culturală românească din zona nord-vestică a României întregite. Studiu de caz: Bihor, Arad, Satu Mare (1919-1940), Considerations on the Romanian cultural press in the north-western region of greater Romania: a case study of Bihor, Arad, and Satu Mare (1919-1940)</i>	257
VERONICA TURCUȘ , <i>Un scriitor ardelean în vizorul diplomației italiene: Ion Agârbiceanu, A Transylvanian writer in the sights of Italian diplomacy: Ion Agârbiceanu</i>	283
ȘTEFAN VASILITĂ , <i>Despre falsificarea bancnotelor cehoslovace în România: cazul Iacob Goldberg, Brașov, 1926, About the forging of the Czechoslovak banknotes in Romania: the Iacob Goldberg case, Brașov, 1926</i>	307
ȘERBAN TURCUȘ , <i>Patriotism versus obediență ecclesială. Aloisie Tăutu versus Secretariatul de Stat al Sfântului Scaun (1942), Patriotism versus ecclesiastical obedience. Aloisie Tăutu versus the Secretariat of State of the Holy Seet (1942)</i>	319
CORINA TEODOR , <i>Ancheta canonicului Ioan Georgescu în legătură cu unirea celor două biserici românești, Canon Ioan Georgescu's investigation in relation to the union of the two Romanian churches</i>	333

SIMONA CAMELIA FER , <i>Manipulation and mechanisms of totalitarian dictatorship control through newspeak and wooden language</i>	347
TIBERIU ALEXANDRU CIORBA , <i>Fac fortia et patere. Retrospectivă documentară asupra centenarului muzeal orădean organizat în 1972, Fac fortia et patere. Documentary retrospective on the museum's centenary organized in 1972</i>	359
PR. MIRON-IOAN ERDEI , <i>Pastorație religioasă și istorie agrară în satul Cenaloș de pe Valea Barcăului, Religious pastoral care and agrarian history in the village of Cenaloș on the Barcău Valley</i>	383
DRAGOȘ CURELEA, PR. BOGDAN AVRAM , <i>In memoriam: medic locotenent colonel Aurel Groze din Alba Iulia, doctor în științe medicale și comandant al Ambulanței Diviziei 20 Infanterie, In memoriam: medical lieutenant colonel Aurel Groze from Alba Iulia, doctor of medical sciences and commander of the Ambulance of the 20th Infantry Division</i>	397
CRISTIAN CULICIU , <i>Aspects on the urbanization of Bihor County in the communist period (III): the town of Petru Groza (Ștei)</i>	411
GABRIEL MOISA , <i>Despre nomenclatura comunistă. Câteva elemente istoriografice și conceptual-metodologice, About the communist nomenclature. Some historiographical and conceptual-methodological elements</i>	429
OLEKSANDR VITIUK , <i>State bodies of the migration service of Ukraine (2000-2010): historical aspect of formation and development</i>	441
DOINA-GABRIELA ANANIE , <i>Albume fotografice vechi din colecția Muzeului Țării Crișurilor, Old photographic albums from the Țării Crișurilor Museum's collection</i>	453

RECENZII

RONALD HOCHHAUSER , Teodora-Camelia Cristofor, <i>Fonograful, gramofonul și patefonul-Catalog de colecție</i> , Editura Palatului Culturii, Iași, 2023, 74 p.	461
RONALD HOCHHAUSER , Silviu Teodor-Stanciu, Tiberiu Teodor-Stanciu, <i>Iași – Istoria tramvaiului / tram history</i> , Editura Junimea, Iași, 2023, 81 p.	463
DIANA IANCU , Abraham Fuchs, <i>Tășnad. O monografie istorică în memoria Comunității Evreilor din Tășnad (Transilvania), Școala Talmudică (Yeshiva) a Rabinului Mordechai Brisk, de la începuturile ei și până după perioada Holocaustului</i> , editor Diana Kinces, traducere din ebraică de Dan Tăcutu, Editura Mega Editura Muzeului Sătmărean, Cluj-Napoca – Satu Mare, 2024, 409 p.	465
GABRIELA GOUDENHOOF , Florin Ardelean, <i>Istoria presei culturale din Oradea. Studii (II)</i> , Editura Eikon, București, 2004, 456 p.	469